

Die wysheid van

Ben Sira

Inleiding

Die Wysheid van Ben Sira, ook bekend as *Die Wysheid van Jesus Sirag*, of die boek *Ekklesiastikus*, vorm deel van die wysheidsliteratuur wat internasionaal en ook in die ou Nabye Ooste voorgekom het. Hierdie versameling van 51 hoofstukke is aanvanklik in Hebreeus deur die grootvader van Ben Sira, Jesjua ben Eleazar ben Sira (Jesus, die seun van Eleazar, die seun van Sira), in Jerusalem geskryf. Dit het gebeur tydens die Seleukiede Ryk se oorheersing van Palestina, maar voor die optrede van Antiochus Epifanes IV (ongeveer 167 vC), wat alles in werking gestel het om Jerusalem in 'n Griekse stad te verander. Van hierdie Hebreeuse weergawe bestaan daar ongelukkig net bepaalde gedeeltes. Die Hebreeuse komposisie is in 132 vC in Alexandrië deur sy kleinseun in Grieks vertaal. Die hele komposisie is in twee Griekse weergawes beskikbaar en die korter Griekse weergawe dien as bronteks vir hierdie vertaling. Naas die Griekse en Hebreeuse weergawes bestaan daar ook Siriese en Latynse weergawes. Daar is groot verskille tussen die teks van die •Vulgaat (Latyn) en die teks wat hier gevolg word.

Die bedoeling van die oorspronklike weergawe was volgens sommige geleerdes om Joodse geloofsgenote gedurende die Hellenistiese tydperk in hulle daaglikse lewenstryd te ondersteun. Volgens hulle wou Ben Sira aantoon dat die ware wysheid nie in Athene nie, maar in Jerusalem te vinde is; nie in die slim, wysgerige, humanistiese Hellenistiese geskrifte nie, maar in die geïnspireerde, heilige boeke van Israel.

Hierdie boek kan in agt dele verdeel word wat oor 'n uiteenlopende

aantal temas handel. Hoofstuk 1 bevat die inleiding tot die boek en handel oor die oorsprong van die wysheid. Daar is ook 'n proloog van 22 verse wat net in die Grieks voorkom.

1-1g Proloog

1:1h — 4:10 Oorsprong en betekenis van Wysheid

4:11 — 6:17 Verwerwing van Wysheid

6:18 — 14:18 Lewe volgens Wysheid

14:19 — 23:27 Wysheid se seëninge

24:1 — 32:12 Lof van Wysheid

32:13 — 39:10 Ontslag vir die Here

39:11 — 43:33 Lof oor die skepping

44:1 — 50:25 Lied vir die beroemdes

50:27-29 Slotwoord

51:1-30 Gebed van Jesus, seun van Sira

Proloog

¹ Aangesien baie en groot dinge aan ons gegee is deur die Wet en die Profete en die ander Geskrifte wat daarop gevolg het, is dit nodig om Israel te prys vir sy opvoeding en wysheid. En dit is nodig nie alleen dat hulle wat dit lees, self kundiges word nie, ^{1a} maar dat die leergieriges ook in staat sal wees om vir die buitelanders tot diens te wees, sowel deur wat hulle sê as wat hulle skryf. My oupa Jesus het hom vir 'n geruime tyd gewy aan die lees van die Wet en die Profete ^{1b} en die ander Geskrifte van ons vaders; en nadat hy groot bedrewenheid daardeur bekom het, is hy daartoe beweeg om self ook iets te skryf wat gepas sou wees vir opvoeding en wysheid. Sy doel was dat die leergieriges wat hulle ook hiermee bemoei het, veel meer vordering kon maak deur te leef volgens die Wet.

^{1c} Jy word daarom uitgenooi om met welwillendheid en aandag te lees en toegewings te maak oor sake ten opsigte waarvan dit sou blyk dat

ons ^{1d} sekere uitdrukkings nie korrek kon vertaal nie, ten spyte van ons harde werk. Want dit wat daarin in Hebreeus gesê word, het nie dieselfde krag wanneer dit in 'n ander taal vertaal word nie. Dit geld nie alleen hierdie werk nie, maar ook die Wet self en die Profete, ^{1e} en die res van die Geskrifte verskil in geen geringe mate van dié wat in hulle eie tale vertaal word nie.

Want in die agt-en-dertigste regeringsjaar^a van koning Euergetes^b het ek in Egipte aangekom en nadat ek 'n geruime tyd daar was, het ek 'n afskrif gevind van geen geringe onderrigwaarde nie. ^{1f} Ek het dit uiters noodsaaklik gevind om self ook ywer en toewyding aan die dag te lê om hierdie boekrol te vertaal. Nadat ek met baie min slaap my kennis toegepas het, het ek met verloop van tyd die boekrol voltooi om dit uit te gee, ook met die oog op hulle wat in die buiteland wil studeer ^{1g} en hulle vooraf voorberei op die gewoonte om volgens die Wet te leef.

1

Oorsprong en betekenis van wysheid

^{1h c*} Alle wysheid kom van die Here
en by Hom bly dit vir altyd.

^{2 *} Die sand van die seë
en die druppels van die reën
en die dae van die ewigheid — wie kan dit tel?

³ Die hoogte van die hemel

^aProloog 1e 38ste regeringsjaar: 132 vC.

^bProloog 1e Euergetes: Dit verwys waarskynlik na Ptolemeus VII Euergetes II. Die •Vulgaat lui “Ptolemeus Euergetus”.

^c1:1h-30 Sommige vertalings nommer hierdie verse as Sir 1:1-40.

* 1:1h-10 Job 28:12-27; Spr 8:22-31

* 1:2 Jes 40:12-14

en die breedte van die aarde
en die onpeilbare diepte en die wysheid —
wie kan dit naspour?

⁴* Voor alle dinge is die Wysheid geskep
en verstandige insig bestaan van ewig af.^d

⁶ Die wortel van haar^e wysheid —
aan wie is dit geopenbaar?

Die vernuftigheid van haar dade —
wie ken dit?^f

⁸* Daar is net een Wyse,
een werklik Ontslagwekkende,
wat op sy troon sit.

⁹ Die Here self het haar^g geskep

¹⁰* om met alle mense^h te wees, as sy gawe,
en Hy het haar voorsien
aan dié wat Hom liefhet.

¹¹* Ontslag vir die Here is eer en roem

*1:4 Spr 8:22

^d1:4 af: Sir 1:5 ontbreek hierna in sommige Griekse mss. Die Vulgaat lui “Die bron van wysheid is die woord van God in die hoogte en die ingang daartoe die ewige geboorte.”

^e1:6 haar: Wysheid word as vrou voorgestel.

^f1:6 dit: Sir 1:7 ontbreek hierna in sommige mss. Die Vulgaat lui ⁷ “Aan wie is die kennis van wysheid geopenbaar en verduidelik?”

*1:8 Op 4:2,9,10; 21:5

^g1:9 haar: Vgl voetnoot in Sir 1:6. Die Vulgaat lui “het haar in die Heilige Gees geskep”.

*1:10 1 Kor 2:9

^h1:10 mense: Letterlik ‘vlees’.

*1:11-30 Spr 1:7; 10:27-28; Sir 19:20; Jak 1:5-8

en vreugde, asook 'n kroon van blydschap.

¹² Ontslag vir die Here sal die hart verbly;
dit sal vreugde en blydschap
en 'n lang lewe verskaf.

¹³ Met die een wat ontsag het vir die Here,
sal dit goed gaan tot aan die einde,
en op die dag van sy dood sal hy geseën word.

¹⁴ Die begin van die wysheid
is om ontsag vir die Here te hê;
vir gelowiges is syⁱ saam met hulle
in die moederskoot geskep.

¹⁵ Sy het onder mense
'n ewige fondament gelê
en onder hulle nageslag sal sy vertrou word.

¹⁶ Die volheid van wysheid
is om ontsag vir die Here te hê;
sy maak hulle dronk met haar vrugte.

¹⁷ Hulle hele huis sal sy vul
met hulle hartsbegeertes
en hulle skure met haar opbrengste.

¹⁸ 'n Kroon van wysheid
is ontsag vir die Here;
dit laat vrede en volkome gesondheid
weer opbloeï.

¹⁹ Hy het haar sowel aanskou as uitgemeet;
kennis en volledige insig het Hy laat neerreën
en Hy het die roem verhoog
van hulle wat haar beheer.

ⁱ1:14 sy: Vgl voetnoot in Sir 1:6.

²⁰ *Die wortel van wysheid

is om ontsag vir die Here te hê
en haar takke is 'n lang lewe.^j

²² Onregverdige woede

kan nooit geregverdig word nie,
want die gewig van 'n mens se woede
lei tot sy ondergang.

²³ Die geduldige sal tot op die regte oomblik uithou
en later sal blydschap hom vergoed.

²⁴ Tot op die regte oomblik

sal hy sy woorde verberg,
maar die lippe van vele
sal sy insig bekend maak.

²⁵ Onder die skatte van wysheid

is daar verstandige spreuke,
maar godsdienstigheid
is 'n gruwel vir die sondaar.

²⁶ As jy Wysheid begeer,

moet jy die gebooie bewaar
en die Here sal haar aan jou voorsien.

²⁷ ^kWant ontsag vir die Here

is wysheid en opvoeding
en sy behae is trou en sagmoedigheid.

²⁸ Moenie ongehoorsaam wees

aan die ontsag vir die Here nie

* **1:20** Spr 3:16; 4:10

^j**1:20 lewe:** Sir 1:21 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

^k**1:27** Die Vulgaat lui “Ontslag vir die Here dryf sonde uit; wie volhard wend alle woede af.”

en moet Hom nie dubbelhartig nader nie.

²⁹ Moenie skynheilig wees voor mense nie
en plaas 'n wag voor jou mond.

³⁰ Moenie jouself verhef nie,
sodat jy nie struikel
en skande oor jouself^f bring nie,
want die Here sal jou geheime openbaar,
selfs midde-in die vergadering jou verneder,
omdat jy nie in ontsag vir die Here
nadergekom het nie
en jou hart vol bedrog was.

2

¹ mKind,ⁿ as jy die Here nader
om Hom te dien,
berei jou voor om getoets te word.

² Rig jou hart op die regte pad en volhard;
moenie ongeduldig wees
in tye van swaarkry nie.

³ Verbind jou aan Hom
en moet Hom nie versaak nie,
sodat jy tot aan jou einde kan groei.

⁴ Aanvaar alles wat oor jou gebring word.
Onder vernederende omstandighede
moet jy geduldig wees,

¹**1:30 jouself:** Letterlik ‘jou siel’. Die mens se bewuste, innerlike self.

^m**2:1-18** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 2:1-23.

ⁿ**2:1 Kind:** In die onderrigsituasie word 'n persoonlike verhouding tussen die onderwyser en die student veronderstel. Word dus ook vertaal “My kind”.

⁵ *want goud word deur vuur gelouter,
en aanvaarbare mense

deur die oond van vernedering.

⁶ *Glo in Hom en Hy sal jou help;
maak jou paaie reguit en hoop op Hom.

⁷ Wag op sy ontferming,
julle wat vir die Here ontsag het,
en moenie afwyk nie,
sodat julle nie struikel nie.

⁸ Vertrou op Hom,
julle wat vir die Here ontsag het,
dan sal julle beslis
nie julle beloning verbeur nie.

⁹ Hoop vir die goeie,
julle wat vir die Here ontsag het,
ja, op ewige vreugde en genade.

¹⁰ *Kyk na die geslagte van ouds en let op:
Wie het in die Here geglo en is beskaam?
Of wie het volhard om aan Hom
ontsag te betoon,
maar is in die steek gelaat?
Of wie het Hom aangeroop,
vir wie Hy dan verontagsaam het?

¹¹ Want die Here is vol deernis en ontferming,
ja, Hy vergewe sondes
en red in 'n tyd van verdrukking.

*2:5 Spr 17:3; Wys 3:5-6; 1 Pet 1:7

*2:6 Spr 3:6; Sir 2:8

*2:10 Ps 37:25

¹² Ellende wag op dié met bang harte
en slap hande
asook op die sondaars wat dubbelhartig lewe.^o

¹³ Ellende wag op die mens
met 'n lamsakkige hart, want hy glo nie;
daarom sal hy geen beskerming geniet nie.

¹⁴ * Ellende wag op julle
wat die moed verloor het om te volhard;
wat sal julle doen wanneer die Here
julle kom ondersoek?

¹⁵ * Wie vir die Here ontsag het,
sal sy woorde nie verontagsaam nie,
en hulle wat Hom liefhet, sal sy paaie bewaar.

¹⁶ Wie vir die Here ontsag het,
sal daarna streef om Hom tevrede te stel —
ja, hulle wat Hom liefhet,
sal met die Wet vervul word.

¹⁷ Wie vir die Here ontsag het,
sal hulle harte voorberei
en sal hulle siele^p voor Hom verneder.

¹⁸ * Mag ons in die hande van die Here val
en nie in die hande van mense nie!
Want net soos sy majesteit,

^o**2:12 dubbelhartige lewe:** Letterlik ‘wat op twee paaie gaan’. Dit verwys na 'n vals lewe.

***2:14** Sir 17:24

***2:15-16** Deut 6:4-6; Wys 6:18; Joh 14:15,21,23

^p**2:17 siele:** Die mens se bewuste, innerlike self.

***2:18** 2 Sam 24:14; Ps 37:5

so ook is sy ontferming.

3

¹ Kinders, luister na my, julle vader,
en tree so op dat julle verlos kan word,

² want die Here plaas die vader
in 'n ereposisie oor sy kinders
en die moeder se beslissing
bevestig Hy teenoor haar seuns.

³ Hy wat sy vader respekteer,
doen versoening vir sonde,

⁴ en soos een wat rykdom versamel,
is hy wat sy moeder eer.

⁵ Hy wat sy vader respekteer,
sal vreugde van sy kinders ervaar,
en op die dag van sy gebed
sal hy verhoor word.

⁶ *Hy wat sy vader eer, sal lank leef,
en hy wat die Here gehoorsaam,
sal sy moeder rus besorg.

⁷ Onder dié wat hom verwek het,
sal hy wees soos 'n slaaf teenoor meesters.

⁸ Eer jou vader in woord en daad
sodat sy seën oor jou kan kom,

⁹ want 'n vader se seën
versterk die kinders se huise,
maar 'n moeder se vloek

⁹3:1-31 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 3:1-34.

*3:6 Eks 20:12; Deut 5:16

ontwortel hulle fundamente.

¹⁰ Moenie jouself eer toe-eien

deur jou vader sy eer te ontnem nie,
want sy eerloosheid strek jou nie tot eer nie;

¹¹ *'n mens se eer spruit voort

uit die eer van sy vader,
maar 'n moeder sonder eer
is 'n skande vir kinders.

¹² Kind, ondersteun jou vader in sy ouderdom

en moet hom nie leed laat ervaar
in sy lewe nie.

¹³ * Selfs wanneer sy verstand hom

in die steek laat, wees tegemoetkomend
en ontnem hom nie sy eer
in die volheid van jou krag nie,

¹⁴ want medelye met 'n vader

sal nie vergeet word nie
en dit sal, in die plek van jou sondes,
bygevoeg word om jou op te bou.

¹⁵ Op die dag van verdrukking

sal dit in herinnering geroep word;
soos ryp in warm weer,
so sal jou sondes wegs melt.

¹⁶ Soos 'n godslasteraar is hy

wat sy vader in die steek laat,
en deur die Here vervloek, is hy
wat sy moeder kwaad maak.

*3:11 Spr 30:17

*3:13 Spr 23:22

¹⁷ Kind, hanteer jou sake met nederigheid,
dan sal jy geag word deur die mens
wat guns gevind het by God.

¹⁸ *Hoe belangriker jy is,
hoe nederiger moet jy wees,
dan sal jy guns vind voor die Here.^r

²⁰ Want groot is die mag van die Here
en Hy word deur nederiges verheerlik.

²¹ Wat bo jou vuurmaakplek is,
moet jy nie najaag nie
en wat bo jou vermoë is,
moet jy nie naspour nie.

²² Wat aan jou toevertrou is, bedink dit,
maar wat verborge is, gaan jou nie aan nie.

²³ Moenie jou bemoei met dinge
wat groter as jou belange is nie,
want meer as wat vir die mens
verstaanbaar is, is aan jou getoon.

²⁴ Hulle valse aannames
het immers baie mense mislei
en slegte veronderstellings
het hulle denke laat ontspoor.^s

²⁶ 'n Verharde hart sal tot 'n slegte einde kom
en hy wat van gevaar hou,
sal daardeur ten gronde gaan.

***3:18** Spr 3:34; Fil 2:3

^r**3:18 Here:** Sir 3:19 ontbreek hierna in sommige Griekse mss asook in die Vulgaat.

^s**3:24 ontspoor:** Sir 3:25 ontbreek hierna in sommige Griekse mss asook in die Vulgaat.

²⁷ 'n Verharde hart sal met swaarkry belas word;
die sondaar stapel sonde op sonde.

²⁸ Vir die swaarkry van 'n aanmatigende mens
is daar geen genesing nie,
want 'n giftige plant het in hom wortelgeskiet.

²⁹ Die hart van 'n verstandige mens
bedink 'n spreuk
en 'n aandagtige oor
is die begeerte van die wyse.

³⁰ Water blus 'n verterende vuur
en liefdadigheid versoen sonde.

³¹ Hy wat gunste terugbetaal,
word uiteindelik onthou
en wanneer hy struikel,
sal hy ondersteuning vind.

4

^{1 t*} Kind, moenie die arme
sy lewe ontnem nie;
moet ook nie behoefte oë wegwys nie.

² Moenie die een^u wat honger ly,
leed aandoen nie;
moet ook nie iemand wat uitsigloos is,
kwaad maak nie.

³ Moenie 'n vertoornde mens
verder ontstel nie;

^t4:1-31 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 4:1-36.

^{*}4:1-10 Job 29:12,16; Spr 3:27-28; Jes 1:17; Tob 4:7; Jak 1:27

^u4:2 die een: Letterlik 'siel'. Dit verwys hier na die mens in sy totale bestaan.

moet ook nie 'n aalmoes
vir 'n behoeftige uitstel nie.

⁴ Moenie iemand wat in die moeilikheid is
en hulp vra, verwerp nie;
moet ook nie jou gesig wegdraai
van 'n arme nie.

⁵ Van 'n behoeftige moet jy jou oog
nie wegkeer nie
en moet geen mens die geleentheid bied
om jou te vervloek nie,

⁶ want as iemand jou vervloek
in die bitterheid van sy siel,
sal die Een wat hom geskep het,
sy versoek verhoor.

⁷ Maak jouself geliefd in die byeenkoms
en verootmoedig jou voor 'n maghebber.

⁸ Neig jou oor tot 'n arme
en antwoord hom vriendelik en sagmoedig.

⁹ Bevry die verontregte uit die hand
van die een wat hom verontreg
en moenie huiwer wanneer jy oordeel nie.

¹⁰ Wees vir weeskinders soos 'n vader
en wees soos 'n man vir hulle moeder.

Dan sal jy wees soos
'n seun van die Allerhoogste,
en Hy sal jou meer liefhê as jou eie moeder.

Verwerwing van Wysheid

¹¹ *Wysheid verhoog haar^v seuns

en ondersteun diegene wat na haar soek.

¹² Die mens wat haar liefhet, het die lewe lief

en dié wat haar vroegdag opsoek,

sal met vreugde vervul word.

¹³ Die mense wat haar beheers, erf eer

en waar sy ingaan, seën die Here die huis.^w

¹⁴ Die mense wat hulle aan haar wy,

dien die Heilige,

en die mense wat haar liefhet,

vir hulle is die Here lief.

¹⁵ Wie haar gehoorsaam, sal nasies oordeel

en wie aan haar aandag skenk,

sal vol vertrouwe leef.

¹⁶ As 'n mens haar vertrou, sal hy haar erf

en sy nageslag sal haar besit.

¹⁷ Want aan die begin sal sy hom

krom paaie laat loop,

vrees en angs oor hom bring

en hom kasty met haar dissipline

totdat sy op sy siel kan vertrou;

sy sal hom toets met haar voorskrifte.

¹⁸ Dan sal sy weer met 'n reguit pad

na hom terugkom en hom gelukkig maak;

* **4:11-31** 1 Kon 3:9-12; Spr 3:16-18; Dan 2:21-22; Wys 8:17-18; Sir 41:16 — 42:8

^v **4:11 haar:** Wysheid word as vrou voorgestel.

^w **4:13 die huis:** Hierdie woorde kom nie in die •bronteks voor nie, maar word veronderstel.

sy sal aan hom haar geheime openbaar.

¹⁹ As hy egter afdwaal, sal sy hom verlaat
en hom oorgee aan die greep
van sy eie ondergang.

²⁰ Wag vir die geskikte geleentheid,^{*}
wees bedag op die kwaad
en moenie vir jouself skaam wees nie,

²¹ want daar is 'n skaamte
wat aanleiding gee tot sonde,^x
en daar is 'n skaamte wat eer en guns inhou.

²² Moenie tot jou eie skade
partydig wees teenoor mense nie
en moenie eerbied betoon
tot jou eie ondergang nie.

²³ Moenie 'n woord weerhou
wanneer die geleentheid dit vereis nie,

²⁴ want dit is deur die woord
dat wysheid geken sal word,
en opvoeding deur die woord van die tong.

²⁵ Moenie die waarheid weerspreek nie
en skaam jou oor jou onkunde.

²⁶ Moenie skaam wees
om jou sonde te erken nie
en moenie teen die loop van 'n rivier stry nie.

²⁷ Moenie jou aan 'n onnosele onderwerp nie
en moenie partydig wees

^{*} 4:20 Wag ... geleentheid: Pred 3:1

^x4:21 skaamte ... sonde: Dit verwys na die eer-skande-kultuur van die ou Nabye Ooste.

teenoor maghebbers nie.

²⁸ Veg tot die dood toe vir die waarheid
en die Here God sal vir jou veg.

²⁹ Moenie met jou tong vermetel wees,
en lui en nalatig in jou daade nie.

³⁰ Moenie soos 'n leeu wees in jou huis nie
en moenie jou huisbediendes teister^y nie.

³¹ Laat jou hand nie uitgestrek wees
om te ontvang,^{*}
maar terughoudend om te gee nie.

5

^{1 z*} Moet jou nie op jou rykdom verlaat nie,
moet ook nie sê, “Ek het genoeg” nie.

² Moenie aan jou siel^a en jou krag toegee
om volgens die begeertes van jou hart
te leef nie.

^{3 *} Moenie sê, “Wie het mag oor my?” nie,
want die Here sal beslis reg laat geskied.

^{4 *} Moenie sê, “Ek het oortree,
en wat het my oorgekom?” nie,
want die Here is geduldig.

^y**4:30 teister:** Daar is onsekerheid oor die betekenis van die Griekse woord wat net hier voorkom.

^{*}**4:31 Laat ... ontvang:** Hand 20:35

^z**5:1-15** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 5:1-18.

^{*}**5:1** Ps 62:11

^a**5:2 siel:** Die mens se gemoed met sy emosies en stemmings.

^{*}**5:3** 1 Thess 4:6

^{*}**5:4** Pred 8:11

⁵ Moenie vreesloos wees

wat betref versoening

deur sonde by sonde te voeg nie.

⁶ Moet ook nie sê, “Sy ontferming is groot;

Hy sal my menigte sondes versoen” nie,

want medelye sowel as toorn

is by Hom te vinde,

maar op sondaars rus sy woede.

⁷ Moenie wag om na die Here

terug te keer nie

en moet dit nie van dag tot dag uitstel nie,

want die toorn van die Here

kan onverwags ontbrand

en in die tyd van vergelding

kan jy vernietig word.

⁸ *Moenie vertrou op rykdom

wat onregverdig verkry is nie,

want dit sal jou nie baat

op die dag van ramspoed nie.

⁹ Moenie koring uitwan in enige wind nie

en moet jou nie op enige afdraaipad

begewe nie,

soos die sondaar, die een met twee tonge.

¹⁰ *Hou onwrikbaar vas aan jou insig

en laat jou woord eenduidig wees.

¹¹ Wees gou om te luister,

maar traag om te antwoord.

*5:8 Spr 10:2; 11:4

*5:10-12 Spr 29:20; 30:32; Jak 1:19

¹² As jy insig het, antwoord jou naaste;
indien nie, plaas jou hand voor jou mond.

¹³ *Eer sowel as skande
kom deur dit wat gesê word
en 'n mens se tong kan lei tot sy val.

¹⁴ Moenie 'n kwaadprater genoem word nie
en moenie met jou tong valstrikke stel nie,
want op die dief wag daar skande
en op die een met twee tonge,
genadelose veroordeling.

¹⁵ Moenie onkundig wees
in groot of klein sake nie
en moenie 'n vyand wees
in plaas van 'n vriend nie,
want 'n slegte naam sal skande en vernedering
oor jou laat kom,
soos gebeur met die sondaar,
die een met twee tonge.

6

²^b Moet jou nie verhef
deur die planne van jou siel^c nie,

* **5:13** Spr 10:14; Sir 23:8

^b**6:2** Sir 6:1 kom nie in die •bronteks voor nie. Die •Vulgaat lui ¹ “Moenie min (mense) of baie / benadeel nie / en moenie 'n vyand word in plaas van 'n vriend nie. / Want jy sal 'n slegte naam en smaad en skande erf, / so ook elke jaloerse en huigelagtige sondaar.” Sommige vertalings nommer hierdie verse as Sir 6:2-37.

^c**6:2 siel:** Die mens as redenerende wese; die wesenlike ‘ek’ van die mens.

sodat jou lewe^d nie gegryp word

soos 'n bul gegryp word nie.

³ Jy sal jou blare opeet en jou vrugte verwoes
en jouself as 'n verdroogde boom agterlaat.

⁴ 'n Slegte siel^e sal sy besitter vernietig
en hom tot 'n bespotting maak van sy vyande.

⁵ *Soet woorde^f vermeerder vriende
en 'n welsprekende tong
laat hoflikheid toeneem.

⁶ Laat diegene wat met jou in vrede leef,
baie wees,
maar jou raadgewers een uit 'n duisend.

⁷ *As jy iemand bevriend, bevriend hom
deur hom te toets
en moet hom nie oorhaastig vertrou nie,

⁸ want daar is 'n vriend
wat net 'n vriend is wanneer dit hom pas,
maar beslis nie by jou sal staan
op die dag van jou swaarkry nie.

⁹ Ook is daar 'n vriend
wat in 'n vyand sal verander
en tot jou skande
van julle onenigheid sal vertel.

^d6:2 lewe: Letterlik 'siel'. Dit verwys hier na die mens in sy totale bestaan.

^e6:4 siel: Die mens se gemoed met sy emosies en stemminge.

* 6:5-17 1 Sam 20:30-34; Spr 19:4

^f6:5 Soet woorde: Letterlik 'soet keel'. Word ook vertaal "vriendelike taal".

* 6:7-9 Spr 19:4,6-7; Sir 12:8-9; 37:1-5

¹⁰* Ook is daar 'n vriend
wat jou maaltyd met jou deel,
maar beslis nie by jou sal staan
op die dag van jou swaarkry nie.

¹¹ Wanneer dit met jou goed gaan,
sal hy soos jy wees
en openhartig met jou huisbediendes praat.

¹² As jy verneder word, sal hy teen jou draai
en sal hy hom van jou gesig verberg.

¹³ Bly weg van jou vyande
en wees op jou hoede vir jou vriende.

¹⁴ 'n Betroubare vriend
is 'n stewige beskutting
en wie so iemand gevind het,
het 'n skat gevind.

¹⁵ 'n Betroubare vriend
kan 'n mens vir niks verruil nie,
en geen maatstaf kan sy waarde meet nie.

¹⁶ 'n Betroubare vriend
is 'n geneesmiddel vir die lewe
en dié wat ontsag het vir die Here,
sal so iemand vind.

¹⁷ Hy wat ontsag het vir die Here,
sal sy vriendskap goed rig,
want soos hy is, so is sy naaste ook.

Wysheid as dissipline

¹⁸ Kind, kies opvoeding van jou jeug af,

dan sal jy Wysheid vind

tot in jou gryse ouderdom.

¹⁹ * Soos een wat ploeg en saai,

moet jy na haar^g kom

en wag op haar goeie vrug,

^hwant deur haar te bewerk,

sal jy weinig moeite hê

en spoedig sal jy van haar opbrengs eet.

²⁰ Soos 'n erg ruwe pad

is sy vir die onopgevoedes

en die mens sonder verstand

sal by haar nie bly nie.

²¹ Sy sal soos 'n swaar toetssteenⁱ op hom rus

en hy sal nie huiwer om haar af te gooi nie.

²² Want Wysheid se naam spreek vanself,

maar sy is vir baie nie sigbaar nie.

²³ Luister, kind, wag op my mening

en moenie my raad verwerp nie.

²⁴ * En plaas jou voete in haar kniehalter

en jou nek in haar strop.

²⁵ Buig jou skouers en dra haar

en moenie wrewelrig raak oor haar boeie nie.

* **6:19** Jak 5:7-8

^g**6:19 haar:** Wysheid word as vrou voorgestel.

^h**6:19-34** Die Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 6:20-35.

ⁱ**6:21 toetssteen:** Swart silikaatsteen wat vroeër gebruik is om die suiwerheid van goud, silwer en ander metale vas te stel.

* **6:24-25** Sir 51:26

²⁶ Kom na haar met jou hele siel^j
en bewaar haar paaie met al jou krag.
²⁷ Speur haar na, soek haar
en sy sal vir jou bekend word,
en wanneer jy haar in jou greep gekry het,
moet haar nie laat gaan nie,
²⁸ want jy sal uiteindelik rus in haar vind
en sy sal vir jou in vreugde verander word.
²⁹ Ja, haar kniehalter sal vir jou
'n sterk beskutting wees
en haar strop 'n erekleed,
³⁰ * want sy dra goue versiersels
en haar boeie is 'n koord
met die kleur van hiasint.^k
³¹ * Jy sal haar aantrek soos 'n erekleed
en haar dra as 'n kroon van vreugde.
³² As jy gewillig is, kind, sal jy onderrig word
en as jy jou^l inspan, sal jy verstandig word.
³³ As jy graag luister, sal jy kennis ontvang
en as jy jou oor fyn instel, sal jy wys word.
³⁴ Staan tussen die menigte oudstes,
en wie wys is, skaar jou by hom.
³⁵ * Luister gretig na elke gesprek oor God

^j**6:26 siel:** Die mens se bewuste, innerlike self.

* **6:30** Jes 62:3

^k**6:30 hiasint:** Diepblou (Op 9:17); •Edelstene.

* **6:31** Spr 4:9; Wys 5:16; Sir 47:6

^l**6:32 jou:** Letterlik 'siel'. Die mens se gemoed met sy emosies en stemmings.

* **6:35** Sir 8:8-9

en moenie dat insiggewende spreuke
jou ontglip nie.

³⁶ As jy iemand met insig teenkom,
soek hom vroeg op
en laat jou voet sy drumpel deurtrap.

³⁷ *Dink na oor die opdragte van die Here
en besin voortdurend oor sy gebooie;
Hy sal jou hart versterk
en die begeerte na wysheid
sal vir jou gegee word.

7

¹ *Moenie kwaad doen nie,
dan sal die kwaad jou beslis nie oorval nie.

² Draai jou weg van die onreg,
dan sal dit van jou wyk.

³ Seun, moenie saai
in die vore van onreg nie,
dan sal jy beslis nie die onreg
sewевoudig oes nie.

⁴ Moenie die Here vir 'n regeringsamp vra nie;
vra ook die koning nie om 'n ereplek nie.

⁵ *Moet jousef nie voor die Here regverdig nie
en moet jou nie slim hou voor die koning nie.

⁶ Moenie daarna streef
om 'n regter te wees nie —

* 6:37 Ps 1:2

* 7:1-17 Job 4:8; Spr 22:8

* 7:5 Job 9:2; Ps 143:2; Spr 25:6

miskien het jy nie die gesag
om onreg uit te roei nie;
moenie met vrees en bewing staan
voor die aangesig van 'n magtige persoon nie,
dat jy nie 'n struikelblok
voor jou integriteit plaas nie.

⁷ Moenie sondig teen die menigte van die stad
en jouself onder die massas verneder nie.

⁸ Moenie dieselfde sonde herhaal nie,
want jy sal nie eers vir die eerste keer
onskuldig verklaar word nie.

^{9 m*} Moenie sê, “Hy sal kyk
hoeveel geskenke ek gee,
en wanneer ek dit aan
die allerhoogste God offer,
sal Hy dit aanvaar,” nie.

¹⁰ Moenie sonder hoop wees as jy bid nie
en moenie nalaat om aalmoese te gee nie.

¹¹ Moenie vir iemand lag
wanneer sy siel bitter is nie;
daar is immers net Een
wat verneder en ophef.

¹² Moenie leuens oor jou broer saaiⁿ nie;
moet dit ook nie aan 'n vriend doen nie.

¹³ Weier om enige leuen te versprei,

^m7:9-36 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 7:11-40.

*7:9 Sir 35:14-15

ⁿ7:12 saai: Letterlik ‘ploeg’.

want om daarmee vol te hou,
lei tot niks goeds nie.

¹⁴ *Moenie leë woorde gebruik in die
teenwoordigheid van die oudstes nie,
en moenie woorde herhaal
wanneer jy bid nie.

¹⁵ *Moenie 'n weersin daarin hê
om hard te werk of
om die aarde wat die Allerhoogste geskep het,
te bewerk nie.

¹⁶ *Moet jou nie reken
onder die menigte sondaars nie;
onthou dat die oordeel oor jou
nie sal uitbly nie.

¹⁷ Verootmoedig jou siel tot die uiterste toe,
want die straf vir die goddelose
is vuur en wurms.

¹⁸ Moenie 'n vriend vir wins verruil nie,
ook nie 'n ware broer
vir die goud van Ofir^o nie.

¹⁹ *Moenie 'n wyse en goeie vrou wegwys nie,
want haar goedgunstigheids

*7:14 Sir 32:7-9; Matt 6:7

*7:15 Gen 2:15; 3:17,19

*7:16 Spr 16:18

^o7:18 **Ofir:** Die hawe vanwaar Salomo se skepe goud en silwer gebring het; vgl Ps 45:10.

*7:19 Spr 31:10; Sir 26:1-4

is meer werd as goud.

²⁰ *Moenie 'n huisbediende

wat met integriteit werk, mishandel nie,
ook nie 'n huurling

wat met hart en siel werk nie.

²¹ *Laat jou siel^p steeds

'n verstandige huisbediende liefhê
en moet hom nie sy vryheid ontsê nie.

²² Het jy vee? Pas hulle op

en as hulle vir jou voordeel inhou,
behou hulle.

²³ *Het jy kinders? Voed hulle op

en maak hulle van jongs af onderdanig.^q

²⁴ Het jy dogters? Hou 'n wakende oog
oor hulle liggame

en moenie 'n opgeruimde gesig
vir hulle wys nie.^r

²⁵ Gee jou dogter in die huwelik uit

en jy sal 'n belangrike taak uitgevoer het,
maar gee haar aan 'n verstandige man.

²⁶ Het jy 'n vrou wat jou sielsgenoot is?

Moet haar nie verstoot nie,

*7:20 Lev 19:13; Deut 24:14-15; Jak 5:4

*7:21 Eks 21:2; Deut 15:12

^p7:21 **siel**: Die mens se bewuste, innerlike self, dikwels ook “hart” genoem.

*7:23 Spr 23:13-14; 29:15,17; Sir 30:1-13

^q7:23 **onderdanig**: Letterlik ‘buig hulle nekke’.

^r7:24 **moenie ... wys nie**: Dit beteken ‘en moet jou nie jou te veel oor hulle verbly nie’.

maar moet jouself nie toevertrou
aan een van wie jy 'n afkeer het nie.

²⁷ *Eerbiedig jou vader met jou hele hart
en vergeet ook nie jou moeder
se geboortepyne nie.

²⁸ Onthou dat jy uit hulle gebore is^s
en hoe kan jy hulle vergoed
vir dit wat hulle jou gebied het?

²⁹ *Toon ontsag vir die Here met jou hele siel^t
en respekteer sy priesters.

³⁰ Wees met al jou krag lief
vir Hom wat jou geskep het
en laat sy tempeldienaars nie in die steek nie.

³¹ Toon ontsag vir die Here en eerbied
vir sy priesters,
en gee aan Hom die deel soos jy beveel is: *
eersteling^u en •soenoffers en 'n offer
wat as gewyde gawe heen en weer beweeg is,^v

*7:27 Eks 20:12; Deut 5:16; Tob 4:3-4; Sir 3:1-16

^s7:28 Onthou ... is: Die Vulgaat lui “Onthou dat, behalwe deur hulle, jy nie gebore sou gewees het nie”.

*7:29-31 Deut 6:4-6

^t7:29 siel: Die mens se gemoed met sy emosies en stemmings. Hier word ons totale menswees bedoel.

*7:31 gee ... beveel is: Eks 29:27; Lev 7:31-34; Num 18:8-20; Deut 18:3

^u7:31 eersteling: Dit verwys na die eerste graan of vrugte wat aan die begin van die oes aan God gewy is.

^v7:31 offer ... beweeg is: Letterlik ‘skoueroffer’. Dit is waarskynlik deur bewegings simbolies vir die HERE aangebied by die altaar; vgl Lev 7:30.

asook •wydingsoffers en die eersteling
van die gewyde gawes.^w

³² *Steek ook jou hand uit na die arme,
sodat jou seën volkome kan wees.

³³ Wees vrygewig met geskenke
aan almal wat leef;
moet ook nie jou gawes weerhou
van dié wat gesterf het nie.^x

³⁴ *Moet jou nie afsydig hou
van dié wat ween nie,
maar rou saam met dié wat treur.

³⁵ *Moenie huiwerig wees
om siekes te besoek nie,
want op grond van sulke dade
sal jy jou geliefd maak.

³⁶ Hou in al jou woorde^y
jou uiteinde in gedagte,
en jy sal tot in ewigheid nooit sondig nie.

^w**7:31 gewyde gawes:** Die deel van die offer wat na die priesters gegaan het nadat geoffer is; vgl Lev 2:3; Num 18:29.

^{*}**7:32** Deut 14:28-29

^x**7:33 gawes ... het nie:** Dit verwys bv na geskenke en speserye, wat saam met afgestorwenes begrawe is; vgl Tob 1:17-18; 2:3-5.

^{*}**7:34** Rom 12:15

^{*}**7:35** Matt 25:36

^y**7:36 woorde:** Die Vulgaat en ander vertalings lui “dade”.

8

¹ *Moenie in 'n stryd gewikkel raak
met 'n invloedryke mens nie,
sodat jy nie in sy mag kom nie.

² Moenie in geding tree
met 'n welgestelde mens nie;
sy rykdom mag joune dalk oortref.
Goud het immers al menige mens vernietig
en die harte van konings korrup gemaak.

³ *Moenie met 'n praatsieke mens
'n woorderstryd aanknoop
en moenie hout op sy vuur gooi nie.

⁴ *Moenie met 'n onopgevoede mens korswel
sodat jou voorgeslagte
hulle eer ontnem word nie.

⁵ *Moenie iemand wat gebreek het
met sy sonde, teregwys nie;
onthou dat ons almal straf verdien.

⁶ Moenie iemand in sy grysheid beledig nie,
want sommige van ons word ook oud.

⁷ Moenie oor iemand se dood
verheug wees nie;
onthou dat ons almal moet sterf.

* 8:1-2 Pred 10:20

* 8:3 Spr 26:20-21; Sir 28:10

* 8:4 Spr 23:9; Sir 9:15

* 8:5 1 Kon 8:46; 1 Joh 1:8-10

⁸* Moenie die redevoering van wyses geringskat nie
en wend jou weer na hulle spreuke,
want van hulle sal jy opvoeding ontvang
en leer hoe om maghebbers te dien.

⁹^z Moenie die redevoering van die oudstes
verontagsaam nie,
want hulle het self ook
van hulle vaders geleer.
Van hulle sal jy insig verkry
en leer om 'n antwoord te gee
in 'n tyd van nood.

¹⁰ Moenie 'n sondaar se kole stook nie,
sodat jy nie deur sy vuurvlam verbrand word nie.

¹¹ Moenie 'n vermeteले mens teengaan
sodat hy vir jou 'n lokval stel
met jou eie woorde nie.

¹² Moenie iets uitleen aan iemand
wat magtiger is as jy nie;
as jy egter iets uitleen,
tree op asof jy dit reeds verloor het.

¹³* Moenie borg staan bo jou vermoë nie
en as jy wel borg staan,
sorg dat jy dit kan betaal.

¹⁴ Moenie 'n regsgeeding aangaan

* **8:8-9** Sir 6:34-36

^z**8:9-19** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 8:9-22.

* **8:13-14** Spr 6:1-5; 17:18; Sir 29:4-7

met 'n regter nie,
want mense sal in sy guns beslis
vanweë sy aansien.^a

¹⁵ Moenie saam met 'n roekelose mens
op reis gaan,
sodat hy vir jou 'n las word nie,
want hy sal maak net soos hy wil
en deur sy onbesonnenheid
sal jy ten gronde gaan.

¹⁶ *Moenie rusie maak
met 'n humeurige mens nie
en moenie saam met hom
deur die woestyn trek nie,
want hy dink niks daarvan
om bloed te vergiet nie
en hy sal jou oorweldig,
daar waar geen hulp beskikbaar is nie.

¹⁷ Moenie by 'n onnosele raad vra nie,
want hy sal nie in staat wees om die gesprek
geheim te hou nie.

¹⁸ *Moenie voor 'n vreemdeling dinge doen
wat geheim moet bly nie,
want jy weet nie waarmee hy
voor die dag sal kom nie.

¹⁹ Moenie vir enige mens
jou hart oopmaak nie

^a**8:14 want ... aansien:** Die Vulgaat lui “want hy veroordeel volgens sy mening”.

***8:16** Spr 22:24; Sir 28:8

***8:18** Spr 25:9-10

en laat so iemand jou nie 'n guns bewys nie.

9

^{1 **} Moenie jaloers wees op die vrou
na aan jou hart^b nie
en moet haar nie tot jou eie nadeel
'n slegte les leer nie.

² Moenie jou siel^c aan 'n vrou oorgee
sodat sy jou krag vertrap nie.

³ Moenie naby 'n gesellin kom
sodat jy in haar strikke val nie.

⁴ Moenie bande aanknoop met 'n sangeres^d
sodat jy vasgevang word
deur haar kunsies nie.

^{5 *} Moenie 'n maagd met jou oë begeer
sodat jy in skadevergoeding^e vir haar
verstrik raak nie.

⁶ Moenie jou siel aan prostitute oorgee
sodat jy jou erfporsie verloor nie.

⁷ Moenie in die strate van die stad rondloer
en in verlate dele ronddwaal nie.

⁸ Draai jou oë weg van 'n mooi geboude vrou

* **9:1-9** Job 31:1; Spr 2:16; 5:1-6,10-20; 6:24-27; 7:5-27; Sir 25:16-26

* **9:1** Num 5:12-15

^b**9:1 na ... hart:** Letterlik 'teen jou bors'.

^c**9:2 siel:** Die mens in sy totale bestaan.

^d**9:4 sangeres:** In Jes 23:15-16 word verwys na die singende vrou as 'n prostituut.

* **9:5** Eks 22:16

^e**9:5 skadevergoeding:** Volgens Deut 22:29 moes iemand wat 'n maagd verlei het, skadevergoeding van 50 •sikkel aan haar vader betaal.

en moenie vreemde skoonheid begeer nie.
Deur die skoonheid van 'n vrou is vele verlei;
daardeur word hartstog immers aangesteek
soos 'n vuur.

^{9f}Moet onder geen omstandighede saam met
'n getroude vrou sit en eet nie
en moenie saam met haar wyn drink
as jy feesvier nie,
sodat jou siel nie na haar hunker
en jy met jou gees in die verderf afgly nie.

¹⁰Moenie 'n ou vriend in die steek laat nie,
want die nuwe een is nie sy gelyke nie.
'n Nuwe vriend is soos nuwe wyn;
eers wanneer dit verouder het,
sal jy dit met genot kan drink.

¹¹*Moenie die sondaar sy roem beny nie,
want jy weet nie wat sy uiteinde sal wees nie.

¹²Moenie genot put uit dit
wat die goddelose behaag nie;
onthou dat hulle beslis nie ongestraf
na Hades^g sal gaan nie.

¹³Bly ver weg van iemand wat die mag het

^f**9:9-18** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 9:9-25.

***9:11-12** Ps 37:13

^g**9:12 Hades:** Dit is voorgestel as 'n plek onder die aarde waarheen mense wat sterf, afdaal; •Doderyk.

om dood te maak
en jy sal beslis nie vreesbevange
vir die dood wees nie.
As jy wel in sy nabyheid is,
moet hom nie aanstoot gee nie,
sodat hy nie jou lewe neem nie.
Jy moet besef dat jy tussen valstrikke beweeg
en bo-op die beskermingsmure
van die stad loop.

¹⁴ Leer ken jou naaste na die beste
van jou vermoë
en soek raad by die wyses.

¹⁵ *Bespreek sake met mense wat insig het
en laat al jou gesprekke handel
oor die Wet van die Allerhoogste.

¹⁶ Laat regverdige mense saam met jou
'n maaltyd nuttig
en laat jou roem bestaan
in jou ontsag vir die Here.

¹⁷ Werk deur opgeleide vakmanne gedoen,
sal geprys word,
maar die leier van 'n volk
sal op grond van sy woorde
verstandig genoem word.*

¹⁸ Gevrees in sy stad is die praatsieke mens,

*9:15 Sir 6:34-37

*9:17 maar ... genoem word: Sir 20:27

en wie ook al roekeloos is in wat hy sê,
word gehaat.

10

¹ *'n Wyse regter sal sy volk opvoed
en die leierskap van 'n verstandige mens
sal ordelik wees.

² Soos die volk se regter,
so is ook sy amptenare,
en soos die stad se leier,
so is ook al sy inwoners.

³ *'n Onkundige koning
sal sy volk ten gronde laat gaan,
maar deur die insig van sy heersers
sal 'n stad bewoonbaar gemaak word.

⁴ *Die mag oor die aarde
is in die hande van die Here
en Hy sal 'n geskikte persoon
vir 'n bepaalde tyd daarvoor aanstel.

⁵ 'n Mens se voorspoed
is in die hande van die Here
en Hy sal aan 'n skrifkenner sy eer skenk.

⁶ *Moenie vir jou naaste kwaad wees
oor elke oortreding nie

*10:1-2 Spr 20:8; 29:4,12

*10:3 Spr 29:4-8

*10:4 Spr 21:1

*10:6 Lev 19:18

en moet glad nie vermetel optree nie.

⁷ Verwaandheid is haatlik vir die Here

en vir die mens,

en vir albei is onreg verfoeilik.

⁸ Heerskappy word van een nasie

na 'n ander oorgedra

vanweë onreg, hoogmoed en geld.

^{9 h}Waarom is die mens,

wat net stof en as is, verwaand?

Sy ingewande verrot immers

terwyl hy nog leef.

^{10 i}'n Lang siekte spot met die dokter —

vandag is hy koning, môre is hy dood.

^{11 *}Want wanneer 'n mens sterf,

sal kruipende en wilde diere en wurms

sy deel word.

¹² Die begin van die mens se hoogmoed

is om die Here te versaak;

sy hart het dan sy Skepper versaak.

^{13 *}Want die begin van hoogmoed is sonde

en hulle wat daarin volhard,

sal 'n gruwel laat opborrel.

Daarom het die Here

ongekende ellende gestuur

^h**10:9-31** Sommige vertalings nommer hierdie verse as Sir 10:9-34.

ⁱ**10:10** Die •Vulgaat lui “'n Lang siekte beswaar die geneesheer; / 'n kort siekte verlig die geneesheer.”

^{*}**10:11** Job 17:14; Jes 66:24; Sir 7:17

^{*}**10:13** Spr 11:2; 16:18

en hulle heeltemal vernietig.

¹⁴ *Die Here werp die trone
van die heersers omver
en Hy stel nederiges aan in hulle plek.

¹⁵ Die Here het die nasies se wortels uitgeruk
en Hy het ootmoediges in hulle plek geplant.*

¹⁶ Die Here het die grondgebied
van die nasies verwoes
en dit vernietig tot in die fundamente
van die aarde.

¹⁷ Hy het sommige van die nasies
verdryf en uitgeroei
en hulle nagedagtenis op aarde uitgewis.

¹⁸ Verwaandheid is nie geskep vir mense nie,
ook nie onbeteuelde woede
vir hulle wat uit 'n vrou gebore is nie.

¹⁹ Watter soort nageslag is geëerd?
Die menslike nageslag.

Watter soort nageslag is geëerd?
Hulle wat vir die Here ontsag het.

Watter soort nageslag is nie geëerd nie?
Die menslike nageslag.

Watter soort nageslag is nie geëerd nie?
Hulle wat die gebooie oortree.

²⁰ Onder broers is hulle leier geëerd,
en hulle wat vir die Here ontsag het,

*10:14 1 Sam 2:8,10; Luk 1:52

*10:15 en Hy ... geplant: Eks 15:17; Ps 44:3; 80:8; Luk 1:52

is geëerd in sy oë.^j

²² Die ryke en die geëerde en die arme,
hulle roem bestaan in ontsag vir die Here.

²³ *Dit is nie reg om 'n verstandige, arm mens
se eer te ontnem nie,
ook is dit nie gepas om 'n sondige mens
te vereer nie.

²⁴ 'n Maghebber en 'n regter en 'n heerser
sal geëer word,
maar nie een van hulle is groter
as hy wat ontsag het vir die Here nie.

²⁵ *Mense wat vry is,
sal 'n wyse huisbediende bedien
en 'n verstandige mens
sal nie daaroor murmureer nie.

²⁶ *Moenie jou probeer slim hou
as jy jou werk doen nie
en moenie op jouself roem
in die tyd van jou benouing nie.

²⁷ Iemand wat werk en in alles oorvloed het,
is beter as een wat rondloop en spog,
maar broodgebrek ly.

²⁸ Kind, toon in beskeidenheid

^j10:20 oë: Sir 10:21 ontbreek hierna in sommige Griekse mss. Die Vulgaat lui
“Die vreemdeling, die reisiger en die behoeftige: / ontsag vir God is hulle roem.”

*10:23 Jak 2:1-4

*10:25 Spr 17:2

*10:26 Spr 12:9

agting vir jouself
en skat jouself na waarde.

²⁹ Wie sal iemand regverdig ag
wat homself te na kom?

Wie sal iemand eer wat sy lewe minag?

³⁰ 'n Arm man word geëer oor sy kennis,
maar 'n ryke word geëer
op grond van sy rykdom.

³¹ Hy wat in sy armoede geëer word —
hoeveel te meer as hy ryk was?
En hy wat in sy rykdom nie geëer word nie —
hoeveel te meer as hy arm was?

11

¹ Die wysheid van die nederige
sal hom sy kop laat optel
en hom laat plaasneem onder die maghebbers.

² Moenie iemand aanprys
oor sy skoonheid nie
en moenie 'n mens minag
oor sy voorkoms nie.

³ Die by is die kleinste
onder dié wat vlerke het,
maar sy produk is die bron van soetheid.

⁴ Moenie spog oor hoe jy aantrek nie,
en moenie verwaand wees
op jou dag van glorie nie.

Want wonderbaarlik

is die werke van die Here,*

ja, duister is sy werke vir mense.

⁵* Baie alleenheersers

moes al op die grond gaan sit,

maar iemand van wie dit nie verwag is nie,

het 'n kroon gedra.

⁶ Baie maghebbers is al heeltemal

hulle eer ontnem

en geëerdes is oorgelewer

in die hande van ander.

⁷ Moenie foutvind voordat jy self

ondersoek ingestel het nie;

begryp eers waarom dit gaan

en kritiseer daarna.

⁸* Moenie antwoord voordat jy

geluister het nie

en moenie iemand onderbreek in die middel

van sy betoog nie.

⁹ Moenie stry oor 'n saak

wat jou nie tot nut is nie

en moenie deel word

van die dispute van sondaars nie.

¹⁰ Kind, moenie by baie kwessies betrokke raak nie;

as jy toenemend daarmee besig is,

* **11:4 Want ... Here:** Pred 7:13

* **11:5** 1 Sam 2:8; Ps 75:8; Luk 1:52

* **11:8** Spr 18:13

sal jy nie onskuldig wees nie
en as jy dit najaag, sal jy dit beslis nie
in die hande kry nie;
ook sal jy dit glad nie ontvlug
deur daarvan weg te hardloop nie.

¹¹ *Daar is mense wat hard werk en swoeg
en hulle haas,
maar al hoe meer gebrek ly.

¹² Iemand anders weer is traag,
afhanklik van hulp,
sonder dryfkrag en brandarm;
tog kyk die Here gunstig na hom
en hef Hy hom op uit sy toestand
van vernedering.

¹³ En die Here tel so iemand se kop op
en baie mense staan verwonderd oor hom.

¹⁴ Goed en kwaad, lewe en dood,
armoede en rykdom, kom van die Here af.^k

¹⁷ Die Here se gawe aan die vromes
is blywend
en sy guns sal vir altyd voorspoed bring.

¹⁸ *Iemand kan ryk word op grond van

* **11:11** Ps 127:2; Pred 4:8; 6:2; Luk 12:19

^k **11:14 Here af:** Sir 11:15-16 ontbreek hierna in sommige Griekse mss. Die
•Vulgaat lui ¹⁵ “Wysheid en verstand versamel jy by die Here / en kennis van die
wet, liefde en die paaie na die goeie is by Hom. / ¹⁶ Dwaling en duisternis is saam
met sondaars geskep; / wie hom in bose dinge verlustig, sal in die kwaad oud
word.”

* **11:18-19** Ps 49:19; Luk 12:16-21

nougesetheid en gierigheid,
en dit is deel van sy beloning
¹⁹wanneer hy sê, “Ek het rus gevind,
en nou gaan ek van my winste geniet;”
hy weet egter ook nie
wanneer die tyd sal aanbreek
dat hy alles aan ander moet nalaat en sterf nie.

²⁰Staan by jou ooreenkoms,
gee aandag daaraan
en hou in jou ouderdom aan
om jou werk te doen.

²¹Moet jou nie verbaas oor die dade
van 'n sondaar nie,
maar vertrou die Here en hou aan
met jou harde werk.

Want dit is maklik in die oë van die Here
om 'n arm mens vinnig en onverwags
ryk te maak.

²²Die Here se seën
is die beloning van die vrome
en in 'n oogwink laat Hy sy seën opbloei.

²³Moenie sê: “Wat het ek verder nodig
en watter verdere voordeel sal daar vir my
van nou af wees?” nie.

²⁴Moenie sê: “Ek het genoeg
en watter skade kan my van nou af
aangedoen word?” nie.

^{11:19-34} Die Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 11:19-36.

²⁵ *In tye van voorspoed is teenspoed vergete
en in tye van teenspoed word voorspoed
nie onthou nie.

²⁶ *Want dit is maklik vir die Here
om op die dag dat iemand sterf,
hom te vergeld in ooreenstemming
met sy optrede.

²⁷ 'n Uur se ellende laat 'n mens vergeet
van goeie tye
en aan die einde van 'n mens se lewe
sal sy dade geopenbaar word.

²⁸ Moenie iemand gelukkig noem
voor sy dood nie;^m
aan sy kinders sal 'n mens geken word.

²⁹ Moet geen mens in jou huis toelaat nie,
want talryk is die lokvalle van die bedrieër.

³⁰ Soos 'n lokpatrys in 'n hok, so is die hart
van 'n verwaande mens
en soos 'n spioen is hy ingestel op jou val.

³¹ Want hy lê en loer om goed
in kwaad te verander
en op goeie eienskappe werp hy blaam.

³² Met 'n vonk van vuur word kole
aan die brand gesteek;

* 11:25 Sir 18:24-25

* 11:26-28 Sir 17:23; 18:24; Rom 2:6

^m11:28 Moenie ... dood nie: Die slotreëls van die klassieke drama *Koning Oidipus*.

só is die sondige mens op die uitkyk
om bloed te vergiet.

³³ Pasop vir hom wat kwaad bedink,
want hy beplan wat sleg is,
sodat hy nie vir altyd skande
oor jou bring nie.

³⁴ Huisves 'n vreemdeling, en hy
sal jou verstrengel in probleme
en jou vervreem van jou eie familie.

12

^{1*} As jy goed doen,
moet jy weet aan wie jy dit moet doen,
en daar sal dankbaarheid wees
vir jou goeie dade.

² Doen goed aan 'n godvresende mens
en jy sal beloning vind;
indien nie deur homself nie,
dan deur die Allerhoogste.

³ Daar is geen voorspoed vir hom
wat aanhou om kwaad te doen nie,
ook nie vir hom wat nie vrywillig
aalmoese gee nie.

⁴ Gee aan 'n godvresende mens,
maar moenie 'n sondaar bystaan nie.

⁵ Doen goed aan 'n nederige mens, maar
moenie aan 'n goddelose mens gee nie.

Weerhou sy brood en moenie vir hom gee nie,

*12:1-7 Tob 4:7,17; Matt 7:6; Gal 6:10

sodat hy nie daardeur die oorhand
oor jou kry nie,
want jy sal dubbel soveel slegte dinge ervaar
as al die goeie dinge wat jy aan hom doen.
⁶ Want ook die Allerhoogste haat sondaars
en die goddeloses sal Hy straf.
⁷ Gee aan 'n goeie mens, maar
moenie 'n sondaar bystaan* nie.

⁸ *'n Vriend sal nie in voorspoed
gestraf word nie
en in teenspoed sal die vyand
nie verborge bly nie.

⁹ In 'n mens se voorspoed
voel sy vyande gegrief
en in sy teenspoed sal selfs sy vriende
van hom weggaan.

¹⁰ Moet jou vyand tot in ewigheid
nie vertrou nie,
want net soos koper aanslaan,ⁿ
so ook die vyand se boosheid.

¹¹ *Selfs as hy verneder word en krom loop,
neem jou siel^o in ag en wees versigtig

***12:7 sondaar bystaan:** Sir 12:4

***12:8** Spr 17:17; Sir 6:8-13; 37:1-6

ⁿ**12:10 aanslaan:** Letterlik 'verroes'.

***12:11** Spr 26:24-26

^o**12:11 siel:** Die mens se gemoed met sy emosies en stemmings.

vir die vyand.^p

En jy sal vir hom wees soos iemand

wat 'n spieël^q skoonmaak,

en jy sal weet dat die spieël

nie heeltemal verdof het nie.

¹² Moet hom nie langs jou laat staan nie,

sodat hy nie, wanneer hy jou opsy geskuif het,

jou plek inneem nie;

moet hom nie aan jou regterhand^r laat sit nie,

sodat hy nie jou sitplek begeer

en jy uiteindelik my woorde verstaan

en as gevolg van my woorde

seergemaak word nie.

^{13 s*} Wie sal simpatie hê vir 'n slangbesweerder

wat gepik word,

of vir hulle wat dit naby aan

wilde diere waag?

¹⁴ So gaan dit met iemand

wat hom tot 'n sondaar wend

en by sy sonde betrokke raak.

¹⁵ Vir 'n kort rukkie sal hy by jou vertoef,

maar as jy terugdraai, sal hy beslis nie langer

^p**12:11 die vyand:** Letterlik 'hom'.

^q**12:11 spieël:** Destydse spieëls is van gepoleerde metaal gemaak.

^r**12:12 regterhand:** 'n Posisie aan die •regterhand van 'n persoon is gesien as 'n posisie van voorrang.

^s**12:13-18** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 12:13-19.

^{*}**12:13** Pred 10:11

by jou bly nie.

¹⁶ Met sy lippe sal die vyand soet woorde sê,
maar in sy hart sal hy planne beraam
om jou in 'n put te gooi.

Met sy oë sal die vyand trane stort,
maar as hy die geleentheid kry, sal hy
selfs nie deur jou bloed versadig word nie.

¹⁷ As teenspoed jou tref, sal jy vind
dat hy voor jou daar is,
en hy sal maak of hy wil help,
maar hy sal jou pootjie^t.

¹⁸ Hy sal sy kop skud^u en sy hande saamslaan,
en baie woorde fluister en sy ware kleure wys.

13

¹ Hy wat aan teer vat, sal vuil word
en hy wat met 'n hoogmoedige mens meng,
sal net soos hy word.

^{2 v} Moenie optel wat vir jou te swaar is nie
en moenie met iemand meng
wat sterker en ryker as jy is nie.

Hoe kan 'n kleipot met 'n koperketel meng?
Die een sal teen die ander stamp, en een
van hulle sal gebreek word.

³ 'n Ryke tree verkeerd op en dan

^t12:17 **jou pootjie:** Letterlik 'jou hakskeen vastrap'.

^u12:18 **kop skud:** 'n Spottende gebaar; vgl Ps 22:8; Matt 27:39.

^v13:2-26 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 13:2-32.

is hy ook nog verontwaardig;
'n arme is benadeel, maar moet
verskoning vra.

⁴ As jy diensbaar is,
werk die ryke^w met jou saam,
maar as jy hulpbehoewend is,
sal hy sy rug op jou draai.

⁵ As jy iets te bied het,
sal hy met jou saamleef
en hy sal jou uitbuit^x
en hy sal nie swaarkry nie.

⁶ Sodra hy 'n behoefte aan jou het,
sal hy jou mislei
en hy sal vir jou glimlag en jou hoop gee;
hy sal mooi met jou praat en sê:
“Wat het jy nodig?”

⁷ en hy sal jou verleë maak met sy voedsel —
totdat hy jou twee of drie keer uitgebuit* het
en hy jou uiteindelik bespot.
Daarna sal hy jou aankyk en jou verlaat
en sy kop vir jou skud.^y

⁸ Wees versigtig dat jy nie mislei word nie
en moenie verneder word
deur jou dwaasheid nie.

^w13:4 die ryke: Letterlik ‘hy’.

^x13:5 uitbuit: Kan ook vertaal word “leegmaak”.

*13:7 uitgebuit: Vgl Sir 13:5

^y13:7 kop ... skud: 'n Spottende gebaar; vgl Ps 22:8; Matt 27:39.

⁹ Wanneer 'n magtige persoon jou uitnooi,
wees terughoudend

en hy sal jou soveel te meer uitnooi.

¹⁰ Moenie voor op die wa wees
sodat jy verwerp word nie;
moet jou egter nie afsydig hou
sodat jy vergeet word nie.

¹¹ Moenie probeer om as 'n gelyke
met hom te praat
en moenie vertrouwe stel in sy baie woorde nie,
want met baie gepraat
sal hy jou op die proef stel
en selfs met 'n glimlag sal hy jou toets.

¹² Ongenaakbaar is hy wat nie sy woorde
terughou nie
en hy sal jou beslis nie mishandeling
en tronkstraf spaar nie.

¹³ Wees op jou hoede en let noukeurig op,
want jy loop rond met jou eie ondergang.^z

¹⁵ Elke lewende wese hou van sy gelyke
en elke mens van sy medemens.

¹⁶ Alle vlees vergader volgens soort
en aan een soos hy sal 'n man hom verbind.

¹⁷ *Waarom sal 'n wolf met 'n lam meng?
So is dit ook tussen 'n sondaar en 'n vrome.

^z**13:13 ondergang:** Sir 13:14 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

^{*}**13:17** 2 Kor 6:14-17

¹⁸ Watter vrede is daar tussen 'n hiëna
en 'n hond?^a

En watter vrede is daar tussen 'n ryke
en 'n arme?

¹⁹ Die prooi van leeus is die wilde donkies
in die woestyn;^b

so is die armes voer vir die rykes.

²⁰ Vir 'n trotsaard is nederigheid 'n gruwel;
so is 'n arme 'n gruwel vir 'n ryke.

²¹ * Wanneer 'n ryke struikel,
word hy ondersteun deur vriende,
maar wanneer 'n nederige persoon val,
word hy verstoot deur sy vriende.

²² Wanneer 'n ryke struikel,
is daar baie helpers;
hy uiter woorde wat verbode is
en hulle regverdig hom.
'n Nederige persoon struikel
en hulle kritiseer hom;
hy praat sin, maar word geen
ruimte gegun nie.

²³ 'n Ryke praat, en almal bly stil
en verhef sy woorde tot aan die wolke.
'n Arme praat en hulle vra,

^a**13:18 hiëna ... hond:** Spreekwoordelike vyandskap tussen honde wat kleinvee oppas (Job 30:1) en hiënas as roofdiere (Jer 12:9).

^b**13:19 woestyn:** 'n Verlate, deels onherbergsame gebied met 'n skaarste aan plantegroei waar kleinvee kon wei.

* **13:21-23** Spr 14:20; 19:4,7

“Wie is hy?”
en as hy struikel, sal hulle hom
daarby nog omstamp.

²⁴ Rykdom waarin daar geen sonde is nie,
is goed,
maar armoede is boos in die mond
van die goddelose.

²⁵ *'n Mens se hart verander sy gesig
óf ten goede, óf ten kwade.

²⁶ 'n Vrolike gesig is 'n teken^c
van 'n hart vol goeie dinge,^d
en die uitdink van gelykenisse
vereis moeitevolle argumente.

14

¹ *Gelukkig is die mens wat nie 'n fout
met sy mond maak
en wat nie deur die pyn van sy sonde
deurboor word nie.

² Gelukkig is die mens wie se gewete^e
hom nie veroordeel
en wat sy hoop nie prysgee nie.

*13:25 Spr 15:13

^c13:26 teken: Letterlik ‘spoor’.

^d13:26 'n hart ... dinge: Dit beteken ‘as 'n mens voorspoedig is’.

*14:1 Sir 5:13-14; 19:16; Jak 1:26; 3:2

^e14:2 gewete: Letterlik ‘siel’. Die mens se bewuste, innerlike self.

³ *Vir 'n suinige mens is rykdom nie goed nie
en vir 'n gierige — wat is die waarde
van sy geld?

⁴ *Hy wat dinge van homself weerhou,
versamel vir ander,
en met sy besittings sal ander weelderig leef.

⁵ Hy wat homself kwaad aandoen,
teenoor wie sal hy goed wees?
Hy sal nooit vreugde ervaar met sy geld nie.

⁶ *Daar is niks so erg soos iemand
wat homself te na kom nie,
en dit is die vergelding vir sy boosheid:

⁷ selfs al doen hy goed, doen hy dit onbewus
en aan die einde openbaar hy sy boosheid.

⁸ Boos is die een met 'n afgunstige oog,
hy wat sy gesig wegdraai en mense miskyk.

⁹ Die oog van die hebsugtige
is nie tevrede met 'n deel nie,
en bese onreg verteer sy siel.^f

¹⁰ 'n Bose oog^g is jaloers oor brood,
en dit ontbreek op sy tafel.

¹¹ *Kind, behandel jouself goed,

*14:3 Spr 23:6-8

*14:4 Pred 2:18-19; 6:2

*14:6 Spr 11:17

^f14:9 siel: Die mens se bewuste, innerlike self.

^g14:10 Bose oog: In die antieke wêreld was die bygeloof in die skadelike invloed van die “bose oog” wydverspreid. Allerlei amulette is gebruik om dit af te weer; vgl Sir 14:8-10; Matt 6:23.

*14:11-12 Pred 5:17-19

in ooreenstemming met wat jy besit,
en bring offerandes aan die Here
op 'n waardige wyse.

¹² Onthou dat die dood nie gaan talm nie
en die ooreenkoms van Hades^h met jou
is nog nie aan jou openbaar nie.

¹³ *Voor jy te sterwe kom,
doen goed aan 'n vriend;
reik uit volgens jou vermoë, gee vir hom.

¹⁴ *Moet jou nie onttrek aan 'n goeie dag nie
en laat nie 'n stukkie van 'n goeie begeerte
by jou verbygaan nie.

¹⁵ Jy sal tog nie die vrug vanⁱ jou harde werk
vir 'n ander agterlaat
en jou verdienste deur die lot laat verdeel nie?

^{16j} Gee, en neem, en laat jou verlei,^k
want in Hades kan 'n mens
geen genot soek nie.

¹⁷ *Alle vlees verouder, soos 'n kledingstuk,
want die eeue oue ooreenkoms is:
Jy sal die dood sterf.

^h**14:12 Hades:** Dit is voorgestel as 'n plek onder die aarde waarheen mense wat sterf, afdaal; •Doderyk.

***14:13** Spr 3:27-28; Tob 4:7

***14:14** Pred 7:14

ⁱ**14:15 die vrug van:** Hierdie woorde kom nie in die •bronteks voor nie, maar word veronderstel.

^j**14:16-24** Sommige vertalings nommer hierdie verse as Sir 14:17-25.

^k**14:16 verlei:** Die bronteks lui “geniet”.

***14:17-18** Job 14:1-2; Ps 103:14-16; Pred 1:4; Jes 40:6; Jak 1:10; 1 Pet 1:24.

¹⁸ Soos 'n blaar wat uitspruit
aan 'n blaarryke boom
— sommige val af, maar ander spruit uit —
so is 'n geslag van vlees en bloed;
die een sterf en die ander word gebore.
¹⁹ Elke daad vergaan en gaan ten gronde,
en die een wat dit verrig,
sal daarmee saam vergaan.

Wysheid se seëninge

²⁰ * Gelukkig is die mens
wat oor Wysheid nadink
en die een wat verstandig redeneer,
²¹ wat oor haar¹ paaie in sy hart nadink
en oor haar geheimenisse reflekteer.
²² Gaan agter haar aan soos 'n spoorsnyer
en lê haar voor op haar paaie.
²³ Wie deur haar vensters loer,
sal ook by haar deure luister.
²⁴ Wie naby haar huis oorbly,
sal ook 'n tentpen by haar mure inslaan.
²⁵ Hy sal sy tent naby haar opslaan
en tuisgaan in 'n herberg van goeie dinge.
²⁶ Hy sal sy kinders in haar beskutting plaas
en onder haar takke oornag.
²⁷ Hy sal deur haar teen die hitte
beskerm word

* **14:20-25** Ps 1:2; Spr 8:32-35

¹**14:21 haar:** Wysheid word as vrou voorgestel.

en in haar heerlijkheid sal hy tuisgaan.

15

¹ Wie ontsag het vir die Here,

sal daarvolgens handel,

en wie die wet beheers, sal haar^m begryp.

² *En sy sal hom tegemoet kom soos 'n moeder

en hom soos 'n maagdelike vrou ontvang.

³ *Sy sal hom brood van insig laat eet

en hom water van wysheid laat drink.

⁴ Hy sal op haar steun

en beslis nie 'n misstap begaan nie;

hy sal aan haar aandag gee

en beslis nie beskaamd staan nie.

⁵ Sy sal hom bo sy naaste verhef

en hy sal in die vergadering sy mond open.

⁶ *Vreugde en 'n kroon van blydskap

sal hy vind,

en 'n ewige naam sal hy erf.

⁷ Onwyse mense sal haar beslis nie

ontvang nie

en sondige mense sal haar beslis nie sien nie.

⁸ Sy is ver verwyderd van hoogmoed

en leuenaars sal haar beslis nie onthou nie.

⁹ 'n Pryslied klink nie mooi

^m**15:1 haar:** Wysheid word as vrou voorgestel.

***15:2** Spr 7:4; Sir 51:13-21

***15:3** Spr 8:4-21,34-35; 9:1-5; Joh 4:10; 6:31-33

***15:6** Sir 6:28-33

in die mond van 'n sondaar nie,
want dit is nie deur die Here gestuur nie.

¹⁰ Want in wysheid sal 'n pryslied
geuiter word,
en die Here sal dit suksesvol maak.

¹¹ *Moenie sê: “Vanweë die Here
het ek afgedwaal” nie,
want wat Hy haat, sal Hy nie doen nie.

¹² *Moenie sê: “Hy het my verlei” nie,
want Hy het geen behoefte
aan 'n sondige mens nie.

¹³ Die Here haat alle gruwels
en hulle is nie aanvaarbaar vir dié
wat vir Hom ontsag het nie.

¹⁴ *Hy het die mens van die begin af gemaak
en hom oorgelaat aan die handⁿ
van sy eie keuse.^{op}

*15:11-20 Spr 19:3; Sir 17:1-12

*15:12 Jak 1:13

*15:14 Gen 1:27

ⁿ15:14 hand: Dit dui op mag.

^o15:14 sy eie keuse: Die Griekse woord dui op ‘sy inklinasie’ en vorm deel van die Joodse teologiese siening dat die mens self kan kies of hy goed of kwaad wil doen. Hiervolgens het elke mens 'n goeie en slegte inklinasie; vgl Spr 2:11,17

•Septuagint.

^p15:14 keuse: Die •Vulgaat in vs 15 lui hierna “Hy het sy geboorte en voorskrifte toegevoeg en die verstand.” Sommige mss voeg ook by “... en die verstand om te doen wat Hom behaag”.

¹⁵ ^qAs jy wil, kan jy die gebooie bewaar,
en om die geloof te beoefen,
spreek van 'n goeie besluit.

¹⁶ Hy het vir jou vuur en water opsy gesit;
na die een wat jy verkies,
kan jy jou hand uitsteek.

¹⁷ *Voor die aangesig van die mens
is die lewe en die dood,
en wat hy ook al goeddink,
sal aan hom gegee word.

¹⁸ Want groot is die wysheid van die Here;
Hy is magtig in heerskappy en sien alles.

¹⁹ *Boonop is sy oë op diegene
wat vir Hom ontsag het,
en net Hy is bewus van elke daad
van die mens.

²⁰ Hy het niemand beveel
om goddeloos op te tree nie,
ook het Hy aan niemand die vryheid verleen
om te sondig nie.

16

¹ Moenie 'n veelheid nuttelose kinders
begeer nie,
en moenie verheug wees
oor goddelose seuns nie.

^q15:15-20 Die Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 15:15-21.

*15:17 Deut 30:15,19; Jer 21:8

*15:19 Ps 33:18; 34:16; Sir 17:15; Heb 4:13

² As hulle meer word, moet jy nie oor hulle
verheug wees nie,

tensy die ontsag vir die Here met hulle is.

^{3 r*} Moenie jou vertrou op hulle lewe stel nie
en moenie op hulle veelheid ag slaan nie.

Want een is beter as duisend

en om kinderloos te sterf,

beter as om goddelose kinders te hê.

⁴ Want deur een verstandige

kan 'n stad bevolk word,

maar 'n stam van wetteloses

sal dit verlate maak.

⁵ Baie sulke dinge het my oog gesien;

selfs gewigtiger dinge as dit

het my oor gehoor.

^{6 *} In 'n vergadering van sondaars

sal 'n vuur ontsteek word

en in 'n ongehoorsame nasie ontbrand toorn.

^{7 *} Die Here^s het nie versoening bewerk

vir die reuse van ouds nie,

hulle wat in opstand gekom het

deur hulle mag.

^r**16:3-30** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 16:3-31.

* **16:3-4** Wys 4:1-2

* **16:6** Num 16:35; Ps 78:21-22; 106:18; Sir 21:9

* **16:7** Gen 6:4; Wys 14:6

^s**16:7 Die Here:** Letterlik 'Hy'.

⁸ *Hy het nie die bure van Lot gespaar nie,
wat Hy verafsku het
as gevolg van hulle hoogmoed.

⁹ *Hy het nie medelye betoon
met 'n nasie gedoem tot uitwissing —
die mense wat weggevoer is
as gevolg van hulle sonde —

¹⁰ en so ook nie
met seshonderdduisend voetsoldate*
wat in hulle hardkoppigheid versamel is nie.

¹¹ *Selfs al is daar net een
hardnekkige persoon
sal dit 'n wonder wees as hy ongestraf bly.
Want ontferming en toorn is by Hom,
'n versoenende Heerser wat ook toorn uitgiet.

¹² *So oorvloedig soos sy ontferming,
so oorvloedig is sy teregwysing.
Hy sal 'n mens volgens sy daade oordeel.

¹³ 'n Sondaar sal nie met sy buit wegkom nie
en die volharding van die godvresende
sal beslis nie tekortskiet nie.

¹⁴ *Hy sal ruimte skep
vir elke barmhartige daad;

* **16:8** Gen 19:1-25

* **16:9** Eks 23:33; 33:3

* **16:10 600 000 voetsoldate:** Eks 12:37; Num 1:46; 11:21; 14:20-35

* **16:11** Eks 32:9; 33:3,5

* **16:12** Job 34:11

* **16:14** Sir 2:6; Rom 2:6

elkeen sal ontvang ooreenkomstig sy dade.^t

¹⁷ Moenie sê nie: “Ek sal my
vir die Here verberg,
en wie, uit die hoogte, sal my onthou?
Onder 'n groot aantal mense
sal ek beslis nie bekend wees nie.

Want wat is my siel^u
in 'n onmeetlike skepping?”

¹⁸ Kyk, die hemel,
en die hemel van die hemele,^v
die onpeilbare diepte^w en die aarde
sal geskud word met sy besoeking.

¹⁹ Tesame word die berge
en die fundamente van die aarde
al trillend geskud wanneer Hy hulle aanskou.

²⁰ Ja, daaroor sal die hart nie kan nadink nie
en sy weë, wie sal dit kan bepeins?

²¹ *En daar is 'n storm wat 'n mens

^t**16:14 dade:** Sir 16:15-16 ontbreek hierna in sommige Griekse mss. Die Vulgaat lui ¹⁵ “Die Here het Farao se hart verhard / dat Hy hom nie kon vergewe nie, / sodat sy werke onder die hemel bekend sou word. / ¹⁶ Sy barmhartigheid het voor al sy skepsels verskyn / en Hy het vir die mensekinders sy lig geskei van donkerte.”

^u**16:17 siel:** Die mens se bewuste, innerlike lewenskern wat voortbestaan na sy dood.

^v**16:18 hemel van die hemele:** Dit dui hier op die allerhoogste hemel.

^w**16:18 onpeilbare diepte:** In Grieks *abussos*. Dit verwys na die beskouing in antieke tye waarvolgens bose geeste en demone in 'n diep onderaardse woonplek gevange gehou is.

***16:21** Sir 23:18-20

nie sal raaksien nie,
en die meeste van sy daade is in die geheim.

²² Dade van geregtigheid,
wie sal dit aankondig,
of wie sal daarop wag?

Die verbond is immers ver weg.

²³ *Wie sonder begrip is, bedink sulke dinge
en 'n dwase en misleide mens
dink na oor dwase dinge.

²⁴ Luister na my, kind, en verkry kennis
en slaan van harte ag op my woorde.

²⁵ Ek sal volgens die norm onderrig gee
en kennis met presiesheid weergee.^x

²⁶ *Deur die beslissing van die Here
is sy werke van die begin af daar,
en toe Hy hulle gemaak het,
het Hy hulle grense bepaal.

²⁷ Hy het sy werke vir altyd georden
en hulle magsgebiede geslagte lank.
Hulle het nóg honger gely, nóg moeg geword,
en ook nie hulle funksies versaak nie.

²⁸ Nie een het die ander verdruk nie
en hulle sal nooit sy opdrag verontagsaam nie.

*16:23 Ps 14:1

^x16:25 weergee: Hierna lui die Vulgaat / “In eerlikheid van gees vertel ek jou die deugde / wat God in sy daade van die begin af geplaas het / en in waarheid kondig ek sy kennis aan.”

*16:26 Gen 1:3-30

²⁹ *En hierna het die Here die aarde beskou
en dit met goeie dinge gevul.

³⁰ Hy het die oppervlak daarvan bedek
met die siel van elke lewende wese
en daarheen keer hulle terug.

17

¹ *Die Here het die mens uit die aarde geskep
en Hy laat hom weer daarheen terugkeer.

² *Hy het vir hulle 'n getal dae
asook 'n tyd gegee;
boonop het Hy mag oor die dinge op aarde
aan hulle gegee.

³ Soos vir Homself het Hy hulle
met krag beklee,
en na sy beeld het Hy hulle gemaak.

⁴ ^yHy het vrees vir die mens^z
by alle vlees ingeboesem,
ook om te heers oor wilde diere en voëls.^a

⁶ 'n Vrye keuse en 'n tong en oë,
ore, en 'n hart om mee na te dink,

***16:29** Gen 1:11-31

***17:1** Gen 1:26-28; 2:7; 3:19; Sir 40:11

***17:2-4** Gen 1:26-28; 9:2; Ps 8:4-9; Wys 9:2

^y**17:4** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 17:4-31.

^z**17:4 die mens:** Letterlik 'hom'.

^a**17:4 voëls:** Sir 17:5 ontbreek hierna in sommige Griekse mss. Die •Vulgaat kom met vs 6 ooreen en voeg by "Hy het hulle hart met insig gevul."

het Hy aan hulle gegee.

⁷ Met kennis wat tot insig lei,
het Hy hulle gevul
en goed en kwaad het Hy aan hulle getoon.

⁸ Hy het sy oog op hulle harte gerig
om aan hulle die grootsheid van sy werke
te toon,^b

¹⁰ en hulle sal sy heilige Naam prys,
om die grootheid van sy werke
bekend te maak.

¹¹ *Hy het insig aan hulle verskaf
en 'n wet vir die lewe
het Hy aan hulle toebedeel.

¹² *'n Ewige verbond het Hy met hulle opgerig
en sy oordele het Hy aan hulle getoon.

¹³ Die grootheid van sy heerlikheid
het hulle oë aanskou
en die heerlikheid van sy stem
het hulle ore gehoor.

¹⁴ En Hy het aan hulle gesê:
“Waak teen alle ongeregtigheid.”
En Hy het elkeen beveel
om vir sy naaste om te gee.

¹⁵ Hulle paaie is altyd voor Hom;

^b**17:8 toon:** Sir 17:9 ontbreek hierna in sommige Griekse mss. Die nommering verskil ook van die Vulgaat.

***17:11** Sir 45:5

***17:12** Eks 24:8; Deut 5:1-24; 30:15-20

hulle sal nie verberg word vir sy oë nie.^c

¹⁷ *Vir elke nasie het Hy 'n leier aangestel
en die Here se deel is Israel.^d

¹⁹ Al hulle werke is soos die son voor Hom
en sy oë is voortdurend op hulle paaie.

²⁰ Hulle ongeregtighede
is nie vir Hom verberg nie
en al hulle sondes is voor die Here.^e

²² Die medelye van 'n man
is by Hom soos 'n seëling
en 'n mens se welwillendheid
sal Hy bewaar soos sy oogappel.

²³ *Ná hierdie dinge sal Hy opstaan
en hulle vergeld
en hulle vergelding
sal Hy op hulle hoofde laat neerkom.

²⁴ *Maar vir dié wat berou het,
het Hy 'n terugkeer bewerk
en diegene wat hoop verloor het,
het Hy aangemoedig tot volharding.

^c**17:15 oë nie:** Sir 17:16 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

^{*}**17:17** Eks 19:5; Deut 4:19-20; 32:8-9; Dan 10:13-21; 12:1

^d**17:17 Israel:** Sir 17:18 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

^e**17:20 Here:** Sir 17:21 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

^{*}**17:23** Ps 7:17; Joël 3:7; Sir 11:26-27

^{*}**17:24** Sir 2:14

- ²⁵ *Keer terug na die Here
en sien af van sondes;
bid in sy teenwoordigheid
en verminder die aanstoot.
- ²⁶ Keer terug na die Allerhoogste
en draai weg van die onreg,
en haat gruwels intens.^f
- ²⁷ *Wie sal vir die Allerhoogste
lofliedere sing in Hades,^g
in die plek van die lewendes
en diegene wat dankseggings bring?
- ²⁸ By 'n dooie, aangesien
hy nie meer bestaan nie,
het dankbaarheid opgehou;
'n lewende en gesonde mens sal die Here loof.
- ²⁹ Hoe groot is die ontferming van die Here
en sy versoening vir diegene
wat na Hom terugkeer!
- ³⁰ *Want nie alle dinge is
binne die vermoë van mense nie,
aangesien die mensekind nie onsterflik is nie.
- ³¹ Wat is helderder as die son?

***17:25-26** Jer 3:12

^f**17:26 intens:** Die Vulgaat voeg hierna in / “Moenie in die dwaling van die goddeloses vertoef nie / en dank Hom voor jou dood.”

***17:27-28** Ps 6:6; 88:4-7; 115:17; Jes 38:18-19; Bar 2:17-18

^g**17:27 Hades:** Dit is voorgestel as 'n plek onder die aarde waarheen mense wat sterf, afdaal; •Doderyk.

***17:30** Jes 55:8

Selfs dit sal faal,
ja, vlees en bloed sal kwaad bedink.
³²*Net Hy oorskou die mag
van die hoogste hemele,
en alle mense is aarde en as.

18

¹Hy wat vir ewig lewe,
het alles op gelyke basis geskep.
²Die Here alleen sal geregverdig word.^h
⁴Hy het niemand toegelaat
om sy werke aan te kondig nie
en wie kan sy grootse dade naspour?
⁵Wie sal die krag van sy grootheid kan meet?
En wie sal daarby nog
van sy genade kan vertel?
⁶*Niemand kan weglaat of toevoeg nie
en dit is nie moontlik
om die wonders van die Here
na te spour nie;
⁷*wanneer 'n mens eindig,
dan begin hy eintlik eers
en wanneer hy dit staak, sal hy radeloos wees.

⁸Wat is die mens en wat is sy waarde?

*17:32 Job 4:18; 25:5-6

^h18:2 word: Sir 18:3 ontbreek hierna in sommige Griekse mss en in die •Vulgaat.

*18:6 Sir 42:21

*18:7 Ps 139:17-18

Wat is sy goeie kenmerke en wat sy slegtes?

⁹*Die aantal dae van die mens

is wel baie jare — honderd jaar!

¹⁰Soos 'n druppel water van die see

en 'n korrel sand,

so is 'n paar jaar gemeet

teen 'n dag van die ewigheid.

¹¹Daarom was die Here geduldig met hulle

en het Hy sy ontferming oor hulle uitgegiet.

¹²ⁱHy het hulle vernietiging gesien

en begryp dat dit verskriklik is;

daarom het Hy sy vergifnis* vermeerder.

¹³*Die ontferming van die mens

is op sy naaste gerig,

maar die ontferming van die Here

op alle vlees.

Hy bestraf en dissiplineer en onderrig

en begelei sy kudde soos 'n herder.

¹⁴Hy ontferm Hom oor diegene

wat dissipline aanvaar,

asook oor diegene wat erns maak met sy oordele.

¹⁵*Kind, moenie skande

*18:9 Vgl Ps 90:10

ⁱ18:12 Die Vulgaat lui / “Hy het die voorbarigheid van hulle harte gesien, dat dit boos is, / en Hy het hulle vernietiging geken, dat dit sleg is. / Daarom het Hy sy genade teenoor hulle vermeerder / en hulle die weg van geregtigheid gewys.”

*18:12 vergifnis: Vgl Sir 17:29; 18:20

*18:13 Ps 23:1-4; Jes 40:11; 49:9-10; Joh 10:11-16; Heb 13:20; Op 7:17

*18:15 Sir 41:22-25

tot jou goeie dae toevoeg nie,
ook nie pynlike woorde by elke geskenk nie.

¹⁶ Verbreek dou nie 'n versengende hitte nie?

So is 'n woord beter as 'n geskenk.

¹⁷ Kyk, is 'n woord nie selfs beter
as 'n goeie gawe nie?

Beide is te vinde by 'n persoon
wat begenadig is.

¹⁸ *'n Dwaas verwyd genadeloos
en die geskenk van die afgunstige
verdof die oë.

¹⁹ Wees ingelig voordat jy praat;
voor jy siek word, sorg vir jou gesondheid.

²⁰ Voor die oordeel, ondersoek jouself
en in 'n tyd van toetsing sal jy vergifnis vind.

²¹ Voor jy siek word, verneder jou,
en toon in 'n tyd van sonde dat jy bekeer is.

²² *Moenie verhinder word
om 'n gelofte betyds te betaal nie,
en moenie tot die dood toe wag
om geregverdig te word nie.

²³ Voordat jy 'n gelofte maak, berei jou voor,
en moenie soos 'n mens wees
wat die Here versoek nie.

²⁴ *Dink in die dae van jou dood aan sy toorn,

***18:18** Sir 20:14-15

***18:22-23** Num 30:3; Deut 23:22; Ps 50:14; Spr 20:25; Pred 5:3-4

***18:24** Sir 7:16

so ook in 'n tyd van oordeel
wanneer Hy sy gesig wegdraai.

²⁵ *Dink aan 'n tyd van honger
in 'n tyd van oorvloed,
aan armoede en gebrek
in tye van welvaart.

²⁶ Van die oggend tot die aand
verander geleenthede
en alles gebeur vinnig voor die Here.

²⁷ 'n Wyse man sal op sy hoede wees
in alle opsigte
en in tye van sonde sal hy aandag skenk
aan oortredings.

²⁸ Elke verstandige persoon herken Wysheid
en aan diegene wat haar^j vind,
sal sy erkenning verleen.

²⁹ *Mense wat vindingryk is met woorde
tree wys op
en hulle bring gepaste spreuke voort.^k

³⁰ ^l*Moenie langer agter jou begeertes aan
loop nie
en weerhou jou van jou luste.

***18:25** Sir 11:25-27

^j**18:28 haar:** Wysheid word as vrou voorgestel.

***18:29** Sir 16:25; 24:32-33

^k**18:29** Die Vulgaat lui verder "... en verstaan waarheid en geregtigheid en giet soos reën spreekwoorde en besinnings uit".

^l**18:30** 'n Opskrif "Selfbeheersing" kom hier voor in sommige Griekse mss.

***18:30** Rom 6:12; 13:14; 2 Tim 2:22; Jak 1:14-15

³¹ As jy jou siel^m se begeertes goedkeur,
sal dit jou 'n voorwerp van bespotting maak
vir jou vyande.

³² Moenie verheug wees oor baie luukses nie;
moenie verarm word deur te veel
daaraan te spandeer nie.

³³ Moenie arm word deur op skuld
feestelik te lewe
terwyl jy niks in jou beursie het nie.

19

¹ 'n Besope arbeider sal nie ryk word nie
en hy wat geringe dinge versmaai,
sal stukkie vir stukkie verval.

² *Wyn en vroue sal verstandige mans
tot 'n val bring,
en hy wat met prostitute assosieer,
sal al hoe roekeloser raak.

³ *Verrotting en wurms sal sy deel wees
en 'n roekelose mensⁿ sal vernietig word.

⁴ Hy wat goedgeelowig is, is lughartig,^o
en hy wat sondig, sal homself skade berokken.

^m**18:31 siel:** Die mens se gemoed met sy emosies en stemmings.

^{*}**19:2** Spr 20:1; 23:20-28; Sir 9:1-9

^{*}**19:3** Sir 6:4; 10:11; Gal 6:8

ⁿ**19:3 mens:** Letterlik 'siel'. Die mens se bewuste, innerlike lewenskern wat voortbestaan na sy dood.

^o**19:4 lughartig:** Letterlik 'lig van hart'.

⁵ *Hy wat hom in die kwaad^p verheug,
sal veroordeel word.

⁶ Hy wat gesprekvoering haat,
sal in sy hart^q geskaad word.

⁷ Moet nooit 'n gerug herhaal nie,
dan sal jy in geen opsig geskaad word nie.

⁸ *Moet geen stories oorvertel
tussen vriend of vyand nie,
en behalwe as dit vir jou 'n sonde is,
moet jy dit nie bekend maak nie.

⁹ Want as hy jou sou gehoor
en jou in die oog gehou het,
sal hy jou mettertyd ook haat.

¹⁰ Het jy 'n woord gehoor?
Laat dit saam met jou vergaan.
Hou moed! Dit sal jou beslis nie breek nie.

¹¹ Deur 'n woord kan 'n dwaas
in barensnood gaan,
soos 'n vrou wat aan 'n baba geboorte skenk.

¹² 'n Pyl^r wat gesteeek is in die vleis van 'n dy,
so is 'n woord in die maag van 'n dwaas.

¹³ Spreek 'n vriend aan —

*19:5-17 Eks 20:16; Deut 5:20

^p19:5 die kwaad: Die •bronteks lui “sy hart” ipv “die kwaad”. Die lesing van die bronteks maak nie sin nie. Sommige mss ruil “hart” en “kwaad” in vs 5 en 6 om.

^q19:6 sy hart: Die bronteks lui “die kwaad” ipv “sy hart”.

*19:8-9 Sir 22:26

^r19:12 Pyl: Dit kan ook dui op enige voorwerp wat gegooi word.

miskien het hy niks gedoen nie,
of as hy het, sodat hy
dit nie weer sal doen nie.

¹⁴ Spreek jou naaste aan —
miskien het hy niks gesê nie,
en indien hy wel iets gesê het,
sodat hy dit nie herhaal nie.

¹⁵ ^sSpreek 'n vriend aan,
en moenie elke woord glo nie,
want dikwels is dit laster.

¹⁶ Daar is 'n mens wat fouteer,
maar nie doelbewus^t nie,
en wie het nog nie met sy tong gesondig nie?

¹⁷ * Spreek jou naaste aan
voordat jy hom dreig
en gee ruimte
vir die wet van die Allerhoogste.^u

²⁰ * Alle wysheid is ontsag vir die Here
en alle wysheid
behels die uitvoering van die wet.^v

²² Kennis van boosheid
hou geen wysheid in nie,

^s**19:15-30** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 19:15-27.

^t**19:16 doelbewus:** Letterlik 'van sy siel nie'.

^{*}**19:17** Lev 9:17-18; Matt 18:15

^u**19:17 Allerhoogste:** Sir 19:18-19 ontbreek hierna in sommige Griekse mss asook die Vulgaat.

^{*}**19:20** Job 28:28; Spr 1:7; Sir 1:14-16

^v**19:20 Wet:** Sir 19:21 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

en daar is ook geen insig

in die advies van sondaars nie.

²³ Daar is slinksheid en dit is ook 'n gruwel,
en daar is 'n dwaas wat wysheid kortkom.

²⁴ ^wBeter is 'n godvresende mens
wat verstand kortkom,
as een wat oorvloedige insig het,
maar wat die wet oortree.

²⁵ Daar is slimmighede wat skerp is,
maar wat onregverdig is,
en daar is 'n mens wat 'n guns misbruik
om 'n beslissing te verkry.

²⁶ Daar is 'n mens wat boos optree,
gebuk onder smart,^x
maar sy binneste is vol bedrog.

²⁷ Terwyl hy sy gesig verberg
en hom doof hou —
as niemand aandag gee nie, sal hy jou inloop.

²⁸ En as hy weens 'n gebrek aan krag
verhinder word om te sondig —
as hy 'n geleentheid vind, sal hy kwaad doen.

²⁹ 'n Mens word geken aan sy voorkoms,
en in 'n persoonlike ontmoeting
sal 'n redelike mens herken word.

^w**19:24** Sir 19:21 in die Vulgaat lui “Beter is die mens wie se wysheid beperk is / en wie se verstand tekortsiet, / as die een wat oorvloedige verstand het maar die Wet van die Allerhoogste oortree.”

^x**19:26 smart:** Letterlik ‘swartheid’.

³⁰ Die kleding van 'n mens, 'n breë glimlag^y
en die manier waarop hy stap,
sal iets van hom vertel.

20

¹ Daar is berisping wat nie tydig is nie,
ook is daar iemand wat stilbly —
hy is verstandig.

² Hoe mooi is dit om te berispe
eerder as om kwaad te wees.

³ En hy wat vryelik bely,
sal gevrywaar word van verliese.^z

⁴ Soos 'n eunug^a se begeerte
om 'n jong meisie te verkrag,
so is iemand wat beslissings
met geweld afdwing.

⁵ * Daar is 'n persoon wat, omdat hy stilbly,
as wys beskou word;
daarenteen is daar 'n persoon
wat gehaat word omdat hy baie praat.

⁶ Daar is 'n persoon wat stilbly
omdat hy inderdaad geen antwoord het nie,
maar daar is 'n persoon wat stilbly
omdat hy die gepaste tyd ken.

^y19:30 **glimlag**: Letterlik 'n lag van tande'.

^z20:3 **En hy ... verliese**: Moenie iemand verbied wat in gebed wil bely nie.

^a20:4 **eunug**: 'n Ontmante haremopsigter of hofamptenaar wat veral in 'n paleis
werkzaam was; •Kamerheer.

*20:5-7 Spr 17:27-28; Sir 1:23-24

⁷ 'n Wyse mens sal stilbly tot die gepaste tyd,
maar die verwaande en dwase
ignoreer die gepaste tyd.

⁸ Hy wat te veel praat, sal verag word
en hy wat op sy regte aandring,
sal gehaat word.

⁹ In teenspoed is sukses vir 'n man moontlik,
maar 'n bietjie geluk kan tot verlies lei.

¹⁰ Daar is 'n gawe
wat jou nie sal bevoordeel nie
en 'n gawe waarvan die beloning dubbel is.

¹¹ Daar is verlies ter wille van aansien,
en daar is 'n persoon wat uit sy geringe status
sy kop kan optel.

¹² Daar is 'n persoon wat baie koop vir min
en hy betaal sewe maal daarvoor.

¹³ Wie wys is met woorde
sal hom daardeur geliefd maak,
maar die gunste van dwases sal verlore gaan.

¹⁴ Die geskenk van 'n dwaas
sal jou nie bevoordeel nie,
want hy het baie oë in plaas van een.^b

¹⁵ ^cHy sal min gee en baie keer verwyd,
en hy sal sy mond oopmaak soos 'n herout;^d

^b20:14 hy het ... een: •Siriese en •Latynse vertalings lui “Sy oë kyk uit vir sewevoudige terugbetaling.”

^c20:15-31 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 20:15-33.

^d20:15 herout: Doen alle aankondigings namens die koning, en dien as skakelbeampste tussen koning en volk.

vandag sal hy geld uitleen en môre terugeis —
so 'n mens is haatlik.

¹⁶ 'n Dwaas sal sê: “Ek het nie 'n vriend nie
en daar is geen dank vir my goeie dade nie.”

¹⁷ Diegene wat sy brood eet, is boos van tong,
en hoe gereeld en deur hoeveel
sal hy nie bespot word nie?

¹⁸ Om te gly op die grond is beter
as om te gly met die tong;
so sal die val van bose mense skielik gebeur.

¹⁹ *'n Onwaardige persoon
is soos 'n ontydige storie —
in die mond van ongeletterdes
sal dit bly vassteek.

²⁰ 'n Gesegde uit die mond van 'n dwaas
sal afgekeur word,
want hy het dit nie op die gepaste tyd
uitgespreek nie.

²¹ Daar is 'n mens wat deur tekort
verhinder word om te sondig,
en in sy rus sal hy nie gekwel word nie.

²² Daar is 'n mens wat sy lewe^e vernietig
deur skande,
en hy sal dit verwoes vanweë sy dwaasheid.

²³ Daar is 'n mens wat 'n guns aan 'n vriend

*20:19-20 Spr 26:7,9; Sir 20:7; 22:6

^e20:22 lewe: Letterlik ‘siel’. Dit verwys hier na die mens in sy totale bestaan.

belowe uit skaamte,
en hy maak hom onnodig tot 'n vyand.

²⁴ 'n Leuen is 'n bose smet op 'n mens;
dit sal bly voortbestaan
in die mond van onopgevoedes.

²⁵ *'n Dief is verkieslik bo iemand
wat volhard met 'n leuen,
maar beide sal verwoesting erf.

²⁶ Die karakter van 'n leuenagtige mens
is een van oneer
en sy skande bly voortdurend by hom.

²⁷ ^fWie wys is met woorde
sal homself bevorder,
en 'n verstandige mens
sal magtiges tevrede stel.

²⁸ Hy wat die grond bewerk,
sal sy opbrengs opstapel
en hy wat magtiges tevrede stel,
sal ongeregtigheid versoen.

²⁹ * Geskenke uit gasvryheid en presente
verblind die oë van wyses
en soos 'n muilband aan 'n bek,
wend dit vermanings af.

³⁰ Verborgte wysheid en onsigbare skatte —

*20:25 Sir 5:14

^f20:27 'n Opskrif “Spreekte” kom hier voor in sommige Griekse mss.

*20:29 Eks 23:8; Deut 16:19

watter voordeel is daar in enigeen?

³¹ 'n Mens wat sy dwaasheid verberg,
is beter as 'n mens wat sy wysheid verberg.⁸

21

¹ Kind, het jy gesondig?

Moet dit nie langer doen nie,
en wat betref jou vorige sondes,
bid om vergifnis.

^{2 h} Vlug van die sonde, soos voor 'n slang,
want as jy nadergaan, sal hy jou pik;
sy tande is soos leeutande
wat mense se lewensⁱ verwoes.

³ Soos 'n tweesnydende swaard^{*}
is alle wetteloosheid;
vir die wond wat hy toedien,
bestaan daar geen genesing nie.

⁴ Paniek en oormoed sal rykdom vernietig;
so sal die huishouding van 'n hoogmoedige
vernietig word.

^{5 *} Die gebed van 'n arme
gaan uit sy mond tot God se^j ore,

⁸20:31 verberg: Sir 20:32 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

^h21:2-28 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 21:2-31.

ⁱ21:2 lewens: Letterlik 'siele'. Dit verwys hier na die mens in sy totale bestaan.

^{*}21:3 Soos ... swaard: Spr 5:4

^{*}21:5 Sir 35:17

^j21:5 God se: Letterlik 'sy'.

en sy beslissing kom spoedig.

⁶* Iemand wat vermaning verafsku,
volg in die voetstappe van 'n sondaar,
maar hy wat ontsag het vir die Here,
sal 'n hartsverandering ondergaan.

⁷ Bekend van ver af
is hy wat magtig van tong is,
maar hy wat insig het,
weet wanneer hy 'n fout begaan.

⁸ Hy wat sy huis oprig met ander se geld,
is soos een wat klippe versamel
teen 'n winterstorm.

⁹* 'n Versameling wetteloses
is saamgebinde vlas
en hulle uiteinde is 'n vlam van vuur.

¹⁰* Die pad van sondaars
is met klippe uitgeplavei,
maar aan die einde daarvan
is die put van Hades.^k

¹¹ Wie die wet bewaar,
is in beheer van sy denke
en die uiteinde van die ontsag vir die Here

*21:6 Spr 12:1

*21:9 Ps 21:10; Sir 16:6

*21:10 Ps 73:3-5,16-19; Spr 7:27; 14:12

^k21:10 Hades: Dit is voorgestel as 'n plek onder die aarde waarheen mense wat sterf, afdaal; •Doderyk.

is wysheid.

¹² *Wie nie slim is nie,
sal nie onderrig word nie,
maar daar is 'n slimheid
wat bitterheid vermeerder.

¹³ *'n Wyse se kennis sal vermeerder
soos 'n watervloed
en sy raad is soos 'n fontein van lewe.

¹⁴ Die binneste van 'n dwaas is
soos 'n stukkende houer
en hy sal geen kennis behou nie.

¹⁵ 'n Wyse woord — as 'n verstandige mens
dit hoor,
sal hy dit aanprys en daarop uitbrei.
Hy wat uitspattig leef, hoor dit
en is ontevrede daarmee
en hy werp dit weg agter sy rug.

¹⁶ *Die stories van 'n dwaas
is soos 'n las op jou pad,
maar op die lippe van 'n verstandige mens
sal innemendheid gevind word.

¹⁷ Die mond van 'n verstandige mens
sal in die volksvergadering gesoek word
en die vergadering sal sy woorde
in hulle harte oordink.

*21:12 Sir 19:22-25

*21:13 Spr 13:14; 16:22; 18:4

*21:16 Pred 10:12

- ¹⁸ Soos 'n huis wat verwoes is,
so is wysheid vir 'n dwaas
en 'n onkundige persoon se kennis
is onsinnige woorde.
- ¹⁹ Opvoeding is vir 'n onverstandige mens
boeie aan sy voete,
en soos handboeie aan sy regterhand.
- ²⁰ ^l'n Dwaas verhef sy stem wanneer hy lag,
maar 'n verstandige mens
swyg en glimlag skaars.
- ²¹ Soos 'n goue ornament is opvoeding
vir 'n verstandige persoon,
en soos 'n armband om die regterarm.
- ²² *Die voet van 'n dwaas is haastig
om 'n huis te betree,
maar 'n ervare mens sal beskeie buite wag.
- ²³ 'n Onverstandige loer van die deur af
by 'n huis in,
maar 'n opgevoede mens sal buite staan.
- ²⁴ Dit dui op 'n gebrek aan opvoeding
vir 'n mens om by die deur
te staan en luister,
en 'n verstandige mens sal dit as oneer ervaar.
- ²⁵ Die lippe van vreemdelinge^m

^l21:20 Pred 7:6

*21:22 Spr 25:17

^m21:25 vreemdelinge: Een Griekse ms lui “praatjiesmakers”.

sal oor hierdie dinge uitwei,
maar die woorde van verstandige persone
sal op 'n skaal geweeg word.

²⁶ Die dwases se hart is in hulle monde,
maar die wyses se monde is in hulle harte.

²⁷ Wanneer 'n goddelose
die teenpartyⁿ vervloek,
vervloek hy sy eie siel.

²⁸ Hy wat fluister, besmet sy eie siel
en hy sal gehaat word in die buurt.

22

¹ 'n Luidard kan met 'n smerige klip^o
vergelyk word
en almal sal siggeluide maak^p oor sy oneer.

² 'n Luidard kan met beesmis vergelyk word;
elkeen wat dit optel, sal sy hand afskud.

³ *Dit is 'n skande vir 'n vader
as hy 'n onopgevoede^q seun het;
'n dogter word gebore as 'n verlies.

⁴ 'n Skrande dogter sal 'n man
as haar deel verkry,
maar sy wat beskaam, veroorsaak smart

^o21:27 **teenparty**: Word ook vertaal “Satan”. In Grieks “*satanas*”.

^p22:1 **smerige klip**: Dit is waarskynlik ná ontlasting gebruik.

^p22:1 **siggeluide maak**: Dit verwys waarskynlik na geluid om afkeur uit te druk.

^{*}22:3 Spr 10:1; 17:21,25

^q22:3 **onopgevoede**: Word ook vertaal “onopvoedbare”.

vir die een wat haar verwek het.

⁵ *'n Vermetele vrou beskaam

vader en eggenoot

en sy sal deur beide nie geëer word nie.

⁶ *Soos musiek in routyd is ontydige gepraat,

maar sweepslae en dissipline is te alle tye

die kenmerk van wysheid.^r

⁹ ^s*Hy wat 'n dwaas probeer onderrig,

is soos iemand wat potskerwe

probeer aanmekaarlym,

soos iemand wat probeer om 'n slaper

uit 'n diep slaap wakker te maak.

¹⁰ Hy wat probeer om met 'n dwaas

gesprek te voer, is soos een

wat met iemand wat deur die slaap is,

gesprek voer;

aan die einde sal hy net sê: “Wat is dit?”

¹¹ Huil oor 'n dooie,

want hy het die lig verlaat,

en huil oor 'n dwaas,

want hy het insig verlaat.

Moenie so bitterlik oor 'n dooie huil nie,

want hy het te ruste gegaan,

*22:5 Spr 12:4

*22:6 Spr 23:13-14; Sir 30:1

^r22:6 wysheid: Sir 22:7-8 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

^s22:9-27 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 22:7-33.

*22:9-12 Spr 23:9

maar die lewe van 'n dwaas
is slegter as die dood.

¹² Roubetoon vir 'n dooie beloop sewe dae,*
maar vir 'n dwase en goddelose persoon
duur dit al die dae van sy lewe.

¹³ Moenie baie woorde wissel
met 'n dwaas nie
en moenie 'n onverstandige persoon
besoek nie.

Pasop vir hom sodat jy nie probleme
mag hê nie,
en dan sal jy geensins ontreinig word
deur sy handskud nie.

Draai weg van hom en jy sal rus vind,
en jy sal nooit vermoei word
deur sy waansin nie.

¹⁴ *Wat weeg swaarder as lood?
En watter ander naam sal hy hê,
as net: “Dwaas”?

¹⁵ Sand en sout en 'n stuk yster
is makliker om te dra as
om 'n onverstandige persoon te verdra.

¹⁶ 'n Houtbalk wat vasgemaak is aan 'n gebou,
sal nie deur 'n aardbewing losgeruk word nie;
so sal 'n hart wat vasbeslote gerig is
op 'n deurdagte idee
nie op enige tydstip bang wees nie.

*22:12 Roubetoon ... dae: Gen 50:10; Judit 16:24

*22:14-15 Spr 27:3; Sir 21:16

¹⁷ 'n Hart gerig op deurdagte insig,
is soos 'n gegraveerde ornament
op 'n gepoleerde muur.

¹⁸ Heinings wat op 'n hoë oppervlak geleë is,
sal nooit teen die wind bestand wees nie;
so ook sal 'n vreesbevange hart
by die gedagte aan 'n dwaas
nooit bestand wees teen enige vrees nie.

¹⁹ Hy wat 'n oog prik, sal trane laat vloei
en hy wat 'n hart prik,
sal gevoelens laat loskom.

²⁰ Hy wat 'n klip na voëls gooi,
verwilder hulle
en hy wat 'n vriend beledig,
sal 'n vriendskap vernietig.

²¹ As jy 'n swaard trek teen 'n vriend,
moet jy nie wanhoop nie,
want daar is 'n uitweg moontlik.

²² As jy jou mond oopmaak teen 'n vriend,
moet jy nie besorg wees nie,
want versoening is moontlik,
tensy jy beledigend of verwaand is
of 'n geheim openbaar maak,
of hom 'n agterbakse hou toedien;
in hierdie gevalle sal enige vriend vlug.

²³ *Wen jou naaste se vertrouwe in sy armoede,
sodat jy in sy voorspoed kan deel.

*22:23 Sir 6:7-12; 12:8-9

Bly by hom in 'n tyd van verdrukking,
sodat as hy erf,
jy 'n mede-erfgenaar kan wees.

²⁴ Voor 'n vuur ontbrand,
is daar die stoom en die rook van 'n oond;
so is daar skeldtaal voor bloedige gevegte.

²⁵ Ek sal nie skaam wees
om 'n vriend te huisves nie
en vir hom sal ek nooit wegkruip nie.

²⁶ En as bese dinge met my gebeur
as gevolg van hom,
sal elkeen wat dit hoor,
op sy hoede wees vir hom.

²⁷ *Wie sal 'n wag voor my mond plaas
en 'n seël van diskresie op my lippe,
sodat ek nie as gevolg van hulle val
en my tong my verwoes nie?

23

¹ *Here, Vader en Here^t oor my lewe,
moet my nie oorgee aan hulle raad nie
en laat my nie onder hulle verval nie.

² Wie sal swepe op my gedagtes gebruik
en die dissipline van wysheid op my hart,

*22:27 Ps 141:3

*23:1-6 Job 31:1; Spr 6:17; Tob 3:3; Matt 6:13

^t23:1 Here: Die Griekse woord hier is *despotes*. Gewoonlik is dit die woord *kurios* wat met “Here” vertaal word.

sodat hulle my foute nie kan ontsien
en Hy beslis my^u sonde sal vergewe nie,
³ sodat my onkunde nie sal vermeerder
en my sonde toeneem
en ek sal neerval voor my teenstanders
en my vyand hom oor my sal verheug nie?
⁴ *Here, Vader en God van my lewe,
moet my nie 'n hooghartige oog gee nie
⁵ en keer begeerte van my weg.
⁶ *Laat die begeerte na voedsel
en seksuele omgang my nie oorval nie
en moet my nie oorgee
aan 'n skaamtelose lewe^v nie.

⁷ ^wLuister, kinders, na die dissipline
van die mond
en wie hom daaraan hou,
sal nooit betrap word nie.
⁸ Maar die sondaar sal deur sy lippe
oormeester word
en 'n skimper en hoogmoedige persoon
sal daardeur tot 'n val gebring word.
⁹ ^x*Moenie jou mond

^u**23:2 my:** Die •bronteks lui “hulle”.

***23:4** Spr 6:17

***23:6** Rom 13:13

^v**23:6 lewe:** Letterlik ‘siel’; die wesenlike ‘ek’ van die mens.

^w**23:7** 'n Opskrif “Lering oor die mond” kom hier voor in sommige Griekse mss.

^x**23:9-27** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 23:9-37.

***23:9** Eks 20:7; Lev 19:12; 24:16; Deut 5:11; Sir 27:14; Matt 5:33-37; Jak 5:12

aan 'n eed gewoonde maak nie
en moenie 'n gewoonte daarvan maak
om die Naam van die Heilige
te gebruik nie.

¹⁰ Want net soos 'n huisbediende
wat gereeld uitvoerig ondervra word,
nie 'n tekort aan verwonding sal hê nie,
so ook sal hy wat voortdurend sweer
en dié Naam gebruik,
beslis nie van sonde gereinig word nie.

¹¹ *'n Man wat baie sweer,
sal vol wetteloosheid wees
en 'n sweep sal van sy huis nie wyk nie;
as hy oortree, is sy sonde op hom
en as hy dit sou ignoreer,
het hy dubbel gesondig;
en as hy ydellik sou sweer,
sal hy nie geregverdig word nie,
want sy huishouding sal vol ellende wees.

¹² Daar is 'n wyse van spreke
wat vergelykbaar is met die dood;
laat dit nie gevind word
in die erfdeel van Jakob nie,
want al hierdie dinge moet verwyder wees
van die godvresendes
en hulle moet nie vasgedraai wees
in sonde nie.

*23:11 Lev 5:4-10

¹³ Moenie dat jou mond gewoond raak

aan vuil en growwe taal nie,

want sulke woorde is sondig.

¹⁴ *Dink aan jou vader en moeder,

want jy sit in die volksvergadering

te midde van maghebbers,

sodat jy jousef nie voor hulle vergeet nie,

en jy nie dwaas optree

volgens jou gewoonte nie,

en jy wens dat jy nooit gebore is nie

en jy nie die dag van jou geboorte vervloek nie.

¹⁵ 'n Mens wat gewoond is

om skeltaal te gebruik,

sal in al sy dae

beslis nie opgevoed kan word nie.

¹⁶ Twee soorte mense vermenigvuldig sondes

en 'n derde sal hom toorn op die hals haal.

¹⁷ 'n Vurige temperament,^y

soos 'n brandende vuur,

sal beslis nie geblus word

totdat dit uitgebrand is nie;

'n mens wat owerspel pleeg

met sy vleeslike liggaam,^z

***23:14** Eks 20:12; Deut 5:16; Sir 7:27

^y**23:17 temperament:** Letterlik 'siel'. Dit verwys na die mens se gemoed met sy emosies en stemminge.

^z**23:17 vleeslike liggaam:** Dit verwys waarskynlik na sy vlees en bloed, dws familie.

sal nooit ophou totdat die vuur uitbrand nie.

Vir 'n mens wat owerspel pleeg,

is alle brood soet;*

hy sal nooit ophou totdat hy sterf nie.

¹⁸ *Daar is 'n mens

wat teen sy huweliksbed oortree,

terwyl hy by homself sê:

“Wie sal my sien?

Donkerte omring my

en die mure verberg my

en niemand sien my nie.

Waarom is ek bang?

Die Allerhoogste sal nooit

my sondes onthou nie.”

¹⁹ Die oë van mense is wat hy vrees

en hy is onbewus dat die oë van die Here

tienduisend keer skerper is as die son

wanneer hulle op al die paaie

van die mense neerkyk

en in verborge plekke indring.

²⁰ Voordat alles geskape geskep was,

was dit bekend aan Hom,

so ook nadat dit voltooi is.

²¹ *So 'n owerspelige^a sal gestraf word

*23:17 Vir 'n ... soet: Spr 9:17

*23:18-19 Job 24:15; Spr 15:3,11; 24:12; Jes 29:15; Eseg 8:12

*23:21-22 Lev 18:20; 20:10; Deut 22:21-22

^a23:21 So 'n owerspelige: Die bronteks lui “Hierdie” en dit verwys na die persoon wat in Sir 23:17 genoem is.

in die strate van die stad
en hy sal gevang word
waar hy dit nie verwag het nie.

²² So sal dit ook gaan met 'n vrou
wat haar man verlaat het
en 'n erfgenaam
by 'n vreemde man voortbring,
²³ * want eerstens was sy ongehoorsaam
aan die Wet van die Allerhoogste,
tweedens het sy 'n oortreding
teenoor haar man begaan
en derdens het sy deur hoerery
owerspel gepleeg
en kinders by 'n vreemde man voortgebring.
²⁴ Sy sal na 'n volksvergadering geneem word
en daar sal 'n ondersoek
van haar kinders geskied.
²⁵ Haar kinders sal nie wortel skiet
en haar jong spruite sal nie vrugte dra nie.
²⁶ Sy sal haar nagedagtenis as vloek agterlaat
en haar oneer sal nie uitgewis word nie.
²⁷ * En diegene wat agtergelaat word,
sal weet dat niks beter is
as die ontsag vir die Here,
en dat niks soeter is as om ag te slaan
op die gebooi van die Here nie.

*23:23 Spr 2:17

*23:27 Spr 3:1-2; Pred 12:13; Sir 1:11-30; 46:10

Lof van Wysheid

^{1 b}Wysheid sal haar^c eie^d lof besing

en te midde van haar volk sal sy roem.

²In 'n volksvergadering van die Allerhoogste

sal sy haar mond open

en voor sy mag sal sy roem:

^{3 e*}“Ek het uit die mond

van die Allerhoogste voortgekom

en soos 'n newel het ek die aarde bedek.

^{4 *}Ek het in die hoogtes tent opgeslaan

en my troon was op 'n wolkpilaar.

⁵Ek alleen het in 'n kringloop

om die hemelboog beweeg

en in die dieptes van onmeetlike afgronde

het ek gewandel.

⁶Oor die golwe van die see

en oor die hele aarde

en oor elke volk en nasie

het ek beheer verkry.

⁷Hier het ek oral 'n rusplek gesoek;

in wie se erfdeel sal ek vertoef?

^b24:1 'n Opskrif “Lof van wysheid” kom hier voor in sommige Griekse mss.

^c24:1 haar: Wysheid word as vrou voorgestel.

^d24:1 eie: Letterlik ‘haar siel’.

^e24:3-34 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 24:3-47.

*24:3-6 Spr 2:6; 8:22-36; Wys 7:24-25; Sir 1:1-4

*24:4 Eks 33:9-10; Wys 9:4

⁸ Toe het die Skepper van alles my beveel
en Hy wat my geskep het,
het my tent neergesit
en gesê, ‘Woon in Jakob,
en laat jou erfdeel in Israel wees.’

⁹ *Voor die tyd, van die begin af,
het Hy my geskep,
en tot in ewigheid sal ek beslis nie
tot 'n einde kom nie.

¹⁰ In 'n heilige tent het ek voor Hom gedien
en so is ek in Sion gevestig.

¹¹ In 'n geliefde stad het Hy my so
tot rus laat kom
en in Jerusalem was my gesag.

¹² En ek het wortel geskiet
onder 'n geëerde volk;
in die deel van die Here is my erfdeel.

¹³ Soos 'n seder is ek in Libanon verhef
en soos 'n sipres in die gebergtes van Hermon.

¹⁴ Soos 'n dadelpalm is ek in En-Gedi^f verhef
en soos oleanders^g in Jerigo,
soos 'n mooi olyfboom^h in 'n vallei,
soos 'n plataan is ek verhef.

*24:9 Spr 8:22-31

^f24:14 En-Gedi: Die •bronteks lui “Aingada”.

^g24:14 oleanders: Immergroen sierstruik met wit, pienk of rooi blomme,
Selonsroos.

^h24:14 olyfboom: Dit verwys waarskynlik na die aleppo-den; vgl 1 Kon 6:23.

¹⁵ *Ek was welriekend. Soos kaneel

en mirteⁱ vir spesery

en soos uitgesoekte mirre^j

het ek 'n geur versprei,

soos vinkel^k en skellak^l en harpulisolie

en soos die rook van wierook in 'n tent.

¹⁶ Ek het soos 'n terebint^m my takke uitgesprei

en my takke was takke van eer en grasie.

¹⁷ Ek het soos 'n druiwestok

grasie voortgebring

en my blomme was die vrug

van eer en rykdom.ⁿ

¹⁹ Kom na my toe, julle wat my begeer,

en word deur my opbrengs gevul.

²⁰ *Want die gedagte aan my

is soeter as heuning

***24:15** Eks 30:23-28,34-35

ⁱ**24:15 mirte:** Word ook vertaal “kameeldoring”. Dit word egter tans aanvaar dat kameeldorings nie in Palestina voorgekom het nie.

^j**24:15 mirre:** Welriekende soort gomhars met bitter smaak wat verkry word van 'n struik wat in Arabië en Oos-Afrika voorkom, en as baie waardevol beskou is. Dit is as wierook gebrand asook in medisyne, parfuums, olies en rome gebruik.

^k**24:15 vinkel:** Een van die ferula-plante waarvan die gom, wanneer dit gebrand word, die geur van ander bestanddele versterk.

^l**24:15 skellak:** Daar is onsekerheid oor die eining van hierdie bestanddeel. Dit kan 'n sekere soort plant of die skulp van 'n weekdier wees.

^m**24:16 terebint:** Dit verwys na 'n Palestynse boom met geveerde blare wat bladwisselend is en rooi bessies dra. Dit word ongeveer 5 m hoog.

ⁿ**24:17 rykdom:** Sir 24:18 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

***24:20** Ps 19:11

en my erfdeel soeter as 'n heuningkoek.

²¹ *Diegene wat my eet, sal nog honger bly
en diegene wat my drink, sal nog dors bly.

²² Wie my gehoorsaam,
sal nie beskaamd word nie
en dié wat met my saamwerk,
sal nie sondig nie.”

²³ * Al hierdie dinge
is die boekrol van die verbond
van die Allerhoogste God,
die Wet wat Moses julle beveel het as erfdeel
vir die samekomste^o van Jakob.^p

²⁵ * Die Wet wat die wysheid aanvul,
is soos die Pison
en soos die Tigris in tye van die eersteling;^q

²⁶ soos die Eufraat^r verskaf dit insig,
soos die Jordaan in tye van die graanoes.

²⁷ Dit laat opvoeding skyn soos lig;
dit is soos die Gihon in oestye.

***24:21** Jes 55:1; Joh 4:10-14; 6:35

***24:23** Eks 24:7; Deut 33:4; Bar 4:1

^o**24:23 samekomste:** In Grieks *sunagoge*.

^p**24:23 Jakob:** Dit verwys hier na die volk Israel. Sir 24:24 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

***24:25-27** Gen 2:11-14

^q**24:25 eersteling:** Dit verwys na die eerste graan of vrugte wat aan die begin van die oes aan God gewy is.

^r**24:26 Eufraat:** In die tyd van die OT het die Eufraat deur die ryke van Babilon en Assirië, vyande van Israel, gevloei.

²⁸ Die eerste mens het haar^s
nie volkome geken nie,
en net so het die laaste een
haar nie deurgrond nie.

²⁹ Want haar gedagtes word gevul uit die see
en haar raad kom
uit die groot, onpeilbare diepte.^t

³⁰ En ek is soos 'n kanaal uit 'n rivier
en soos 'n akwaduk wat uitvloei in 'n paradys.^u

³¹ Ek het gesê: “Ek sal my tuin natlei
en ek sal my beddings
deurdrenk laat word.”

En kyk, die kanaal het vir my 'n rivier geword
en my rivier het 'n see geword.

³² Ek sal steeds opvoeding laat skyn
soos die dagbreek
en ek sal dit aan die lig bring
tot aan die uiteindes.

³³ Ek sal steeds onderrig soos profesie uitgiet
en sal dit agterlaat vir geslagte deur die eeue.

³⁴ Neem kennis dat ek nie slegs vir myself
geswoeg het nie,
maar vir almal wat haar^v naspeur.

^s24:28 haar: Vgl voetnoot in Sir 24:1.

^t24:29 onpeilbare diepte: In Grieks *abussos*.

^u24:30 paradys: Die woord in Grieks verwys ook na 'n tuin.

^v24:34 haar: Die vroulike vorm is 'n verwysing na die wysheid.

25

¹ ^wEk was in drie opsigte pragtig
en ek het lieflik voor die Here
en die mense verrys:
eensgesindheid tussen broers
en vriendskap tussen bure
en 'n vrou en man wat mooi
met mekaar omgaan.

² ^{*}Maar daar is drie soorte mense wat ek^x haat
en ek word hewig ontstel
deur hulle lewenswyse:
'n arm man wat verwaand is,
'n ryk man wat 'n leuenaar is
en 'n dwase ou man wat 'n egbreker is.

³ As jy in jou jeug
nie bymekaargemaak het nie,
hoe sal jy dan op jou oudag iets vind?

⁴ ^{*}Hoe lieflik is goeie oordeel by grysaards
en om wyse raad te herken by ouer mans.

⁵ Hoe lieflik is die wysheid van ouer persone,
en denke en raad by geëerde persone.

⁶ Ryke ervaring is die kroon van ouer persone
en hulle roem is ontsag vir die Here.

^w25:1-26 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 25:1-36.

^{*}25:2 Sir 42:8

^x25:2 ek: Letterlik 'my siel'. Die mens se bewuste, innerlike self.

^{*}25:4 Job 32:7; Spr 16:31

⁷ Nege dinge ag ek gelukkig in my hart
om te bedink

en 'n tiende sal ek met my tong uitspreek:

'n mens wat hom verheug oor kinders,

'n mens wat leef en die val

van sy vyande aanskou.

⁸ Gelukkig is hy wat woon

saam met 'n verstandige vrou,

wat nie met sy tong struikel nie

en wat nie 'n slaaf geword het

van iemand wat hom onwaardig is nie.

⁹ Gelukkig is hy wat insig gevind het

en wat dit meedeel aan diegene wat luister.

¹⁰ Hoe groot is iemand wat wysheid vind,

maar daar is niemand bo die een

wat ontsag het vir die Here nie.

¹¹ *Ontsag vir die Here oortref alles;

hy wat dit besit, met wie

sal hy vergelyk word?^y

¹³ Alle verwonding, maar net nie

'n verwonding van die hart nie!

Alle boosheid, maar net nie

die boosheid van 'n vrou nie!

¹⁴ Alle ellende, maar net nie

die ellende van diegene wat haat nie!

Alle wraak, maar net nie

*25:11 Sir 40:26-27

^y25:11 word: Sir 25:12 ontbreek hierna in sommige Griekse mss.

die wraak van vyande nie!

¹⁵ Daar is geen kop erger
as die kop van 'n slang nie,
ook is daar geen woede erger
as die woede van 'n vyand^z nie.

¹⁶ Ek sal tevrede wees om met 'n leeu
en 'n draak saam te woon,
eerder as om met 'n bose vrou
saam te woon.

¹⁷ Die boosheid van 'n vrou
verander haar voorkoms
en dit verdonker haar gesig
soos dié van 'n beer.

¹⁸ Tussen sy bure sal haar man
gaan aanleun vir ete^a
en onwillekeurig oor bitter sake sug.

¹⁹ * Alle boosheid is klein
teenoor die boosheid van 'n vrou;
mag die lot van 'n sondaar haar oorval.

²⁰ 'n Sanderige helling vir die voete
van 'n ouer persoon,
so is 'n praatsieke vrou
vir 'n saggearde man.

²¹ Moenie val vir die skoonheid
van 'n vrou nie

^z25:15 vyand: Ander vertaal “vrou” op grond van ander mss.

^a25:18 aanleun vir ete: Mense het in Bybelse tye met feesmaaltye op hulle sy aangeleun om te eet.

*25:19 1 Kon 21:5

en moenie 'n vrou begeer nie.

²² Woede en skaamteloosheid

en 'n groot skande

veroorzaak 'n vrou

as sy haar man onderhou.^b

²³ 'n Terneergedrukte hart,

'n somber voorkoms

en 'n verwonding van die hart

is 'n bose vrou.

Slap hande en lam knieë word veroorsaak

deur die vrou wat nie haar man

gelukkig maak nie.

²⁴ *By 'n vrou lê die begin van sonde

en vanweë haar sterf ons almal.

²⁵ Moenie aan water 'n uitloop gee nie,

ook nie vryheid van spraak

aan 'n bose vrou nie.

²⁶ As sy nie optree

volgens jou voorskrifte^c nie,

sny haar af van jou vlees en bloed.

26

¹ *Gelukkig is die man van 'n goeie vrou

en dubbel is die getal van sy dae.

^b25:22 as ... onderhou: In 'n patriargale gemeenskap was 'n vrou nie veronderstel om vir haar man te sorg nie.

*25:24 Gen 3:1-6; 2 Kor 11:3

^c25:26 voorskrifte: Letterlik 'hande'.

*26:1 Spr 18:22; Sir 25:8

² 'n Manmoedige vrou

bring vreugde vir haar man
en hy sal sy jare in vrede voltooi.

^{3 *} 'n Goeie vrou is 'n goeie erfdeel;
sy sal as 'n erfdeel gegee word
aan wie ontsag het vir die Here.

^{4 *} 'n Goeie hart, by ryk of arm,
vertoon altyd 'n vriendelike gesig.

^{5 d} Vir drie dinge is my hart versigtig
en in die aangesig van 'n vierde
het ek gebid:

die naamskending van 'n stad,
die byeenkoms van 'n gepeupel
en 'n vals beskuldiging —
alles mistroostiger as die dood.

⁶ 'n Pyn in die hart en verdriet is 'n vrou
wat op 'n ander vrou jaloers is,
en 'n geselende tong is sy
wat met almal praat.

⁷ 'n Skawende juk vir osse is 'n bose vrou;
wie haar bekom, is soos iemand
wat 'n skerpioen vang.

⁸ 'n Groot ergernis is 'n besope vrou;
sy kan haar skandalige optrede
nie verberg nie.

*26:3 Sir 36:22-24

*26:4 Sir 13:26

^d26:5-29 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 26:5-28.

⁹* Die hoereerdery van 'n vrou
lê in haar fladderende oë
en 'n mens herken dit aan haar ooglede.

¹⁰* Oor 'n eiesinnige dogter,
versterk jou waaksaamheid
sodat sy nie haar vryheid ontdek
en dit gebruik nie.

¹¹ Vir haar skaamtelose oog
moet jy op jou hoede wees
en moenie verbaas wees
as sy jou verontagsaam nie.

¹² Soos 'n reisiger wat dors het,
sy mond sal oopmaak
en van enige water drink wat naby is,
sal sy teenoor enige paal sit
en sy sal die pylkoker oopmaak vir die pyl.

¹³* 'n Vrou se sjarme
sal haar man plesier verskaf
en haar vaardigheid
sal vet aan sy beendere sit.

¹⁴ 'n Gawe van die Here is 'n swygsame vrou
en daar is geen plaasvervanger
vir haar gedissiplineerde lewe^e nie.

*26:9 Spr 6:25

*26:10 Sir 42:11

*26:13-18 Spr 14:1; 15:30; 31:10-31

^e26:14,15 lewe: Letterlik 'siel'. Dit verwys hier na die mens in sy totale bestaan.

¹⁵ Genade op genade is 'n beskeie vrou
en niks weeg op teen haar lewe
van selfbeheersing nie.

¹⁶ Die son kom op
in die hoogtes van die Here,
en die skoonheid van 'n goeie vrou
is 'n ornament in haar huis.

¹⁷ 'n Lamp skyn op 'n heilige staander,
en skone voorkoms op 'n rype ouderdom.^f

¹⁸ Goue pilare staan^g op 'n silwer basis,
en pragtige bene op stewige voete.^{hi}

²⁸ Deur twee dinge is my hart gegrief,
en deur 'n derde het woede oor my gekom:
'n soldaat wat tekort het en daarom gebrek ly
en verstandige mans as hulle misken word;
'n persoon wat hom van regverdigheid
tot sonde keer —
die Here sal hom vir die swaard voorberei.*

²⁹ 'n Handelaar sal met moeite
van foute verlos word
en 'n verkoopsman sal nie van sondes
geregverdig word nie.

^f26:17 op ... ouderdom: Word ook vertaal “op 'n statige gestalte”.

^g26:18 staan: Hierdie woord kom nie in die •bronteks voor nie, maar word veronderstel.

^h26:18 voete: Die bronteks lui “borste”. Ander betroubare mss lui “voete”.

ⁱ26:18 voete: Sir 26:19-27 ontbreek hierna in die bronteks en die Vulgaat.

*26:28 'n persoon ... voorberei: Eseg 18:24

27

¹* Baie mense het gesondig ter wille van geld
en hy wat daarna streef om meer te bekom,
sal sy oog wegdraai.

²In die nate tussen stene
sal 'n pen ingekap word^j
en tussen koop en verkoop
kan sonde as wig ingeslaan word.

³^kAs iemand in sy ontsag vir die Here
nie sterk is nie,
sal sy huis gou-gou omvergewerp word.

⁴* Met die skud van 'n sif bly kaf agter,
so ook die onsin in 'n mens se redenasie.

⁵* 'n Oond toets 'n pottebakker se potte
en die toets van 'n mens lê in sy argumentasie.

⁶* Soos sy vrug die versorging
van 'n boom toon,
so toon redenasie die gedagtes
van 'n mens se hart.

⁷ Moenie 'n mens se lof besing
voordat hy argumenteer nie,

*27:1 Spr 30:7-9; Sir 7:18; 31:5-6

^j27:2 In ... **ingekap word**: Kan verwys na die slaan van 'n bres in 'n stadsmuur tydens 'n aanval.

^k27:3-30 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 27:3-33.

*27:4-7,11-15 Sir 20:1-8,18-20; 22:27 — 23:15.

*27:5 1 Pet 1:7

*27:6 Matt 7:16-18; 12:33; Luk 6:44

want dit is die toets vir mense.

⁸ As jy nastreef wat regverdig is,
sal jy dit vasgryp
en aantrek soos 'n eervolle lang kleed.

⁹ Voëls sal neskop met hulle eie soort
en die waarheid sal terugkeer
na hulle wat dit beoefen.

¹⁰ 'n Leeu lê en wag op sy prooi,
so ook die sonde op hulle wat onreg pleeg.

¹¹ *Die betoog van 'n godvresende
is altyd een van wysheid,
maar die dwaas verander soos die maan.

¹² Beperk jou tyd saam met onverstandiges,
maar gaan ongestoord voort
saam met denkendes.

¹³ Die betoog van dwases gee aanstoot,
en hulle gelag is in sondige ligsinnigheid.

¹⁴ *Die taal van mense wat baie vloek,
laat die hare rys,
en hulle gestry laat mense hulle ore toestop.

¹⁵ *Bloedvergiëting volg
uit die gestry van die verwaandes
en hulle skeltaal is onaangenaam
om aan te hoor.

*27:11 Sir 5:10

*27:14 Sir 23:9-11

*27:15 Sir 22:4

¹⁶ *Wie geheime verklap, vernietig vertrou
en sal beslis nie 'n sielsgenoot vind nie.

¹⁷ Bewys aan 'n vriend toegeneentheid
en wees getrou aan hom,
maar as jy sy geheime verklap,
moet jy nie agter hom aanloop nie.

¹⁸ Want net soos 'n mens sy vyand^l vernietig,
so het jy die vriendskap
van jou buurman vernietig.

¹⁹ En net soos jy 'n voël vrygelaat het
uit jou hand,
so het jy jou buurman vrygelaat
en jy sal hom nie weer vang nie.

²⁰ Moet hom nie agtervolg nie,
want hy het ver weg gegaan
en hy het ontvlug soos 'n bok uit 'n valstrik.

²¹ Omdat dit moontlik is
om 'n wond te verbind,
is daar ook versoening vir beledigings,
maar hy wat geheime verklap het,
is sonder hoop.

²² Hy wat met die oog knik,^m beraam bose dade

*27:16-21 Spr 11:13; 20:19; 25:9-10; Sir 19:8; 22:22

^l27:18 vyand: Die •bronteks lui “lyk” wat nie sin maak nie. Ander mss lui “vyand”.

^m27:22 oog knik: Om met 'n oog te knik, het beteken om iets onderduims te doen; vgl Spr 6:12-13.

en niemand sal hom keer om dit te doen nie.

²³ *Voor jou oë sal hy sy mond soet maak
en oor jou woorde sal hy verstom wees,
maar later sal hy sy mond anders draai
en met jóú woorde aanstoot gee.

²⁴ *Ek het baie dinge gehaat
en ek het nie soos hy geword nie,
en die Here sal hom haat.

²⁵ *Hy wat 'n klip hoog in die lug opgooi,
gooi dit op sy eie kop,
en 'n listige hou sal wonde weer oopmaak.

²⁶ Hy wat 'n gat grawe, sal daarin val
en hy wat 'n valstrik stel,
sal daarin gevang word.

²⁷ Hy wat bese dinge doen —
dit sal na hom terugslaan
en hy sal glad nie agterkom
waarvandaan dit oor hom kom nie.

²⁸ Koggelry en belediging
hoort by 'n verwaande mens,
en wraak, soos 'n leeu, sal vir hom lê en loer.

²⁹ Hulle wat verheug is oor die val
van godvresende mense, sal in 'n valstrik
gevang word*
en verdriet sal hulle verteer voor hulle dood.

*27:23 Spr 26:24-28

*27:24 Spr 6:16-19

*27:25-27 Ps 7:16; Spr 26:27; Pred 10:8

*27:29 sal in ... word: Ps 9:16

³⁰ Nog afskuwelikhede is woede en toorn,
en 'n sondige mens sal dit besit.

28

¹ *Wie wraak neem,
sal die wraak van die Here ondervind
en Hy sal beslis sy sondes in ag neem.

² *Vergewe jou buurman 'n oortreding
en dan, wanneer jy bid,
sal jou sondes vergewe word.

³ *'n Mens koester woede
teenoor 'n ander mens,
maar bly hy tog op soek
na genesing van die Here?

⁴ Hy betoon nie genade vir 'n mens
soos hyself nie,
maar bid hy tog vir sy eie sondes?

⁵ As hy, wat self vlees is,
vashou aan die woede,
wie sal versoening doen vir sy sondes?

^{6 n*} Dink aan die eindtye
en staak jou vyandskap;
dink aan verganklikheid en dood,

*28:1 Deut 32:35; Spr 20:22; Rom 12:10

*28:2 Matt 6:12,14; Mark 11:25

*28:3 Ps 30:3; Matt 18:23-35

ⁿ28:6-26 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 28:6-30.

*28:6 Sir 7:36; 38:20

en bly binne die gebooie.

⁷ Dink aan die gebooie en moenie

'n grief koester teenoor jou naaste nie,
en dink aan die verbond van die Allerhoogste
en sien 'n fout oor.

⁸ Hou op rusie maak

en jy sal sondes verminder,
want 'n mens wat kort van draad is,
sal rusie aanvuur,

⁹* en 'n sondige mens sal sy vriende ontstel
en onder mense wat vreedsaam verkeer,
sal hy tweedrag saai.

¹⁰* Soveel hout as wat daar in 'n vuur is,
so sal dit brand,

en soveel hardkoppigheid
as wat daar in 'n twis is,
so sal dit erger word;

en soveel krag as wat daar in 'n mens is,
so sal sy woede wees;

en so groot as wat sy rykdom is,
so sal sy gramskap vermeerder.

¹¹ 'n Twis wat aangehits word, stook 'n vuur
en 'n stryd wat aangehits word, vergiet bloed.

¹² As jy 'n vonk aanblaas, sal dit opvlam
en as jy daarop spoeg, sal dit geblus word —
tog kom beide voort uit jou mond.

*28:9 Spr 15:18

*28:10-11 Spr 26:20-21; Sir 22:24

¹³ *Vervloek 'n naamskender

en een wat met twee tonge praat,
want hy het baie mense wat in vrede leef, vernietig.

¹⁴ 'n Derde tong^o het baie mense al ontstel
en hulle van nasie tot nasie verstrooi
en sterk stede verwoes
en die huise van maghebbers omgekeer.

¹⁵ 'n Derde tong het moedige vroue uitgewerp
en hulle take van hulle weggeneem.

¹⁶ Wie hom daaraan skuldig maak,
sal beslis nie rus vind nie;
ook sal hy nie rustig tent opslaan nie.

¹⁷ 'n Sweepslag veroorsaak 'n wond,
maar die slag van die tong sal bene breek.

¹⁸ *Baie mense het al geval
deur die snykant van 'n dolk,
maar nie so baie soos dié
wat deur 'n tong tot 'n val gekom het nie.

¹⁹ Gelukkig is die een
wat van die tong bewaar is,
wat nie sy woede ervaar het nie,
wat nie in sy juk getrek het
en in sy kettings nie vasgemaak is nie.

²⁰ Want die tong se juk is 'n juk van yster
en sy kettings is kettings van brons.

*28:13 Sir 5:13-15

^o28:14 **Derde tong:** 'n Tegniese term vir die tong van die lasteraar.

*28:18 Spr 18:21; Sir 5:13; Jak 3:5-6

²¹ 'n Erge dood is die dood wat hy bring
en Hades^p is verkieslik bo hom.

²² Hy sal nooit oor godvresende mense
heers nie
en in sy vlam sal hulle nie verbrand nie.

²³ Hulle wat die Here verlaat, sal daarin val
en die vlam sal in hulle binneste brand
en nooit geblus word nie.

Die tong^q sal agter hulle aan gestuur word
soos 'n leeu
en soos 'n luiperd hulle vermink.

²⁴ *Kyk! Omhein jou eiendom
met doringtakke,
sluit toe jou silwer en goud,

²⁵ en maak vir jou woorde
'n weegskaal en 'n gewig,
en vir jou mond 'n hek en 'n grendel.

²⁶ *Pasop dat jy nie met die tong^r fouteer nie;
moenie voor iemand val wat lê en wag nie.

29

^{1 s*}Wie barmhartigheid beoefen,

^p**28:21 Hades:** Dit is voorgestel as 'n plek onder die aarde waarheen mense wat sterf, afdaal; •Doderyk.

^q**28:23 Die tong:** Letterlik 'Hy'.

***28:24** Ps 141:3; Sir 22:27

***28:26** Sir 25:8

^r**28:26 met die tong:** Letterlik 'daarmee'.

^s**29:1-28** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 29:1-35.

***29:1-2** Eks 22:25-26; Lev 25:35-38; Deut 15:8; Ps 37:26; 112:5; Spr 19:17; Matt 5:42

sal aan sy naaste geld leen,
en hy wie se hand sterk is,
kom die gebooie na.

² Leen aan 'n naaste in sy tyd van nood,
maar dan ook, betaal 'n naaste terug
op die regte tyd.

³ Bevestig jou woord en wees daaraan getrou,
en jy sal by elke geleentheid
vind wat jy nodig het.

⁴ Baie mense beskou 'n lening as 'n meevaller
en hulle maak dit moeilik
vir diegene wat hulle gehelp het.

⁵ Totdat hy dit in ontvangs neem,
sal hy die lener^t se hande soen
en oor sy naaste se geld
sal hy sy stem verlaag;^u
maar op die tyd om terug te betaal,
stel hy die tydstip van terugbetaling uit
en sal hy met ongeërgde woorde terugbetaal
en die tyd blameer.

⁶ As hy daartoe in staat is,
sal hy nouliks die helfte terugbetaal
en dit as 'n meevaller beskou,
maar indien nie, het hy die lener^v
van sy geld beroof

^t29:5 die lener: Hierdie woorde kom nie in die •bronteks voor nie, maar word veronderstel.

^u29:5 stem verlaag: 'n Teken van onderdanigheid.

^v29:6 die lener: Letterlik 'hom'.

en onnodig van hom 'n vyand gemaak;
met vervloekings en beledigings

sal die lener^w hom terugbetaal
en in plaas daarvan om uit te leen,
sal hy hom met oneer terugbetaal.

⁷ Baie het geweier om uit te leen^x —
nie as gevolg van gemeenheid nie,
maar omdat hulle bang was
om onverdiend beroof te word.

⁸ Nietemin, wees geduldig met 'n arm persoon
en moet hom nie laat wag vir aalmoese nie.

⁹ *Help 'n arm man in nood
ter wille van die gebod,
en volgens sy behoefte moet jy hom nie
met leë hande wegstuur nie.

¹⁰ Verloor geld ter wille van
'n broer en 'n vriend
en laat dit nie onder 'n klip verroes
en tot niet gaan nie.

¹¹ Gee jou skatte weg ooreenkomstig
die gebooie van die Allerhoogste
en dit sal vir jou tot meer voordeel
wees as goud.

^w29:6 die lener: Letterlik 'hy'.

^x29:7 om ... leen: Hierdie woorde kom nie in die •bronteks voor nie, maar word veronderstel.

^{*}29:9-12 Lev 19:9-10; 19:21; Tob 4:7-11; Sir 3:30; 4:1-6; 17:22; Matt 6:19-21; Luk 12:33; 18:22

¹² Versamel aalmoese in jou skatkamers
en dit sal jou bewaar van elke onheil.

¹³ Meer as 'n sterk skild
en meer as 'n swaar spies
sal dit namens jou teen die vyand veg.

¹⁴ *'n Goeie mens sal borg staan vir sy naaste,
maar hy wat sonder skaamte is,
sal hom versaak.

¹⁵ Moenie die goedgunstigtheid van iemand
wat borg staan, vergeet nie,
want hy het homself ter wille van jou gegee.

¹⁶ 'n Sondaar sal die eiendom
van 'n borg vernietig
en 'n ondankbare persoon sal doelbewus
die een wat hom gered het, versaak.

¹⁷ Borgskappe het baie mense verwoes
wat voorspoedig was
en het hulle rondgeskommel
soos 'n golf van die see.

¹⁸ *Dit het magtige persone
in ballingskap gestuur
en hulle het onder vreemde nasies gedwaal.

¹⁹ 'n Sondaar sal in die valstrik
van borgskap trap
en terwyl hy woekerwins najaag,
sal hy in hofsake verval.

*29:14 Spr 6:1-5; Sir 8:13

*29:18 Spr 6:1-2; 11:15

²⁰ Help jou naaste volgens jou vermoë
en let op jouself dat jy nie val nie.

²¹ *Die basiese behoeftes van die lewe
is water en kos en kleding,
en 'n huis wat naaktheid verberg.

²² *Beter is die lewe van 'n arme
onder die beskutting van balke
as feestelike kos onder vreemdelinge.

²³ Wees vergenoeg met tekorte en oorvloed
en jy sal nooit die belediging hoor
dat jy 'n bywoner is nie.

²⁴ Dit is 'n slegte lewe
om van huis tot huis te trek
en waar jy 'n bywoner is,
nie jou mond te mag oopmaak nie.

²⁵ Jy sal mense gasvry ontvang
en drank verskaf sonder dank,
en op die koop toe sal jy bitter woorde hoor:

²⁶ “Kom hierlangs, bywoner,
berei die tafel voor
en as daar iets in jou hand is, voed my.

²⁷ Gaan weg voor my, bywoner —
ek is 'n persoon van aansien;
my broer kom my as gas besoek,
ek het die huis nodig.”

²⁸ Hierdie dinge is swaar vir 'n gevoelige mens —

*29:21 Sir 39:26

*29:22 Sir 40:29

kritiek oor vreemdelingskap^y
en beledigings van 'n geldskierter.

30

¹ *Wie sy seun liefhet, sal hom gereeld straf,
sodat hy aan die einde bly sal wees.

² Hy wat sy seun opvoed,
sal oor hom gelukkig wees
en onder bekendes oor hom spog.

³ Hy wat sy seun onderrig,
sal sy vyand jaloers maak
en voor vriende sal hy oor hom jubel.

⁴ Die vader het gesterf, maar dit is
asof hy nie doodgegaan het nie
want hy het iemand agtergelaat soos hyself.

⁵ In sy lewe het hy gesien en was hy verheug,
en aan sy einde het hy
nie droefheid ervaar nie.

⁶ Teen vyande het hy 'n wreker agtergelaat,
maar vir vriende een wat hulle
'n guns terugbewys.

⁷ Wie sy seun pamperlang,
sal sy wonde verbind
en met elke kreet sal sy ingewande
ontroer word.

⁸ 'n Perd wat nie ingebreek is nie,
word steeks,

^y29:28 oor vreemdelingskap: Letterlik 'oor die huishouding'.

*30:1-3 Spr 15:20; 23:13,24; 29:15; Heb 12:7

en 'n seun wat vrye teuels kry,
word onhanteerbaar.

⁹ Bederf 'n kind en hy sal jou terroriseer;
speel met hom en hy sal jou pyn aandoen.

¹⁰ Moenie saam met hom lag nie,
sodat julle nie saam ly nie;
aan die einde sal jy op jou tande kners.

¹¹ Moet hom nie vrye teuels gee in sy jeug nie.

¹² Slaan sy sye terwyl hy jonk is,
sodat hy nie ongehoorsaam is
in sy hardkoppigheid nie.

¹³ Voed jou seun op en werk saam met hom,
sodat jy nie deur sy skandalige optrede
aanstoot neem nie.

¹⁴ Beter is 'n arm, gesonde mens
wie se gestel sterk is,
as 'n ryke wat in sy liggaam gekasty is.

¹⁵ Gesondheid en energie is beter as alle goud
en 'n sterk liggaam as grenslose rykdom.

¹⁶ Daar is geen rykdom beter
as 'n gesonde liggaam nie
en daar is geen vreugde groter
as die vreugde van die hart nie.

¹⁷ *Dood is beter as 'n bitter lewe,
en ewige rus as kroniese siekte.

*30:17 Pred 4:2; Sir 41:2

¹⁸ *Goeie dinge wat op 'n geslote mond uitgegiet word,
is spysoffers wat op 'n graf geplaas word.

¹⁹ ^zVan watter waarde is 'n offer vir 'n afgod?

Want hy sal tog nie kan ruik of eet nie.

So is hy wat deur die Here vervolg word.

²⁰ Hy wat met die oog sien en sug,

is soos 'n eunug^a wat 'n maagd omhels en sug.

²¹ *Moenie jou siel^b bedroef nie

en moenie jouself met jou eie raad in die noute bring nie.

²² Hartsvreugde is die lewe vir 'n mens

en uitbundige vreugde is vir 'n man verlenging van dae.

²³ *Verlei jou siel^c en troos jou hart,

en verwyder verdriet ver van jou.

Want verdriet het baie mense verwoes

en daar is geen voordeel daarin nie.

²⁴ Jaloesie en woede verkort jou dae

en voortydig bring sorg die ouderdom mee.

²⁵ *Die een met 'n opgewekte

en goeie hart by maaltye

sal homself so versorg met voedsel.

***30:18** Tob 4:17

^z**30:19-25** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 30:19-27

^a**30:20 eunug:** 'n Ontmante haremopsigter of hofamptenaar wat veral in 'n paleis werksaam was; •Kamerheer.

***30:21-22** Spr 12:25; 15:13; Pred 11:9-10

^b**30:21 siel:** Die mens se gemoed met sy emosies en stemminge.

***30:23** Sir 38:18-19

^c**30:23 siel:** Die mens se bewuste, innerlike self.

***30:25** Spr 15:15

31

¹ *Slapeloosheid oor rykdom

laat die liggaam kwyn
en bekommernis daaroor hou die slaap weg.

² Bekommernis oor slapeloosheid

sal die vaak verdryf
en 'n ernstige siekte sal die slaap weghou.

³ *'n Ryke werk hard om besittings te versamel

en wanneer hy rus, vul hy homself
met lekkernye.

⁴ 'n Arme werk hard vir 'n karige bestaan

en wanneer hy rus, ly hy gebrek.

⁵ Hy wat goud liefhet,

sal nie geregverdig word nie
en hy wat geld najaag,
sal daardeur verlei word.

⁶ *Baie mense is uitgelewer aan ondergang

as gevolg van goud
en hulle vernietiging
het reg voor hulle oë plaasgevind.

⁷ Dit is 'n struikelblok vir diegene

wat versot is daarop
en elke dwaas sal daardeur
gevangene geneem word.

*31:1-11 Matt 6:25-34

*31:3 Sir 11:18-19

*31:6 Sir 8:2

⁸ *Gelukkig is 'n ryke wat onberispelik is
en wat nie goud najaag nie.

⁹ Wie is hy? Ons sal hom inderdaad
gelukkig noem,
want hy het wonderlike dade verrig
onder sy volk.

¹⁰ Wie is daardeur getoets
en volmaak bevind?
Dit sal vir hom 'n rede tot roem wees.
Wie was ooit in die posisie om te oortree
en het nie oortree nie,
en om kwaad aan te rig
en het dit nie gedoen nie?

¹¹ * So iemand se goeie dade sal bevestig word
en 'n volksvergadering
sal sy aalmoese vermeld.

¹² ^d Het jy al jou plek ingeneem
by 'n ryk gevulde tafel?
Moenie daaroor grootpraat nie^e
en moenie sê:
“Daar is voorwaar baie dinge op!” nie.

¹³ Onthou dat 'n bose oog^f iets slegs is;

***31:8** Sir 5:1,8

***31:11** Spr 29:4; Sir 39:10; 44:15

^d**31:12-31** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 31:12-42.

^e**31:12 Moenie ... grootpraat nie:** Letterlik ‘moenie jou keel daaroor oopmaak nie’.

^f**31:13 bose oog:** In die antieke wêreld was die bygeloof in die skadelike invloed van die “bose oog” wydverspreid. Allerlei amulette is gebruik om dit af te weer; vgl Sir 14:8-10; Matt 6:23.

wat is boser geskep as die oog?

Daarom stroom trane teen elke gesig af.

¹⁴ Wat jy ook al sien, moenie jou hand

daarna uitsteek nie

en moet dit nie saam met iemand

in die skottel steek nie.

¹⁵ Dink oor die sake van jou naaste

asof dit joune is

en wees deurdag oor elke saak.

¹⁶ * Eet wat aan jou voorgesit word

soos 'n mens

en moet dit nie verslind nie,

sodat jy nie verafsku word nie.

¹⁷ * Wees die eerste om op te hou eet

op grond van jou opvoeding,

en moet jou nie ooreet nie,

sodat jy nie aanstoot gee nie.

¹⁸ As jy tussen baie mense sit,

moenie jou hand uitsteek

voordat hulle dit doen nie.

¹⁹ * Vir die opgevoede mens is min ook genoeg

en op sy bed snak hy nie na sy asem nie.

²⁰ Gesonde slaap kom deur 'n maag

wat matig gevul is.

So iemand staan vroeg op

* **31:16** Spr 23:1-2

* **31:17** Sir 37:29-31

* **31:19** Pred 5:11

en sy siel voel verfris.^g

Die ongerief van slapeloosheid en naarheid
en koliek vergesel die mens wat hom ooreet.

²¹ Indien jy wel deur die kos oorweldig word,
staan op, gaan 'n ent weg en gooi op,
en jy sal verligting ervaar.

²² Luister na my, kind,
en moet my nie minag nie;
aan die einde sal jy wel my woorde verstaan.^h
Wees vaardig in al jou werk,
dan sal geen siekte jou ooit oorval nie.

²³ * Lippe sal dié mens prys
wat vrygewig is met kos
en betroubaar is die getuienis
oor sy voortreflikheid.

²⁴ Die stad sal murmureer
oor hom wat suinig is met kos
en betroubaar is die getuienis
oor sy gemeenheid.

²⁵ * Moenie met wyn manhaftig wees nie,
want wyn het al baie mense vernietig.

²⁶ 'n Oond toets staalⁱ
as dit daarin gestee word;

^g**31:20 sy ... verfris:** Letterlik 'sy siel saam met hom'.

^h**31:22 verstaan:** Letterlik 'vind'.

***31:23** Spr 22:9

***31:25-31** Spr 20:1; 23:29-35

ⁱ**31:26 staal:** Sommige mss lui "mond".

so toets wyn harte

wanneer oormoediges baklei.

²⁷ *Wyn is soos lewe vir 'n mens,
as jy dit matig gebruik.

Wat is die lewe vir diegene
wat 'n tekort aan wyn het?

Dit is geskep om vir mense vreugde te bring.^j

²⁸ Daar is hartsverblyding en sielevreugde
wanneer genoeg wyn op die gepaste tyd
gedrink word.

²⁹ Daar is sielsbitterheid wanneer baie wyn
gedrink word, te midde van getwis en konflik.

³⁰ *Dronkenskap vergroot 'n dwaas se woede,
tot sy eie skade,
aangesien dit 'n mens verswak
en beserings meebring.

³¹ *Moenie jou naaste berispe
by 'n wynbanket^k nie
en moet hom nie verag in sy vreugde nie.
Moenie 'n smalende woord tot hom rig nie
en moet hom nie onder druk plaas
met eise nie.

***31:27** Ps 104:15; Pred 10:19; 1 Tim 5:23

^j**31:27** Dit is ... bring: Ps 104:15.

***31:30** Spr 23:29-35

***31:31** Sir 22:22

^k**31:31** wynbanket: In Grieks *sumposium*.

32

¹ Het hulle jou as banketleier aangestel?

Moet jouself nie verhef nie,
wees onder hulle soos een van hulle,
bedien hulle en gaan sit dan.

² * En wanneer jy al jou tafelpligte
nagekom het, leun dan aan tafel aan,^m
sodat jy oor hulle vrolik kan wees
en op grond van jou suksesvolle optrede
'n krans kan ontvang.

³ Spreek, oudste — want dit is vir jou gepas —
met noukeurige kennis,
en moenie die musiek stil maak nie.

⁴ Waar daar 'n uitvoering is,
moet jy nie baie praat nie
en moenie ontydig probeer gevat wees nie.

⁵ *^r 'n Seël van •robynⁿ op 'n goue ornament
is 'n musiekuitvoering by 'n wynbanket.

⁶ 'n Seël van •smarag^o in 'n goue omhulsel,
is 'n melodie van instrumente^p

¹32:1-24 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 32:1-27.

*32:2 Spr 3:4

^m32:2 leun ... aan: Mense het in Bybelse tye met feesmaaltye op hulle sy aangeleun om te eet.

*32:5 Sir 49:1

ⁿ32:5 robyn: Kan ook vertaal word “granaat”; •Edelstene.

^o32:6 smarag: Edelstene.

^p32:6 melodie van instrumente: Kan ook vertaal word “melodie van musikante”.

saam met soet wyn.

⁷ *Spreek, jeugdige, as jy dit nodig vind,
en hoogstens 'n tweede keer as jy gevra word.

⁸ Vat jou rede in hoofsake saam;
sê baie met min woorde;
wees soos een wat kennis het
maar terselfdertyd tog swyg.

⁹ Moenie te midde van die maghebbers
soos hulle gelyke optree nie,
en as 'n ander praat, moet jy nie
allerhande aanmerkings maak nie.

¹⁰ Voor die donderweer
flits die weerlig skielik neer,
en innemendheid
sal 'n beskeie mens vooruitloop.

¹¹ Staan betyds op en moenie laaste
in die ry wees nie;
keer huiswaarts en moenie talm nie.

¹² Tuis kan jy ontspan en doen
wat jou hart begeer,
maar moenie sondig deur grootpraterij nie.

¹³ En prys boonop die Een wat jou gemaak het
en wat jou oorlaai met sy seënige.

Ontsag vir die Here

¹⁴ *Wie ontsag het vir die Here,

*32:7-9 Sir 7:14

*32:14 Sir 21:11

sal dissipline aanvaar
en hulle wat vroeg opstaan,
sal goedkeuring vind.

¹⁵ *Wie die wet nastreef,
sal daardeur gevul word,
maar wie skynheilig is,
sal daardeur struikel.

¹⁶ *Hulle wat ontsag het vir die Here,
sal sy beslissing vind
en hulle sal regverdige dade
aansteek soos 'n lig.

¹⁷ *'n Sondige mens
sal teregwysing vermy
en volgens sy wil
sal hy 'n beslissing vind.

¹⁸ 'n Man met oorleg sal beslis nie
'n ingewing laat verbygaan nie;
'n vreemde en verwaande man
sal nie afgeskrik word deur vrees nie.

¹⁹ *Moet niks doen sonder oorleg nie
en moet dan nie berou hê
as jy dit gedoen het nie.

²⁰ Moenie op 'n weg van konflik gaan nie
en moenie op klipperige grond struikel nie.

²¹ Moenie 'n onbekende weg vertrou nie

*32:15 Sir 2:16

*32:16 Ps 37:6; Spr 28:5

*32:17 Spr 12:1; Sir 21:6

*32:19 Tob 4:18; Sir 33:30

²² en wees versigtig vir jou kinders.

²³ *Vertrou jouself in elke onderneming
want dit is ook 'n manier
om die gebooie te bewaar.

²⁴ *Wie op die wet vertrou,
slaan ag op die gebooie
en wie op die Here vertrou,
sal nie verlies ly nie.

33

¹ *Oor hom wat ontsag het vir die Here
sal geen onheil kom nie,
maar wanneer hy in versoeking kom,*
sal hy telkens weer verlos word.

² 'n Wyse man sal die wet nie haat nie,
maar hy wat skynheilig daarvoor is,
is soos 'n boot in 'n storm.

³ 'n Verstandige mens sal op die wet vertrou,
en die wet is vir hom betroubaar
soos 'n raadpleging van die orakel.^q

⁴ Berei 'n voordrag voor en
so sal jy gehoor word;

*32:23 Spr 16:17; Rom 14:5; 1 Tim 4:16

*32:24 Ps 22:6; Spr 19:16

*33:1 Ps 91:10-13; Spr 12:21; Matt 4:6; Luk 4:10-11

*33:1 in ... kom: Matt 6:13

^q33:3 orakel: Die Urim en Tummim was vermoedelik twee stene wat die hoëpriester in sy borssak moes dra en wat hy moes gebruik wanneer hy oor regsake moes beslis; vgl Eks 28:30; Sir 45:10.

verbind jou aan onderrig en gee 'n antwoord.

⁵ Die emosies van 'n dwaas is soos 'n wawiel
en sy argument is soos 'n draaiende as.

⁶ Soos 'n teelhings is 'n spottende vriend;
onder elkeen wat op hom sit, runnik hy.

⁷ Waarom oortref een dag 'n ander
terwyl al die daglig in die jaar
van die son af kom?

⁸ *Deur die kennis van die Here
is hulle afgebaken
en Hy het seisoene en feeste
verskillend gemaak.

⁹ *Sommige van hulle
het Hy verhef en geheilig
en ander van hulle
het Hy as gewone dae gestel.

¹⁰ *En alle mense is uit die grond,
en uit die aarde is Adam geskep.

¹¹ In die volheid van sy kennis
het die Here hulle afgebaken
en hulle paaie verskillend gemaak.

¹² Sommige van hulle het Hy geseën
en verhoog en geheilig
en naby Hom gebring;
ander van hulle het Hy vervloek en verneder

* **33:8** Gen 1:14

* **33:9** Eks 20:11; Deut 5:13-14

* **33:10** Gen 2:7; Job 10:9

en hulle uit hulle posisies verwyder.

¹³ *Soos klei in die hand van die pottebakker
so is mense in die hand van Hom
wat hulle gemaak het,
om hulle te beloon volgens sy oordeel,
want al God se^r paaie is ooreenkomstig
sy goeddunke.

¹⁴ *Teenoor die kwaad is die goeie
en teenoor die dood, die lewe,
en net so teenoor 'n godvresende,
'n sondaar.

¹⁵ Kyk ook so na al die werke
van die Allerhoogste,
twee-twee, die een teenoor die ander.

¹⁶ En as die laaste een het ek wag gehou,
soos een wat agter die druiweplukkers opruim.

¹⁷ Deur die seën van die Here
het ek eerste aangekom
en 'n wynvat gevul soos 'n druiweplukker.

¹⁸ *Neem kennis dat ek nie slegs vir myself
geswoeg het nie,
maar ook vir almal
wat opvoeding nastreef.

***33:13** Jer 18:1-6; Wys 15:7; Rom 9:20-21

^r**33:13** God se: Letterlik'sy'.

***33:14-15** Sir 42:24-25

***33:18** Sir 24:34

¹⁹ *Luister na my, maghebbers van die volk
en leiers van die volksvergadering,^s
gee aandag.

²⁰ Moenie aan seun en vrou,
aan broer en vriend,
gesag oor jou gee in jou leeftyd nie
en moenie jou besittings aan 'n ander gee,
sodat jy dit met berou terugvra nie.

²¹ Solank jy nog leef en daar asem in jou is,
moet jy jouself nie met enige mens
laat uitruil nie.

²² *Want dit is beter dat jou kinders
van jóú vra
as dat jy na die hande van jou seuns
moet kyk.

²³ *Wees soos een wat uitblink in al jou werke
en laat geen vlek toe op jou reputasie nie.

²⁴ Op die dag van die voltooiing
van jou lewensdae
en ten tye van jou dood
moet jy jou erflating verdeel.

²⁵ *Voer en 'n stok en vragte vir 'n donkie,

***33:19** Wys 6:1-2

^s**33:19 volksvergadering:** 'n Byeenkoms van volwasse mans waarin elke gesin verteenwoordig is deur die gesinshoof.

***33:22** Ps 123:2; Sir 40:29

***33:23** Sir 7:6

***33:25** Spr 26:3

brood en onderrig en werk
vir 'n huisbediende.

²⁶ Hou jou kneg aan die werk
en jy sal rus vind;
maak sy hande los en hy sal vryheid soek.

²⁷ 'n Juk en 'n sweep sal 'n nek buig
en vir 'n slegte huisbediende
is daar marteltuie en folteringe.

²⁸ Steek hom in die werk,
sodat hy nie ledig rondsit nie,
want ledigheid leer 'n mens baie euwels.

²⁹ Steek hom in die werk
soos dit vir hom gepas is
en as hy nie gehoorsaam is nie,
maak sy voetboeie swaar.

³⁰ *En moenie oordrewe reageer
op enige mens nie
en moet niks doen sonder oorleg nie.

³¹ * As jy 'n huisbediende het,
laat hy net soos jy wees,
want met bloed het jy hom verkry.

³² As jy 'n huisbediende het,
behandel hom soos 'n broer,
want jy sal hom nodig kry
soos jy jouself nodig het.

³³ As jy hom mishandel en
hy jou verlaat en weghardloop,

* **33:30** Spr 29:19; Sir 32:19; 33:31; Filem vs 16

* **33:31** Sir 7:20-21

op watter pad sal jy hom soek?

34

¹ *'n Onverstandige mens

het leë en valse hoop
en drome maak dwase opgewonde.

² Soos een wat probeer om skaduwees te gryp

en wind najaag,
so is hy wat ag slaan op drome.

³ 'n Verskyning in drome is 'n blote refleksie,

'n gesig wat terugkyk na sy eie beeld.

⁴ *Wat sal rein gemaak kan word

uit iets •onreins?
En wat sal waar kan wees uit iets vals?

⁵ Waarsêery en voortekens, asook drome,

is onwerklik
en die hart fantaseer soos dié van 'n vrou
in barensnood.

⁶ *Behalwe as dit deur die Allerhoogste

gestuur is, deur 'n besoeking,
moet jy nie jou hart vir hulle gee nie.

⁷ Want drome het baie mislei

en dié wat op hulle gehoop het,
het tot 'n val gekom.

⁸ Sonder valsheid sal die wet vervul word
en wysheid is volmaak in 'n betroubare mond.

*34:1-8 Deut 13:1-5; 18:9-14

*34:4 Job 14:4

*34:6 Job 33:14-18

⁹ ^tn Mens wat rondgereis het, weet baie
en iemand met veel ervaring, sal met insig
kan vertel.

¹⁰ Wie geen ervaring het nie, weet min,
maar hy wat rondgereis het,
sal sy vernuftigheid laat toeneem.

¹¹ Ek het baie dinge gesien
in my omswerwinge
en meer as wat my woorde kan sê, is my insig;

¹² dikwels was ek in lewensgevaar
en is ek gered as gevolg hiervan.

¹³ Die gees van hulle wat ontsag het
vir die Here sal leef,
want hulle hoop is gevestig op die Een
wat hulle kan red.

¹⁴ Wie ontsag het vir die Here
sal vir niks bevrees wees nie
en hy sal beslis nie terugdeins nie,
want die Here^u is sy hoop.

¹⁵ Gelukkig is die mens
wat ontsag het vir die Here;
op wie is hy gerig? En wie is sy steun?

¹⁶ * Die oë van die Here is op hulle
wat Hom liefhet;

^t34:9-26 Die •Vulgaat en sommige vertalings nommer hierdie verse as Sir 34:9-31.

^u34:14 die Here: Letterlik 'Hy'.

*34:16 Ps 23:4; 112:7-8; Spr 3:23-24; 28:1

Hy is 'n sterke skild en 'n kragtige steunpilaar:
'n beskutting teen skroeiende hitte
en 'n beskutting teen die middagson,
'n wag teen struikeling en 'n hulp
om nie te val nie.

¹⁷ Hy is die Een wat die siel^v ophef
en die oë verlig,
wat gesondheid, lewe en seën verskaf.

¹⁸ *Wanneer iemand 'n offerande bring
wat uit onreg verkry is,
is dit 'n besoedelde een,
en die geskenke van wetteloses
is nie aanvaarbaar nie.

¹⁹ *Die Allerhoogste is nie tevrede
met die offerandes van goddeloses nie,
ook versoen Hy nie sondes
weens 'n menigte offers nie.

²⁰ Wie 'n seun offer voor sy vader,
is hy wat 'n offer bring
uit die besittings van die armes.

²¹ *Brood is 'n lewensaar vir die armes;
hy wat dit weerhou, is 'n mens
wat bloed vergiet.

^v**34:17 siel:** Die mens se gemoed met sy emosies en stemminge.

***34:18-19** Spr 21:27; Sir 35:14-15

***34:19** Ps 33:18

***34:21-22** Lev 19:13; Deut 24:14-15; Tob 4:14

²² Wie lewensmiddele wegneem van sy naaste,
vermoor hom
en wie die loon van 'n huurling terughou,
vergiet bloed.*

²³ Een persoon bou en 'n ander breek af —
wat het dit vir hulle meer opgelewer
as moeite?

²⁴ Een persoon bid en 'n ander vervloek —
na wie se stem sal die Here^w luister?

²⁵ *Wanneer iemand hom was
nadat hy 'n lyk aangeraak het
en hy dit dan weer aanraak,
watter nut was daar in sy wassing?

²⁶ So is 'n mens as hy vas
ter wille van sy sondes
en hy gaan en doen weer dieselfde dinge —
wie sal na sy gebed luister
en wat het hy gebaat
deur homself te verneder?

35

¹ *Wie die wet bewaar,
gee baie meer offers;

***34:22 wie die loon ... bloed:** Sir 7:20

^w**34:24 Here:** Die Griekse woord hier is *despotes*. Gewoonlik is dit die woord *kurios* wat met “Here” vertaal word.

***34:25** Num 19:11-12; Spr 26:11; 2 Pet 2:22

***35:1-5** 1 Sam 15:22; Ps 51:18-19; Jes 1:11-18; Hos 6:6; Am 5:21-24

^xwie ag slaan op die gebooië,
bring offers omdat hy verlos is.

²Iemand wat 'n guns terugbewys,
offer gesifte meel^y
en wie 'n aalmoes gee,
bring 'n lofoffer.*

³Om die Here te behaag,
is om weg te bly van boosheid
en dit is versoening
om weg te bly van onreg.

⁴Moenie met leë hande voor die Here
verskyn nie,
want al hierdie offers
word deur 'n gebod bepaal.*

⁵*Die offer van 'n regverdige
bring vet op die altaar
en die behaaglike geur daarvan
styg op voor die Allerhoogste.

⁶*Die offer van 'n regverdige man
is aanvaarbaar
en die herinnering daaraan sal altyd bly.

^x**35:1-24** Die •Vulgaat en sommige vertalings nommer hierdie verse as Sir 35:1-26.

^y**35:2 gesifte meel:** Dit verwys nie na hoe fyn die meel gemaal is nie, maar na meel van hoë gehalte.

***35:2 en wie ... lofoffer:** Spr 21:3

***35:4 want ... bepaal:** Eks 23:15; 34:20; Deut 16:16

***35:5** Ps 20:4

***35:6** Lev 2:2

⁷ *Vereer die Here met 'n goeie oog^z
en moenie die eersteling^a van jou hand
verminder nie.

⁸ *Toon 'n blye gesig met elke gawe
en wy jou tiende met vreugde.

⁹ Gee aan die Allerhoogste
ooreenkomstig sy gawe aan jou
en met 'n goeie oog^b
ooreenkomstig wat jou hand vind.

¹⁰ *Want die Here is die een wat beloon
en Hy sal jou sewevoudig beloon.

¹¹ Moet Hom nie probeer omkoop nie,
want Hy sal dit nie aanvaar nie,
en moenie 'n onregverdige offer oorweeg nie^{*}

¹² want die Here is die Regter
en die aansien van 'n persoon
geld nie vir Hom nie.*

¹³ Hy sal niemand ten koste van 'n arme

***35:7** Sir 7:31

^z**35:7 goeie oog:** Dit verwys na vrygewigheid; vgl Matt 6:22-23.

^a**35:7 eersteling:** Dit verwys na die eerste graan of vrugte wat aan die begin van die oes aan God gewy is.

***35:8** Deut 14:22; 2 Kor 9:7

^b**35:9 goeie oog:** Vgl voetnoot in Sir 35:7.

***35:10** Spr 19:17; Matt 25:34-40

***35:11 en moenie ... oorweeg nie:** Spr 15:8; 21:27; Sir 34:18-19

***35:12 aansien ... Hom nie:** Deut 10:17; 2 Kron 19:7; Job 34:19; Hand 10:34;
Rom 2:11; Gal 2:6

aanvaar nie
en Hy sal na die gebed van een
wat verontreg is, luister.
¹⁴ *Hy sal nooit die smeekgebed
van 'n weeskind ignoreer nie,
ook nie 'n weduwee,
as sy haar klaaglied^c uitstort nie.
¹⁵ Vloei 'n weduwee se trane
nie oor haar wange nie
en druis haar kreet nie juis in
teen die een wat dit laat neerstroom nie?
¹⁶ Hy wat met goeie trou gedien het,
sal aanvaar word
en sy gebed sal tot aan die wolke reik.
¹⁷ Die gebed van 'n nederige persoon
dring deur die wolke heen
en totdat dit naby kom,
sal hy nooit vertroos word nie.
¹⁸ Hy sal nooit ophou totdat die Allerhoogste
na hom luister nie,
en Hy sal ten gunste
van die regverdiges oordeel
en reg laat geskied.*
¹⁹ En die Here sal nooit talm nie;
ook sal Hy nie geduldig

***35:14-16** Eks 22:22; Deut 10:18; Ps 146:9; Rom 2:11; Gal 2:6; Jak 1:27

^c**35:14** klaaglied: Letterlik 'sprak'.

***35:18** en Hy ... **geskied**: Jes 42:13-16; Luk 18:7; 2 Pet 3:9

teenoor hulle^d wees nie,
²⁰ totdat Hy die lendene^e van die gevoellooses
verbrysel het
en Hy wraak oor die nasies sal bring,
²¹ totdat Hy die groot getal verwaandes
verdryf het
en die septers van die onregverdiges
sal verbreek het,
²² * totdat Hy 'n mens volgens sy dade
en die werke van mense
volgens hulle bedoelings vergeld het,
²³ totdat Hy die saak van sy volk
beoordeel het
en Hy hulle sal verbly met sy ontferming.
²⁴ Lieflik is sy ontferming
in 'n tyd van verdrukking,
soos reënwolke in 'n tyd van droogte.

36

¹ ^f“Ontferm U oor ons, Here,^g
God van alles, sien ons aan
en boesem die vrees vir U by al die nasies in.

^d**35:19 hulle:** Dit verwys na die onbarmhartiges.

^e**35:20 lendene:** Dit verwys na hulle krag.

^{*}**35:22 Spr 24:12**

^f**36:1-27** Die •Vulgaat en sommige vertalings nommer hierdie verse as Sir 36:1-28,31.

^g**36:1 Here:** Die Griekse woord hier is *despotes*. Gewoonlik is dit die woord *kurios* wat met “Here” vertaal word.

² Lig u hand op teen vreemde nasies
en laat hulle u heerskappy sien.

³ Net soos U in hulle teenwoordigheid
onder ons geheilig is,
mag U so, in ons teenwoordigheid,
onder hulle grootgemaak word.

⁴ En laat hulle U ken, net soos ons ook weet
dat daar geen God is behalwe U nie, Here.

⁵ Hernu u tekens en bewerk verdere wonders;
verheerlik u hand en u regterarm.^h

⁶ *Wek u woede op en giet u toorn uit;
vernietig 'n teenstander en wis 'n vyand uit.

⁷ Haas U en onthou u eed,
en laat hulle u magtige dade oorvertel.

⁸ Laat die een wat ontkom,
deur u vurige toorn verteer word,
en mag diegene wat u volk kwaad aandoen,
verwoesting vind.

⁹ Vermorsel die koppe
van vyandige regeerders
wat sê, 'Daar is niemand behalwe ons nie.'

¹⁰ Versamel al die stamme van Jakob
en gee vir hulle 'n nalatenskap
soos van die begin af.

¹¹ *Ontferm U, Here, oor 'n volk
wat deur u Naam geroep is,

^h**36:5 hand ... regterarm:** Dit dui op die kragtige werking van God; vgl Luk 1:51.

***36:6** Ps 79:6; Jer 10:25

***36:11** Jer 31:9; Wys 18:13

en oor Israel, wat U aan 'n eersgeborene
gelykgestel het.

¹² *Wees genadig teenoor die heilige stad,
Jerusalem, die plek van u rus.

¹³ Vul Sion met 'n lofprysing van u deugde
en u volkⁱ met u heerlikheid.

¹⁴ Gee getuienis aan dié wat U in die begin
geskep het
en kondig weer profesieë aan
wat in u Naam uitgespreek is.

¹⁵ Gee 'n beloning aan dié wat op U wag
en laat u profete betroubaar bevind word.

¹⁶ Luister, Here, na die gebed
van u smekeling,
volgens die seëning van Aäron oor u volk.
¹⁷ En almal wat op die aarde is, sal weet
dat U die Here is, die God van die eeue.”

¹⁸ Die maag sal enige voedsel inneem,
maar daar is tog kos wat lekkerder is
as ander kos.

¹⁹ Die keel proe die kos van 'n jagtog,
so ook 'n verstandige hart leuenagtige woorde.

²⁰ 'n Perverse hart^j sal pyn veroorsaak,
maar 'n baie ervare mens sal hom dit kan vergeld.

*36:12 2 Kron 6:41; Ps 132:8,14; Jes 2:1-3; Miga 4:1-3

ⁱ36:13 volk: Ander mss lui “tempel”.

^j36:20 hart: Dit wil sê ‘n mens’.

²¹ 'n Vrou sal enige man^k aanvaar,
maar een dogter is beter as 'n ander dogter.

²² *'n Vrou se skoonheid verlig die aangesig^l
en dit oortref alle begeertes van 'n man.

²³ As ontferming en sagtheid op haar tong is,
het haar man geen gelyke onder mans nie.

²⁴ Hy wat 'n vrou verkry,
vind 'n eerste besitting,
'n helper wat by hom pas*
en 'n pilaar wat rus bied.

²⁵ Waar daar geen omheining is nie,
sal eiendom geplunder word
en waar daar geen vrou is nie,
sal 'n man al sugtend ronddwaal.

²⁶ Want wie sal 'n goed toegeruste dief
vertrou,
wat rondspring van een stad
na 'n ander stad?

²⁷ *So gaan dit met 'n mens
wat geen blyplek het nie
en oorbly waar die nag hom ook al oorval.

^k**36:21 man:** Dit verwys hier na 'n eggenoot.

^{*}**36:22** Spr 12:4; 18:22; 19:14; Sir 26:13-18

^l**36:22 die aangesig:** Dit verwys na die aangesig van haar man.

^{*}**36:24 helper ... pas:** Gen 2:18; Spr 18:22

^{*}**36:27** Spr 27:8; Sir 29:21-28

37

^{1 m*}Elke vriend sal sê:

“Ek was ook al 'n vriend,”

maar daar is 'n vriend

wat slegs in naam 'n vriend is.

² Verdriet sal werklik tot die dood toe
ervaar word

as 'n kameraad en 'n vriend

in 'n vyand verander, nie waar nie?

³ O bose neiging,ⁿ hoe het jy dit reggekry
om die land met listigheid te bedek?

⁴ 'n Kameraad verlustig hom

in sy vriend se vreugde,

maar in 'n tyd van benouing

sal hy teen hom draai.

⁵ 'n Kameraad swoeg saam met 'n vriend

ter wille van sy maag

en in die aangesig van oorlog

sal hy die skild opneem.

⁶ Moenie 'n vriend vergeet in jou siel^o nie

en moet hom nie verwaarloos

by jou geldsake nie.

⁷ Elke raadgewer probeer raad verleen,

^m37:1-31 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 37:1-34.

^{*}37:1 Spr 20:6; Sir 6:5-17; 12:8-9

ⁿ37:3 **bose neiging:** Die Judeërs glo elke mens het 'n goeie en 'n slegte neiging wat hom rig.

^o37:6 **siel:** Die mens se bewuste, innerlike self, dikwels ook “hart” genoem.

maar daar is een wat net homself
van raad bedien.

⁸ Bewaar jou siel teen 'n raadgewer
en maak vooraf seker wat sy belange is
— hy sal immers ook homself van raad bedien —
sodat hy nie miskien die lot oor jou werp nie,
⁹ en vir jou sê: “Jou pad is goed,”
en dan opsy staan om te sien
wat met jou gaan gebeur.

¹⁰ Verberg jou advies vir hulle
wat op jou afgunstig is,
en moenie met hom beraadslaag
wat jou met agterdog bejeën nie —

¹¹ met 'n vrou oor haar teenparty
en met 'n lafaard oor oorlog;
met 'n sakeman oor besigheid
en met 'n verkoopsman oor 'n kooptransaksie;
met iemand wat nydig is, oor dankbaarheid
en met 'n ongenaakbare persoon
oor goedgesindheid;
met 'n luiaard oor enige werk
en met 'n seisoenwerker
oor die voltooiing van sy arbeid;
met 'n lui huiskneg oor 'n groot opdrag —
moenie op hierdie mense steun
vir enige advies nie.

¹² Maar volhard eerder
met 'n godvresende man
wat jy weet iemand is

wat die gebooie onderhou
en wat jou sielsgenoot is
en wat, as jy struikel, saam met jou ly.

¹³ En bly by die raad van jou hart,
want daar is niks betroubaarder as dit nie.

¹⁴ Want 'n man se siel^p is gewoond
om soms meer inligting te verskaf
as sewe spioene wat op 'n hoogte sit
op 'n uitkyktoring.

¹⁵ * En bo alles, bid tot die Allerhoogste
sodat Hy jou pad reguit kan maak
in waarheid.

¹⁶ * Die begin van elke daad is gesprek
en voor elke optrede is daar oorleg.

¹⁷ Die voetstap van verandering is uit die hart;
dit lei tot vier sake:

¹⁸ * goed en kwaad, lewe en dood,
en wat voortdurend oor hulle heers,
is die tong.

¹⁹ Daar is 'n slinkse mens
wat baie mense onderrig,
maar vir homself is hy nutteloos.

²⁰ Daar is 'n goeie spreker wat gehaat word;

^p37:14 **siel:** Die mens se gemoed met sy denke en intuïsie.

*37:15 Spr 16:9

*37:16 Sir 32:19

*37:18 Spr 18:21

hy sal geen voedsel hê nie —

²¹ sjarne is immers nie deur die Here
aan hom gegee nie,
omdat alle wysheid hom ontnem is.

²² Daar is 'n persoon
wat wys is in sy eie oë^q
en die vrugte van sy insig
is betroubaar uit sy mond.

²³ *¹ 'n Wyse man sal sy eie volk onderrig
en die vrugte van sy insig is betroubaar.

²⁴ 'n Wyse man sal gevul word met seën
en almal wat hom sien, sal hom gelukkig ag.

²⁵ Die lewe van 'n man word bereken
in 'n getal dae,
maar die dae van Israel is sonder getal.

²⁶ * Die wyse sal onder sy mense
betroubaarheid verwerf
en sy naam sal vir ewig voortleef.

²⁷ Kind, toets jouself gedurende jou lewe;
kyk wat vir jou sleg is
en gee nie daaraan toe nie.

²⁸ * Want nie alles is voordelig vir almal nie
en geen mens^f is tevrede met alles nie.

^q**37:22 oë:** Letterlik 'siel'.

***37:23** Sir 39:10-11

***37:26** Sir 39:9; 44:13-16

***37:28** 1 Kor 6:12; 10:23

^f**37:28 mens:** Letterlik 'siel'.

²⁹ *Moenie smul aan enige lekkernye nie
en moet jouself nie oorgee aan kos nie.

³⁰ Want in 'n oormaat voedsel
skuil daar siektes
en vraatsug gee 'n mens naarheid.

³¹ As gevolg van vraatsug
het baie mense al gesterf,
maar wie versigtig is,
sal sy lewe verleng.

38

¹ Eer 'n geneesheer vir sy dienste aan jou
met die eer wat hom toekom,
want die Here het hom inderdaad geskape.

² Want genesing
kom van die Allerhoogste,
maar sy vergoeding^s
sal hy van die koning ontvang.

³ 'n Geneesheer se kundigheid
maak hom beroemd^t
en in die teenwoordigheid van maghebbers
sal hy bewonder word.

⁴ Die Here het geneesmiddele
uit die aarde geskep
en 'n verstandige man
sal dit nie geringskat nie.

***37:29** Sir 31:16-21

^s**38:2 vergoeding:** Letterlik 'n geskenk'.

^t**38:3 maak hom beroemd:** Letterlik 'sal sy kop oplig'.

⁵ Is water nie soet gemaak deur hout,^{*}
sodat die krag daarvan bekend kon word nie?

⁶ En dit was Hy wat kennis aan die mens gegee het,
sodat Hy deur sy wonderdade
verheerlik kan word.

⁷ Daardeur genees Hy
en neem Hy die pyn weg,
maar met die middele sal die apteker
sy mengsel saamstel.

⁸ Die Here^u se werk sal nooit voltooi word nie
en sy vrede rus op die aarde.

⁹ *Kind, moenie in jou ongesteldheid
rondkyk nie,
maar bid tot die Here en Hy sal jou genees.

¹⁰ Vermy oortredings en rig jou hande
op wat reg is
en reinig jou hart van alle sonde.

¹¹ *Brand wierook, bring 'n herinneringsoffer van gesifte meel^v
en bring 'n oordadige^w vetoffer.

¹² Gee aan 'n geneesheer 'n plek,
want die Here het hom inderdaad geskep

***38:5 Is ... hout:** Eks 15:23-25

^u**38:8 Die Here:** Letterlik 'sy'.

***38:9** Jes 38:1-3

***38:11** Lev 2:1-3

^v**38:11 gesifte meel:** Dit verwys nie na hoe fyn die meel gemaal is nie, maar na meel van hoë gehalte.

^w**38:11 oordadige:** Daar is onsekerheid oor die betekenis van die Griekse uitdrukking.

en laat hy hom nie aan jou onttrek nie,
want hy is beslis nodig.

¹³ Daar is 'n tyd wanneer sukses
ook in hulle hande is.

¹⁴ Want hulle sal ook tot die Here bid,
dat Hy goedgunstiglik aan hulle verligting
en genesing vir die instandhouding van lewe
sal gee.

¹⁵ Mag hy wat sondig voor sy Skepper
in die hande van 'n geneesheer val.

¹⁶ *Kind, stort jou trane oor 'n dooie
en begin 'n klaaglied soos een wat
verskriklik ly,
maar lê sy liggaam uit volgens sy besluit
en moenie sy begrafnis afskeep nie.

¹⁷ ^xSorg dat die geweene bitter is en die klaaglied gevoelvol
en sorg dat die rouproses hom waardig is,
een of twee dae lank, sodat die mense
nie kan skinder nie,
en wees dan getroos ná die verdriet.

¹⁸ *Want uit verdriet kom dood voort
en verdriet van die hart ondermyn krag.

¹⁹ In ellende duur verdriet ook voort
en die lewe van 'n arme lê swaar op die hart.

***38:16-23** Sir 22:11-12

^x**38:17-34** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 38:17-39.

***38:18** Spr 12:25; 15:13; 17:22; Sir 30:23; 2 Kor 7:10

²⁰ *Moet jou hart nie oorgee aan verdriet nie;
onttrek jou daaraan wanneer jy
aan die einddinge dink.

²¹ *Moet dit nie vergeet nie,
want daar is geen terugkeer nie,
en jy sal hom nie bevoordeel nie,
maar jy sal jouself benadeel.

²² Onthou my^y oordeel,^z
want so sal joune ook wees —
vir my gister en vir jou vandag.

²³ Wanneer die dooie ter ruste gelê is,
lê dan sy nagedagtenis ter ruste
en word daardeur getroos,
oor die vertrek van sy gees.

²⁴ 'n Sekretaris se wysheid
lê in die geleentheid tot vrye tyd
en hy wat hom minder met sy besigheid
vermoei, sal wys word.

²⁵ Hoe sal iemand wys word
wat 'n ploeg vashou
en spog oor 'n prikstok terwyl hy vee aandryf
en betrokke is by hulle versorging,
terwyl sy gesprekke handel oor kalwers?

***38:20** Sir 7:36; 30:21

***38:21** 2 Sam 12:23; Wys 2:1

^y**38:22 my**: Sommige mss lui “sy”.

^z**38:22 oordeel**: Ander vertaal “lot”.

²⁶ Hy sal sy lewe^a wy aan die ploeg van vore
en sy slapeloosheid het te make
met voer vir die kalwers.

²⁷ So ook elke ambagsman en meesterbouer
wat snags voortgaan asof dit dag is,
hulle wat figure op seëls uitkerf,
en die een wat die geduld het
om verskillende beelde te maak —
hy sal sy lewe daaraan wy om 'n skildery
lewensgetrou te maak
en hy slaap nie, om sy werk te kan voltooi.

²⁸ So ook 'n smid wat naby 'n aambeeld sit,
terwyl hy voorwerpe van yster
aandagtig bekyk;
die gloed van die vuur sal sy liggaam skroei,
tog sal hy teen die hitte van die oond stry;
die geraas van die hamer weerklink in sy ore
en sy oë is vasgenael
op die patroon van die voorwerp.

Hy sal sy lewe daaraan wy om die voorwerpe
te voltooi
en slaap inboet om die versiering daarvan
te voltooi.

²⁹ So ook 'n pottebakker wat by sy werk sit,
terwyl hy sy pottebakkerswiel met sy voete draai —
hy wat gedurig vol bekommernis lê oor sy werk
en al sy werke word bymekaar getel.

³⁰ Met sy arm sal hy die klei vorm

^a38:26,27,28 lewe: Letterlik 'hart'.

en met sy voete sal hy dit sag maak;
hy sal sy lewe daaraan wy om die verfwerk
te voltooi
en hy boet slaap in om die oond
skoon te maak.

³¹ Hulle vertrou almal op hulle hande
en is almal kundig in hulle werk.

³² Sonder hulle sal 'n stad
nie gevestig word nie
en sal hulle nie daarin woon
of rondbeweeg nie.

³³ Maar hulle sal nie gesoek word
om raad vir die volk te gee nie,
ook sal hulle nie hoë posisies
in die volksvergadering beklee nie.

Hulle sal nie op die regter se stoel sit nie
en die ooreenkoms in 'n regsbesluit
sal hulle nie verstaan nie.

³⁴ Ook sal hulle nie lig kan werp
op onderrig en besluitneming nie
en wyse spreuke sal nie by hulle
gevind word nie.

Maar hulle sal die vestiging
van 'n nuwe orde ondersteun
en hulle begeerte is die beoefening
van 'n ambag.

39

^{1 b}Die uitsondering is hy
wat homself toewy aan
en nadink oor die wet van die Allerhoogste.
Hy sal die wysheid van al die mense
van die ou tyd naspour
en met profesieë besig wees.

^{2 *}Hy sal die verhale
van beroemde mense bewaar
en insig verkry in die nuanses
van gelykenisse.

³Hy sal die verborge betekenis
van spreuke uitpluis
en met die raaisels van gelykenisse
besig wees.

⁴Hy sal onder maghebbers dien
en voor leiers verskyn.
Hy sal reis in die lande van vreemde nasies,
want hy het goed en kwaad
onder mense ervaar.

⁵Hy sal sy lewe^c daaraan wy
om vroeg op te staan,
om die Here wat hom gemaak het,
te nader,

^b39:1-35 Die •Vulgaat en sommige vertalings nommer hierdie verse as Sir 39:1-41.

^{*}39:2 Spr 1:5-6; Wys 8:8

^c39:5 lewe: Letterlik 'hart'.

en hy sal voor die Allerhoogste bid,
en hy sal sy mond oopmaak in gebed
en oor sy sondes sal hy bid.

⁶ As die magtige Here wil,
sal hy vervul word met 'n gees van insig.
Hy sal die woorde van sy wysheid
laat uitstroom
en in gebed sal hy die Here bely.

⁷ Die Here^d sal sy raad en kennis rig
en hy^e sal oor sy verborge dinge nadink.

⁸ Hy sal die dissipline van sy onderrig
aan die lig bring
en in die wet van die Here se verbond
sal hy roem.

⁹ *Baie sal sy insig prys
en tot in ewigheid
sal dit nie uitgewis word nie;
sy nagedagtenis sal nie vervaag nie
en sy naam sal van geslag tot geslag voortleef.

¹⁰ *Nasies sal vertel van sy wysheid
en die volksvergadering sal sy lof verkondig.

¹¹ As hy volhard, sal hy 'n naam
groter as 'n duisend agterlaat
en as hy tot rus kom,
sal dit tot sy voordeel wees.

^d39:7 Die Here: Letterlik 'Hy'.

^e39:7 hy: Dit verwys waarskynlik na die sekretaris.

*39:9 Sir 37:26; 44:14

*39:10 Sir 44:15

Lof oor die skepping

¹² Nadat ek weer nagedink het,
het ek nog om te vertel —
ek is gevul soos die volmaan.

¹³ Luister na my, heilige seuns,
en bloei soos 'n oleander^f
wat langs 'n waterstroom groei.

¹⁴ En stuur 'n soet geur uit soos wierook^g
en bring 'n bloeisel voort soos 'n narsing.^h
Versprei julle geur en hef 'n loflied aan
en prys die Here vir al sy werke.

¹⁵ Verleen majesteit aan sy Naam
en bely Hom met lof, met liedere op die lippe
en met die lier;
dit sal julle belydenis wees:

¹⁶ *^a“Al die werke van die Here —
hulle is baie goed
en elke bevel sal op sy tyd
uitgevoer word.”

Dit is ongeoorloof om te vra,
‘Wat is dit? Waarvoor is dit?’

^f**39:13 oleander:** 'n Immergroen sierstruik met wit, pienk of rooi blomme, Selonsroos.

^g**39:14 wierook:** Rook met 'n aangename geur wat verkry word deur die brand van 'n soort gom of hars uit Arabië. In die Israelitiese erediens het wierook 'n belangrike plek ingeneem.

^h**39:14 narsing:** Veldblomme wat algemeen in die lente in die Mediterreense gebied voorkom.

***39:16** Gen 1:29-31; Pred 3:11; Sir 39:33

Alles sal immers op sy tyd ondersoek word.

¹⁷ Deur sy woord het die water opgespring

soos 'n kolom^{*}

en deur 'n woord van sy mond

het opgaarputteⁱ vol water ontstaan.

¹⁸ Al sy goedgesindheid lê opgesluit

in sy gebod

en daar is niemand wat sy redding

kan verminder nie.

¹⁹ *Die werke van elke mens is voor Hom

en dit is nie moontlik om van sy oë

weg te kruip nie.

²⁰ Van geslag tot geslag het Hy toegekyk

en niks is wonderbaarlik voor Hom nie.

²¹ *Dit is ongeoorloof om te vra,

‘Wat is dit? Waarvoor is dit?’

Want alles is geskep vir hulle eie doel.

²² “Sy seën bedek soos 'n rivier

en soos 'n vloed oorstrom dit

die dorre grond.

²³ *So sal nasies sy toorn erf,

soos toe Hy soet water in soutwater

***39:17 Deur ... kolom:** Gen 1:6-10; Eks 14:21-22; Jos 3:15-16

ⁱ**39:17 opgaarputte:** Groot ondergrondse ruimtes wat in rots uitgekop is en waar water of graan gestoor is.

***39:19** Wys 1:7-10; Sir 15:18-19; 42:18-20

***39:21** Spr 16:4; Pred 3:11; Sir 39:34

***39:23** Gen 13:10; 14:3; 19:24-28; Deut 29:22-23; Ps 107:34; Wys 10:7

verander het.

²⁴ Sy paaie is reguit vir die heiliges;
net so is hulle struikelblokke
vir die wetteloses.

²⁵ Van die begin af is goeie dinge geskep
vir die goeies,
so ook slegte dinge vir die sondaars.

²⁶ *Die basiese behoeftes vir 'n mens se lewe
is water en vuur, en yster en sout,
en gesifte koringmeel,^j en melk en heuning,
die sap^k van 'n druif, en olie en kleding.

²⁷ Al hierdie dinge kom die godvresendes
ten goede;
net so sal dit vir die sondaars
ten kwade verander word.

²⁸ “*Daar is winde^l wat geskep is
met die oog op vergelding
en in hulle woede het hulle
hulle aanslae versterk;
in die voleindingstyd sal hulle krag uitgiet
en die toorn van Hom wat hulle gemaak het,
laat bedaar.

*39:26 Sir 29:21

^j39:26 gesifte koringmeel: Dit verwys nie na hoe fyn die meel gemaal is nie, maar na meel van hoë gehalte.

^k39:26 sap: Letterlik ‘bloed’.

*39:28 Sir 40:10

^l39:28 winde: Word ook vertaal “geeste”.

²⁹ Vuur en hael en hongersnood en die dood,
al hierdie dinge is geskep

met die oog op vergelding —

³⁰ die tande van wilde diere en skerpioene
en adders

en 'n swaard wat wraak neem

op die goddeloses en hulle vernietig.

³¹ In sy gebod sal hulle hulle verbly

en hulle sal voorberei word vir diens

op die aarde;

wanneer hulle tye aanbreek, sal hulle

nie sy woord verontagsaam nie.”

³² Daarom, van die begin af is ek versterk

en het ek nagedink en dit op skrif^m gestel.

³³ * Die werke van die Here is almal goed

en in elke behoefte sal Hy op sy tyd voorsien.

³⁴ * En dit is ongeoorloof om te sê:

“Hierdie dinge is slegter as daardie dinge,”

want alles sal op die regte tyd

hoog geag word.

³⁵ En nou, met julle hele hart en mond

moet julle liedere sing

en die Naam van die Here prys.

^m**39:32 skrif:** In Palestina sou dit na bokvel (vellum) verwys en in Egipte na papyrus.

***39:33** Sir 39:16

***39:34** Gen 1:29-31; Pred 3:11; Sir 39:21

40

¹ *'n Groot taak is vir elke mens geskep
en 'n swaar juk rus op die nageslag van Adam,
van die dag dat hulle uit die moederskoot
gekom het
tot die dag dat hulle terugkeer na die moeder
van alles:

² hulle oorwegings, die vrees van hulle harte,
hulle toekomsverwagting,
die dag van hulle dood.

³ Uit sowel die een wat op 'n
skitterende troon sit
as die een wat verneder is in grond en as,

⁴ uit sowel die een wat 'n purper kleed
en 'n kroon dra
as die een wat geklee is in growwe linne,
kom daar toorn en naywer en verwarring
en onrus,
en ook vrees vir die dood en woede en twis.

⁵ Selfs in die oomblik van rus op 'n bed
in die nag verander slaap die mens se denke —

⁶ hy kry min, feitlik geen rus nie,
en daarom is hy in sy slaap verontrus,ⁿ
net soos in sy dagtaak,
as gevolg van 'n visioen van sy hart,

* 40:1 Gen 3:17-19; Job 1:21; 7:1; Ps 139:15; Pred 2:23

ⁿ40:6 en ... verontrus: Daar is onsekerheid oor die betekenis van die •bronteks.
Word ook vertaal “en daardeur word hy in sy slaap verontrus”.

soos een wat van die oorlog weggevlug het.

⁷ Op 'n kritieke oomblik word hy wakker,
verbaas dat daar niks was om te vrees nie.

⁸ By alle vlees, van mens tot dier,
en by sondaars sewe keer meer,
⁹ * is daar dood en bloed en twis en swaard,
teenslae, hongersnood en verwoesting
en foltering.

¹⁰ Vir die goddeloses
is al hierdie dinge geskep
en deur hulle toedoen
het die vloed plaasgevind.

¹¹ * Alles wat van die aarde is,
keer na die aarde terug
en wat van die water is,
vind sy weg terug na die see.

¹² Elke omkoopgeskenk en onreg
sal uitgewis word,
maar trou sal vir ewig bly staan.

¹³ Die geld van die onregverdiges
sal opdroog soos 'n rivier,
en soos 'n harde donderslag in 'n storm
sal dit 'n oomblik lank weergalm.

¹⁴ °Wanneer hy sy hande oopmaak,
sal hy verheug wees;

* 40:9-10 Sir 39:28-31

* 40:11 Sir 17:1

°40:14 Daar is onsekerheid oor die betekenis van die bronteks.

so sal die oortreders op die ou end faal.

¹⁵ Die nageslag van goddelose mense
sal nie hulle takke laat vermenigvuldig nie;
hulle is •onrein wortels op 'n skerp rots.

¹⁶ 'n Riet by enige water en rivieroewer
sal uitgepluk word voor enige gras.*

¹⁷ *Maar goedgunstigheid
is soos 'n tuin met seëninge;
'n daad van ontferming
sal tot in ewigheid duur.

¹⁸ Die lewe van 'n selfversorgende
en hardwerkende persoon sal soet wees,
maar verhewe bo beide
is hy wat 'n skat vind.

¹⁹ *Kinders en die bou van 'n stad
bevestig 'n naam,
maar verhewe bo beide
is 'n onberispelike vrou.

²⁰ Wyn en musiek verbly die hart,*
maar verhewe bo beide
is liefde vir wysheid.

²¹ Fluit- en harpmusiek verskaf soet klanke,
maar verhewe bo beide
is 'n aangename tong.

* 40:14-16 so sal ... gras: Wys 4:3-6; Sir 23:25-26

* 40:17 Jes 58:11; Sir 40:27

* 40:19 Spr 18:22; 19:14

* 40:20 Wyn ... hart: Ps 104:15

²² Die oog sal grasia en skoonheid begeer,
maar verhewe bo beide

is die eerste spruite van saad.

²³ *Vriend en kameraad ontmoet

op die geskikte tydstep,

maar verhewe bo beide

is 'n vrou met 'n eggenoot.

²⁴ Broers en hulp is daar

vir 'n tyd van verdrukking,

maar verhewe bo beide

is 'n aalmoes wat uitkoms bring.

²⁵ Goud en silwer maak 'n voetstep stewig,

maar verhewe bo beide

is raad wat hoog geag word.

²⁶ ^p* Geld en mag sal 'n hart verhef,

maar verhewe bo beide

is ontsag vir die Here.

In ontsag vir die Here is daar geen tekort nie

en daarom is daar geen rede

om hulp te soek nie.

²⁷ * Ontslag vir die Here is soos 'n tuin

met seëninge

en dit oordek 'n mens^q meer as enige eer.

* 40:23 Sir 25:1

^p40:26-30 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 40:26-32.

* 40:26 Ps 34:10; Sir 25:11

* 40:27 Jes 4:5-6

^q40:27 'n mens: Letterlik 'hom'.

²⁸ Kind, moenie die lewe van 'n bedelaar
leef nie;

dit is beter om te sterf as om te bedel.

²⁹ *Wanneer 'n man na 'n tafel kyk

wat aan 'n ander behoort,

kan sy leefwyse nie langer

as 'n lewe beskou word nie;

hy sal sy siel besoedel met voedsel

wat aan ander behoort,

maar 'n verstandige en opgevoede mens

sal op sy hoede daarvoor wees.

³⁰ In die mond van 'n skaamtelose persoon

sal bedelary soet wees,

maar in sy ingewande sal 'n vuur brand.

41

¹ ^rO dood, hoe bitter is die gedagte aan jou —

vir iemand wat tevrede is met sy besittings,

vir 'n man wat doelgerig en suksesvol

in alles is

en steeds lewenskragtig genoeg om voedsel

te geniet.

² *O dood, jou oordeel is welkom

vir 'n persoon wat gebrek ly

en wie se kragte afneem,

* 40:29 Sir 29:24

^r41:1-27 Die •Vulgaat en sommige vertalings nommer hierdie verse as Sir 41:1-28,22.

* 41:2 Sir 30:17

wat in hoë ouderdom verkeer
en oor alles angstig is
en wat ongehoorsaam is
en die wil verloor het om te volhard.

³ * Moenie die dood se oordeel vrees nie;
dink net aan diegene
wat jou voorafgegaan het
en dié wat ná jou kom.

⁴ Dit is die oordeel van die Here
oor alle vlees,
en waarom verwerp jy die goedgunstigheids
van die Allerhoogste?
Of dit nou tien of honderd of duisend jaar is —
in Hades^s vind daar nie meer enige vermaning
oor die lewe plaas nie.

⁵ * Kinders van sondaars is afstootlike kinders
en hulle woon saam in die plekke
waar die goddeloses oorbly.

⁶ * Die erfdeel van sondaars se kinders
sal vergaan
en skande sal voortdurend
met hulle nageslag wees.

⁷ Kinders sal 'n goddelose vader blameer,

* 41:3 Sir 38:20-22

^s41:4 Hades: Dit is voorgestel as 'n plek onder die aarde waarheen mense wat sterf, afdaal; •Doderyk.

* 41:5-10 Wys 3:16-19; Sir 3:9-11

* 41:6 Sir 23:25-26

omdat hulle vanweë hom
in die skande gesteeek word.

⁸ Wee julle, goddelose mans,
julle wat die Wet van die Allerhoogste
versaak het.

⁹ Want as julle gebore word,
word julle gebore tot vervloeking
en as julle te sterwe kom,
sal vervloeking julle deel wees.

¹⁰ * Alles wat uit die aarde kom,
sal na die aarde terugkeer;
so ook gaan die goddeloses
van vervloeking tot ondergang.

¹¹ * Mense ervaar pyn in hulle liggame,
maar dit is die slegte naam van sondaars
wat uitgewis sal word.

¹² * Wees begaan oor 'n naam,
want dit sal bly voortbestaan,
langer as 'n duisend groot skatkamers
vol goud.

¹³ Van 'n goeie lewe is daar net soveel dae,
maar 'n goeie naam sal vir ewig
bly voortbestaan.

¹⁴ Kinders, koester in vrede julle opvoeding,
maar verborge wysheid en onsigbare skatte —
watter voordeel is daar in hierdie twee?

* 41:10 Wys 4:19; Sir 40:11

* 41:11 Spr 10:7; 22:1

* 41:12 Spr 22:1; Pred 7:1

¹⁵ 'n Persoon wat sy dwaasheid verberg,
is beter as een wat sy wysheid verberg.

¹⁶ *Toon daarom dan respek vir my oordeel,^t
want dit is nie goed om jou teen elke skande
te beskerm nie,
en nie alles sal deur almal met vertroue
goedgekeur word nie.

¹⁷ Wees skaam voor jou vader en moeder
oor hoereerdery
en voor 'n leier en maghebber
oor valsheid;

¹⁸ voor 'n regter en 'n ampsdraer
oor 'n vergryp
en voor die raad en die volk
oor wetteloosheid;

¹⁹ voor metgesel en vriend
oor onreg
en voor jou woonplek
oor diefstal;

²⁰ voor die waarheid van God en sy verbond
en oor die uithou van jou hand vir brood;^u

²¹ oor die afwysing van ontvang en gee
en oor jou stilte voor mense wat groet;

²² * oor jou gekyk na 'n vrou
wat 'n straatvrou is

* 41:16 Sir 4:20-26

^t41:16 oordeel: Letterlik 'woord'.

^u41:20 oor ... brood: Letterlik 'voor die styfheid van 'n elmboog vir brood'.

* 41:22 Sir 9:8; Matt 5:28

en oor die wegdraai van jou gesig
van jou familie;
²³ oor jou wegdra van 'n deel van 'n geskenk;
oor jou gestaar na 'n vrou wat getroud is;
²⁴ * oor jou teistering van 'n diensmeisie —
en moenie op haar bed beland nie;
²⁵ voor vriende oor beledigende woorde —
en moenie skimp ná jou gawe nie;
²⁶ oor die oorvertel van wat jy gehoor het,
en oor jou bekend maak van geheime woorde.
²⁷ Dan sal jy waarlik beskeie wees
en guns vind by alle mense.

42

¹ Moenie oor die volgende dinge
skaam wees nie
en moenie partydig wees*
en daardeur sondig nie:
² oor die Wet van die Allerhoogste
en sy verbond
en oor die besluit om die goddelose
te regverdig,
³ oor die rekening van 'n metgesel en reisigers
en oor die verdeling van vriende se erfdeel,
⁴ * oor die akkuraatheid van 'n weegskaal
en gewigte

* 41:24-25 Sir 18:15; 31:31

* 42:1 partydig wees: Spr 24:23; Jak 2:1-4,9

* 42:4 Lev 19:35; Spr 11:1; 16:11; 20:10

en oor die verkryging van baie of min,
⁵ oor die wins van besigheid met handelaars
en oor die streng dissiplinerig van kinders
en oor die trek van bloed met sweepslae^v
uit die sy van 'n slegte huiskneg.*

⁶ In die geval van 'n slegte vrou is dit goed
om dinge te verseël
en waar daar vele hande is, moet jy toesluit.
⁷ Wat jy ook al oorhandig, in getal of gewig,
of gee of ontvang, skryf alles op.

⁸ *Moenie skaam wees oor die dissiplinerig
van 'n onverstandige en van 'n dwaas
en van 'n grysaard skuldig
teenoor^w jong mans nie;
dan sal jy werklik opgevoed wees
en elke lewende wese se goedkeuring wegdra.

⁹ *'n Dogter is vir 'n vader 'n verborge bron
van slapeloosheid
en besorgdheid oor haar neem die slaap weg —
as sy jonk is, dat sy nie die fleur van haar jeug
verloor nie,
en as sy getroud is,

^v**42:5 met sweepslae:** Hierdie woorde kom nie in die •bronteks voor nie, maar word veronderstel.

* **42:5 oor die streng ... huiskneg:** Sir 30:1-13; 33:25-33

* **42:8 Spr** 10:13; 26:3; Sir 25:2

^w**42:8 teenoor:** Ander mss lui “weens seksuele losbandigheid”.

* **42:9-11** Deut 22:20-21; 24:1; Sir 7:24-25; 26:10-12

dat sy nie gehaat word nie;
¹⁰ as sy 'n maagd is, dat sy nie onteer word
en swanger is in haar vader se huis nie;
as sy by 'n man is, dat sy nie oortree nie,
en as sy getroud is, dat sy nie onvrugbaar
sal wees nie.

¹¹ Oor 'n eiesinnige dogter
moet jy streng waak,
sodat sy nie voor jou vyande
van jou 'n gek maak nie —
die onderwerp word van skinderpraatjies
in die stad en opgeroep word
tot verhoor deur die volk —
en sy jou so voor 'n menigte mense
in die skande steek.

¹² *Moenie na die skoonheid
van enige mens kyk nie;
moet ook nie in die midde van vroue
beraadslaag nie.

¹³ Want uit klere kom 'n mot te voorskyn
en uit 'n vrou die boosheid van 'n vrou.

¹⁴ Beter is die boosheid van 'n man
as 'n vrou wat goed doen
en as 'n vrou wat skandes maak
tot op die punt van belediging.

¹⁵ *Ek sal inderdaad die werke van die Here
onthou

en wat ek gesien het, sal ek oorvertel;

deur die woorde van die Here

het sy werke ontstaan.*

¹⁶ Die stralende son kyk af op alles

en sy werk is vol van die glorie van die Here.

¹⁷ Die Here laat nie sy heiliges toe

om te vertel van al sy wonders

wat die Here, die Almagtige,

tot stand gebring het nie,

sodat die heelal vas kan staan

in sy heerlikheid.

¹⁸ Die onpeilbare diepte^{*x} en die hart

ondersoek Hy,

en Hy oordink hulle slinkse planne,

want die Allerhoogste besit alle kennis

en Hy sien die teken van die tye,

¹⁹ terwyl Hy vertel oor wat verbygegaan het

en wat sal wees

en spore van verborge dinge openbaar.

²⁰ *Geen gedagte ontgaan Hom nie;

* **42:15 — 43:33** Vgl Sir 16:24 — 18:14

* **42:15 deur ... ontstaan:** Gen 1:1-31; Ps 33:6; Ps 77:12-13; Wys 9:1

* **42:18 onpeilbare diepte:** Gen 1:2

^x**42:18 onpeilbare diepte:** In Grieks *abussos*. Dit verwys na die beskouing in antieke tye waarvolgens bose geeste en demone in 'n diep onderaardse woonplek gevange gehou is.

* **42:20** Ps 139:1-4; Wys 1:6-9; Sir 39:19

geen enkele woord is vir Hom verborge nie.

²¹ y* Die grootshede van sy wysheid orden Hy,
aangesien Hy van voor alle tye
en tot in alle tye is.

Niks is tot Hom toegevoeg
of aan Hom verminder nie
en Hy het geen raadgewer nodig nie.

²² Hoe begeerlik is al sy werke
en hulle is soos skitterende vonke
om te aanskou.

²³ Al hierdie dinge is werksaam en duur
vir altyd binne hulle opdragte,
en alles is gehoorsaam.

²⁴ * Alles kom in pare,
die een teenoor die ander,
en Hy het niks onvolkome geskep nie.

²⁵ Een versterk die goeie kenmerke
van die ander,
en wie sal genoeg kry by die aanskoue
van sy glorie?

43

¹ * Die trots van die hoogte
is die helder hemelkoepel;
die voorkoms van die hemel

^y42:21-25 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 42:21-26.

* 42:21 Pred 3:14; Jes 40:13; Wys 9:13; Sir 18:6; Rom 11:34; 1 Kor 2:11

* 42:24-25 Pred 3:1-8; Sir 33:14-15

* 43:1-12 Ps 19:2-5; 104:1-2

is 'n heerlike gesig om te aanskou.

² Die son, wanneer hy aanskou word,
verkondig met sy opkoms^z
dat hy 'n wonderlike liggaam is,
'n werk van die Allerhoogste.

³ Teen die middaguur
droog hy die land uit,
en voor sy verskroeiende hitte,
wie sal kan uithou?

⁴ Wanneer iemand 'n oond aanblaas
waar hy werk by verskroeiende hitte —
drie maal erger is die son
wanneer hy berge verteer,
sy vurige asem uitblaas,
sy strale vlammend uitsprei
en so die oë verblind.

⁵ *Groot is die Here wat hom^a gemaak het
en op sy bevel haas hy hom op sy reis.

⁶ *En die maan merk
al die vasgestelde seisoene —
'n aankondiger van tye
en 'n ewigdurende teken.

⁷ Van die maan kom 'n teken vir 'n fees —
'n hemellig wat verdof

^z**43:2 opkoms:** Letterlik 'uitgaan'.

* **43:5** Ps 19:6

^a**43:5 hom:** Die son.

* **43:6-7** Gen 1:14-18; Num 28:11-14; Ps 81:4; 89:38; 104:19

soos hy sy koers voltooi.

^{8 b}Die nuwemaan, volgens sy naam,
groeï wonderbaarlik terwyl hy verander —
'n hemellig vir die leërmagte in die hoogte^c
wanneer hy in die hemelkoepel skyn.

^{9 *}Die skoonheid van die hemel
lê in die glans van die sterre —
'n sieraad wat lig verskaf
in die hoogtes van die Here.

¹⁰Volgens die woorde van die Heilige
sal hulle^d bly staan, volgens sy bevel,
en hulle sal nooit verslap
in hulle wagbeurt nie.

^{11 *}Kyk na die reënboog en loof Hom
wat dit geskep het —
buitengewoon pragtig in sy glans.

¹²Dit omsirkel die hemel
met 'n glansende boog;
die hande van die Allerhoogste het dit gespan.

¹³Met sy bevel verhaas Hy die sneeu
en versnel Hy die blitse van sy oordeel.

¹⁴Daarom is voorraadkamers geopen

^b**43:8-33** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 43:8-37.

^c**43:8 hemellig ... hoogte:** Word ook vertaal “'n hemellig in die hoogte vir leërmagte”.

^{*} **43:9** Ps 8:4

^d**43:10 hulle:** Die sterre.

^{*} **43:11** Gen 9:13; Sir 50:7

en het wolke uitgevlieg soos voëls.

¹⁵ Deur sy wonderlike krag

het Hy wolke versterk

en is haelstene in stukke gebreek.

¹⁶ En met sy verskyning

sal berge geskud word;

deur sy wil sal die suidewind waai.

¹⁷ Die geluid van sy donder

bestraf die aarde,*

so ook 'n storm uit die noorde

en 'n werwelwind.

¹⁸ Soos voëls wat na benede vlieg,

sprinkel Hy sneeu

en soos sprinkane wat gaan sit,

val dit neer.

'n Oog sal die prag van die witheid

daarvan bewonder

en 'n hart sal verstom wees

oor die neerslag^e daarvan.

¹⁹ * En soos sout strooi Hy ryp uit

oor die aarde

en wanneer dit vries,

ontstaan daar doringpunte.

²⁰ 'n Koue noordewind sal waai

en yskristalle vries op die water;

op elke versameling van water sal dit vorm

* **43:17 Die geluid ... aarde:** Ps 29:8

^e**43:18 neerslag:** Letterlik 'reën'.

* **43:19** Ps 147:16-17

en soos 'n borsplaat sal die water dit aantrek.

²¹ Hy sal berge verorber

en woestyne verbrand

en gras skroei soos vuur.

²² Mis bring spoedig die herstel van alles;

dou wat verskyn, sal verligting bring

van die hitte.

²³ *Volgens sy plan

het Hy die watermassas beteuel

en eilande daarin geplant.

²⁴ *Mense wat die see bevaar,

vertel van die gevaar daarvan,

en ons is verwonderd

oor dit wat ons ore hoor.

²⁵ En daarin is uitsonderlike

en wonderlike werke,

'n verskeidenheid van alle lewende wesens,

die skepping van seediere.

²⁶ *Vanweë Hom is sy boodskapper^f suksesvol

en deur sy woord bly alles byeen.

²⁷ * Al sou ons baie dinge kon sê,

sal ons nooit alles bereik nie;

* **43:23** Ps 104:5-6

* **43:24-25** Ps 104:25-26

* **43:26** Ps 33:6

^f**43:26 boodskapper:** In die lig van Ps 147:15 dui “boodskapper” hier waarskynlik op die skeppingswoord van God.

* **43:27** Wys 1:7; 7:22 — 8:1

die slotsom van alle woorde is:

“Hy is die Alles.”

²⁸ *Waar sal ons die krag kry

om Hom⁸ te verheerlik?

Want Hy is die Groot Een,

meer as al sy werke.

²⁹ Ontzagwekkend is die Here;

uitermate groot en skouspelagtig

is sy heerskappy.

³⁰ Verhoog die Here deur Hom te verheerlik,

soveel as wat julle kan, want ook dit

sal Hy steeds oortref;

en span al julle kragte in

om Hom te verhoog.

Moenie moeg word nie,

want julle sal dit nooit bereik nie.

³¹ *Wie het Hom gesien en kan Hom beskryf?

En wie sal Hom groot maak soos Hy is?

³² Baie wat verborge is,

is groter as hierdie dinge,

want min van sy werke het ons gesien.

³³ *Want die Here het alles geskep

en aan die godvresendes

het Hy wysheid gegee.

* **43:28** Ps 96:4; 145:3

⁸**43:28 Hom:** Hierdie woord kom nie in die •bronteks voor nie, maar word veronderstel.

* **43:31** Ps 106:2

* **43:33** Sir 1:10

Lied vir die beroemdes

- ¹* Laat ons nou die beroemde manne prys,
ja, die vaders van wie ons afstam.
- ² Die Here het 'n omvattende heerlikheid geskep;
daarin is sy majesteit van ewig af.
- ³ Sommige het in hulle koninkryke geheers
en beroemde manne geword deur mag;
ander het uit hulle insig raad gegee
toe hulle uitsprake gelewer het
deur profesieë*;
- ⁴ ander het die volk gelei met samesprekings
en deur hulle insig in die skryfkuns
van die volk —
wyse woorde was daar in hulle onderrig;
- ⁵ ander het melodieë gekomponeer
en nog ander het verhalende gedigte geskryf;
- ⁶ sommige vermoënde manne was ook
toegerus met mag
en het vreedsaam verkeer in hulle huise.
- ⁷ Al hierdie manne is vereer in hulle geslagte
en in hulle dae was hulle
'n voorwerp van roem.
- ⁸* Daar was van hulle wat 'n naam
agtergelaat het,

* 44:1-15 1 Mak 2:51-64

* 44:3 uit hulle insig ... profesieë: Sir 39:1

* 44:8-9 Pred 2:16

sodat lofsange oor hulle gesing kon word.

⁹ Maar daar is hulle van wie

daar geen herinnering bestaan nie;

hulle het gesterf

asof hulle nie bestaan het nie

en hulle het geword

soos diegene wat nie gebore is nie,

so ook hulle kinders na hulle.

¹⁰ Hierdie manne,^h daarenteen,

was vol ontferming

en hulle regverdige daede is nie vergeet nie.

¹¹ Onder hulle nageslag sal dit voortleef;

'n goeie nalatenskap is hulle kinders.

¹² Aan die verbondeⁱ het hulle nageslag

getrou gebly,

asook hulle kinders om hulle ontwil.

¹³ *Hulle nageslag sal vir ewig bestaan

en hulle glorie sal nie uitgewis word nie.

¹⁴ *Hulle liggame is in vrede begrawe

en hulle naam sal leef oor geslagte heen.

¹⁵ *Volke sal hulle wysheid oorvertel

en 'n volksvergadering

sal hulle lof verkondig.

^h44:10 Hierdie manne: Dit verwys na die bekende voorouers.

ⁱ44:12 verbonde: Dit verwys na die verskillende verbonde in die OT.

* 44:13 Sir 39:9; 41:13

* 44:14 Wys 3:2-3

* 44:15 Sir 39:10

^{16j}Henog het die Here behaag
en hy is weggeneem —
'n voorbeeld van berou vir die geslagte.

^{17k*}Noag is volkome en regverdig bevind;
in 'n tyd van toorn
het hy 'n versoening^l geword.
Vanweë hom het daar 'n nageslag
op aarde oorgebly
toe die vloed gekom het.

^{18*}Ewigdurende verbonde is met hom gesluit,
naamlik dat geen vlees
weer uitgewis sou word deur 'n vloed nie.

^{19*}Abraham was 'n grootse vader
vir 'n veelheid van nasies
en niemand is soos hy bevind
in sy heerlikheid nie.

^{20*}Hy het die wet van die Allerhoogste nagekom
en in 'n verbond met Hom getree;

^j**44:16 Henog:** Dit verwys na die tradisie van die openbaringe van •Henog; vgl
Gen 5:22-24; Wys 4:10; Sir 49:14; Heb 11:5; Jud vs 6,14.

^k**44:17-23** Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 44:17-27.

^{*}**44:17** Gen 6:9; Heb 11:7

^l**44:17 versoening:** Letterlik 'losprys'.

^{*}**44:18** Gen 8:21; 9:9-11

^{*}**44:19** Gen 17:4-5; Rom 4:3; Gal 3:6; Heb 11:8-19; Jak 2:23

^{*}**44:20** Gen 15:18; 17:10-14,24; 22:1-19; Heb 11:8

aan sy liggaam^m

het hy 'n verbond gesluit
en toe hy op die proef gestel is,
is hy betroubaar bevind.

²¹ *Daarom het die Allerhoogsteⁿ met 'n eed
aan hom bevestig
dat nasies geseën sou word in sy saad,
en dat Hy hom sou vermeerder
soos die stof van die aarde
en sy saad sou verhoog soos die sterre,
en dat Hy aan hulle 'n erfdeel sou gee
van see tot see en van die rivier^o
tot aan die einde van die aarde.

²² *En Hy het dit ook so aan Isak bevestig
vanweë Abraham, sy vader.

²³ *'n Seëning vir alle mense en 'n verbond
het Hy op die hoof van Jakob laat rus.
Hy het hom erken met sy seën
en dit aan hom gegee met 'n erfenis.
Hy het sy erfdeel verdeel
en dit aan die twaalf stamme gegee.

^m44:20 sy liggaam: Dit verwys na die besnydenis van Abraham.

* 44:21 Gen 12:3; 13:16; 15:5,18; Gal 3:8; Heb 6:14; 11:12

ⁿ44:21 die Allerhoogste: Letterlik 'Hy'.

^o44:21 rivier: Moontlik die Eufraatrivier. In die tyd van die OT het die Eufraat deur die ryke van Babel en Assirië, vyande van Israel, gevloei.

* 44:22 Gen 17:19

* 44:23 Gen 26:3-5,24; 27:27-29; 28:13-15; 35:12

45

¹ *En Hy het uit Jakob^p

'n deernisvolle man voortgebring
wat guns gevind het
in die oë van alle mense,
geliefd deur God en mense —
Moses, wie se herinnering
deur seëninge vergesel is.

² *God^q het hom gelyk gestel
aan die heerlikheid van heiliges
en Hy het hom verhef deur vrees te stig
onder die vyande.

³ *Deur Moses se^r woorde
het Hy wondertekens laat ophou.^s
Hy het hom voor konings verheerlik;
Hy het hom bevele gegee vir sy volk
en het hom sy heerlikheid getoon.

⁴ *Op grond van sy getrouheid en sagmoedigheid
het Hy hom afgesonder en uit alle mense
hom uitgekies.

* 45:1 Eks 2:2; 11:3; 33:11; Num 12:7

^p45:1 **Jakob:** Letterlik 'hom'.

* 45:2 Eks 4:16; 7:1

^q45:2 **God:** Letterlik 'Hy'.

* 45:3 Eks 7:1-7; 8 — 11; 19:3,7,10; 20:2-25; Deut 5:6-21

^r45:3 **Moses se:** Letterlik 'sy'.

^s45:3 **laat ophou:** 'n Ander ms lui "snel laat gebeur".

* 45:4 Num 12:3,7

^{5 t*}Hy het hom sy stem laat hoor,
hom in die duisternis gelei
en aan hom van aangesig
tot aangesig gebooie gegee —
'n wet vir die lewe en kennis,
om Jakob 'n verbond te leer
en Israel sy oordele.

^{6 *}Hy het sy broer, Aäron,
uit die geslag van Levi,^{*} verhef —
'n heilige man soos hyself.

^{7 *}Hy het 'n ewige verbond met hom gesluit
en aan hom die priesterskap
van die volk besorg;
Hy het hom geseën met waardige optrede
en hom beklee met 'n mantel van eer.

^{8 *}Hy het hom geklee
met volmaakte heerlikheid
en hom versterk met die uitrustings
van mag —
'n linnebroek, 'n vollengtemantel en 'n efod^u.

⁹Hy het hom ook met granate omring,

^t45:5-26 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 45:5-31.

^{*}45:5 Eks 19:15-21; 24:18

^{*}45:6-22 Eks 28 — 29; Wys 18:24

^{*}45:6 sy broer ... Levi: Eks 4:14

^{*}45:7 Eks 28:1-2,43; Sir 45:9-10

^{*}45:8 Eks 28:39-42

^u45:8 efod: 'n Soort harnas of voorskoot wat gebruik is wanneer 'n priester God geraadpleeg het.

met baie goue klokkies rondom —
om 'n geluid te maak wanneer hy loop,
'n hoorbare geluid in die tempel,
— as 'n herinnering vir die kinders van sy volk;
¹⁰ * met die heilige stola,^v
met goud en blou en pers,
die werk van 'n borduurder;
met die borsplaat van oordeel,
simbole van waarheid;
met gevlegte skarlaken, die werk
van 'n ambagsman;
¹¹ * met kosbare stene
van 'n gegraveerde seël^w
in 'n goue montuur, die werk van 'n juwelier,
ter herinnering, in gegraveerde skrif,
aan die getal stamme van Israel;
¹² * met 'n kroon van goud op 'n tulband,^x
'n heilige seël in reliëf,

* **45:10** Eks 28:4-5,30; Lev 8:8

^v**45:10 stola:** 'n Lang gewaad wat byvoorbeeld deur skrifkenners, priesters en geleerdes gedra word tydens besondere geleenthede. Dit strek tot op die voete en is 'n simbool van hoë status en waardigheid; •Kleredrag.

* **45:11** Eks 28:12-13,39

^w**45:11 met ... seël:** Dit verwys waarskynlik na die 12 stene waarop die name van die 12 stamme van Israel gegraveer is. Die Hebreeuse teks van Ben Sira lui “met kosbare stene op die borsplaat, seëlgraverings in hulle monture. Elke kosbare steen is ter herinnering, in gegraveerde skrif, aan die getal van hulle stamme”.

* **45:12** Eks 28:36-38

^x**45:12 tulband:** 'n Lang strook materiaal wat verskeie kere op 'n sekere manier om die kop gedraai en ingevou is. Dit kon soos 'n hoed opgesit en afgehaal word.

'n pronkstuk van eer, 'n geweldige werk —
alles ryklik versierde voorwerpe
wat die oog begeer.

¹³ Voor sy tyd het sulke pragtige dinge
nie bestaan nie.

Tot in ewigheid sal geen vreemdeling
dit aangetrek het nie,
behalwe net sy seuns en hulle nageslag
vir altyd.

¹⁴ * Sy offers sal heeltemal verbrand word,
twee keer per dag, sonder onderbreking.

¹⁵ * Moses het sy hande gevul
en hom met heilige olie gesalf;
dit het vir hom 'n ewige verbond geword,
asook vir sy saad, solank die hemel bestaan,^y
om Hom te dien en terselfdertyd
'n priester te wees
en om sy volk te seën in sy Naam.

¹⁶ Hy het hom uit almal wat leef, uitgekies,
om 'n offer aan die Here te bring,
wierook en 'n aangename geur,
ter herinnering,
om versoening vir die volk te doen.

¹⁷ * Deur sy gebooie het Hy aan hom
gesag verleen

* 45:14 Lev 6:12-16

* 45:15 Lev 8:1-13

^y45:15 solank ... bestaan: Letterlik 'in die dae van die hemel'.

* 45:17 Sir 45:26

om volgens verbondsbepalings oordele te vel,
om vir Jakob die getuienisse te leer
en om deur sy Wet Israel te verlig.

¹⁸ *Vreemdelinge het teen hom planne beraam
en hulle was jaloers op hom in die woestyn —
die manne saam met Datan en Abiram
en dié wat in toorn en woede by Korag
versamel was.

¹⁹ Die Here het gekyk en was nie tevrede nie,
en hulle is vernietig deur sy grimmige toorn;
Hy het wonderwerke teen hulle gedoen
deur hulle te verteer in die vlam van sy vuur.

²⁰ Hy het glorie vir Aäron bygevoeg
en aan hom 'n erfdeel gegee;
die eersteling^z van die eerste produkte
het Hy aan hom toegeken;*
brood van die eersteling het die Here^a
in oorvloed voorberei.*

²¹ Want ook hulle^b sal die offerandes
van die Here eet,
wat Hy aan hom én sy nageslag gegee het.

²² *Maar in die land van die volk

* **45:18-19** Num 16:1-35

^z**45:20 eersteling:** Dit verwys na die eerste graan of vrugte wat aan die begin van die oes aan God gewy is.

* **45:20 eersteling ... toegeken:** Num 18:12-13

^a**45:20 die Here:** Letterlik 'Hy'.

* **45:20 brood ... voorberei:** Eks 25:30; Lev 24:5-9

^b**45:21 hulle:** Dit verwys na die Leviëte en die priesters.

* **45:22** Num 18:20; Deut 10:9; Ps 16:5

sal hy geen erfenis besit nie,
en daar is vir hom geen erfdeel
onder die volk nie,
want God self^c is sy erfdeel en nalatenskap.

²³ *En Pinehas, die seun van Eleasar,
is derde in glorie,
aangesien hy ywerig was
in sy ontsag vir die Here
en hy vasgestaan het tydens die afdwaling
van die volk;
deur die goedheid, die ywer van sy siel,^d
het hy ook versoening vir Israel gedoen.

²⁴ Daarom is daar met hom
'n verbond van vrede gesluit,
om in beheer te wees van heilige dinge
en van sy volk,
sodat hy en sy nageslag
vir ewig die grootsheid van die priesterskap
kan besit.

²⁵ *Daar is ook 'n verbond gesluit met Dawid,
seun van Isai, uit die stam van Juda,
dat die erfdeel van die koning
slegs van seun tot seun sal wees,
en die erfdeel van Aäron ook vir sy nageslag.

^c45:22 God self: Letterlik 'Hy'.

* 45:23 Num 25:7-13; Ps 106:30-31; 1 Mak 2:26,54

^d45:23 siel: Die mens se bewuste, innerlike self.

* 45:25 2 Sam 7:12-16; 1 Kon 8:25

²⁶ *Mag Hy aan julle wysheid
in julle hart skenk
om sy volk in regverdigheid te oordeel,
sodat hulle goeie dae nie verdwyn nie
en hulle glorie oor hulle geslagte heen
sal wees.

46

^{1 e*} Josua, seun van Nun, was magtig
in oorlogvoering
en 'n opvolger van Moses in profesieë,
en hy was, soos sy naam aandui,^f
beroemd^g vir die redding
van sy^h uitverkorenes,
deur wraak te neem
op aanvallende vyande
sodat hy vir Israel 'n erfenis kon gee.

² Hoe is hy vereer toe hy sy hande
opgehef het
en toe hy 'n swaard uitgestrek het
teen die stede!

³ Wie voor hom

* 45:26 Sir 50:23

^e46:1-20 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 46:1-23.

* 46:1 Jos 1:1 — 11:23

^f46:1 soos ... aandui: Die naam Josua beteken ‘•Jahwe verlos’. In die •Septuagint is die naam in Grieks “Jesus”.

^g46:1 beroemd: Letterlik ‘groot’.

^h46:1 sy: God se.

het so vas gestaan?
Want dit was hý wat die oorloë
van die Here gelei het.
⁴*Was dit nie deur sy hand
dat die son teruggehou is
en een dag so lank soos twee
geword het nie?
⁵*Hy het die Allerhoogste, die Magtige,
aangeroop,
toe vyande van alle kante af
hom in die noute gedruk
en die grootse Here hom gehoor het
met haelstene van geweldige krag.
⁶Hy het oorlog laat uitbreek teen 'n nasie
en vanaf 'n hoogte het hy
dié wat teenstand gebied het, verwoes,
sodat nasies sy wapentuig mag ken —
naamlik, dat sy oorlog in die teenwoordigheid
van die Here was.
⁷*Want hy het inderdaad
'n Magtige Een gevolg
en in die dae van Moses
het hy genade betoon,
hy en Kaleb, seun van Jefunne,
deur 'n volksvergadering teen te staan,
deur die volk van sonde te weerhou

* 46:4 Jos 10:12-13

* 46:5 Jos 10:10-11; vgl Sir 46:16

* 46:7 Num 13:30; 14:6-10,30; Jos 14:6-11

en deur hulle borse gemor die swye op te lê.

⁸ En hulle, alhoewel net twee,

het ongedeerd ontkom
uit seshonderdduisend voetsoldate,
om hulle na 'n erfdeel te lei,
na 'n land wat vloei
van melk en heuning.

⁹ En die Here het aan Kaleb krag verleen
en tot sy oudag het dit by hom gebly,
sodat hy na die heuweland opgegaan
en sy nageslag 'n erfdeel ontvang het,
¹⁰ en al die Israëliete kon sien
dat dit goed is om die Here te volg.

¹¹ Ook die rigters,*

elkeen met sy eie naam,
wie se harte nie hoerery gepleeg het
en wat nie van die Here af
weggedraai het nie —
mag hulle nagedagtenis tot seën wees,
¹² mag hulle beendere herleef
uit die plek waar hulle isⁱ
en hulle naam oorgedra word
na die kinders van die beroemdes.

¹³ *Samuel, vir wie die Here liefhet,

* **46:11 rigters:** Rig 1:1 — 16:31

ⁱ**46:12 uit ... is:** Dit verwys na hulle grafte.

* **46:13-20** 1 Sam 3:19-20; 10:1; 16:13; 28:18-19

'n profeet van die Here,
het 'n koningskap laat vestig
en heersers oor sy volk gesalf.

¹⁴ Deur die wet van die Here
het hy die volksvergadering gerig
en die Here het wag gehou oor Jakob.^j

¹⁵ Deur sy trou is hy bevind
as 'n ware profeet
en die betroubaarheid van sy visioen
het geblyk uit sy woorde.

¹⁶ * En hy het die Here, die Magtige, aangeroop
— wanneer sy vyande rondom hom
hom in die noute gebring het —
met die offerande van 'n lammetjie
wat nog aan sy ma drink.

¹⁷ En die Here het uit die hemel
donder laat klink
en met 'n harde geluid het Hy
sy stem laat hoor.

¹⁸ En hy het die leiers van Tirus uitgewis
en al die heersers van die Filistyne.

¹⁹ * En voor die tyd van ewige slaap
het hy voor die Here en sy gesalfde getuig:
“Geen besittings, selfs nie 'n paar skoene,
het ek ontvang van enige mens nie!”
En nie 'n enkele persoon

^j46:14 **Jakob:** Dit verwys hier na die volk Israel.

* 46:16-17 1 Sam 7:9-13

* 46:19 1 Sam 12:3

het hom beskuldig nie.
²⁰ Selfs nadat hy die doodslaap ingegaan het,
het hy geprofeteer en aan die koning
sy einde bekendgemaak,
en sy stem uit die aarde verhef
in 'n profesie
ten einde die wetteloosheid van die volk
uit te wis.

47

¹ *En ná hom het Natan opgestaan
om te profeteer, in die tyd van Dawid.

² *Net soos vet afgeskei word
van 'n maaltydoffer,^k
so ook Dawid van die Israeliete.

³ Hy het met leeus gespeel
soos met boklammers
en met bere soos met skaaplammetjies.

⁴ ¹Het hy nie in sy jeug 'n reus gedood
en sodoende skande
van die volk weggeneem
deur sy hand met 'n klip in 'n slinger
op te lig

* 47:1 2 Sam 7:2-17

* 47:2-11 1 Sam 17:34 — 18:7; 2 Sam 5:7-9; 7:12-16; 8:1; 12:13,14

^k47:2 **maaltydoffer:** 'n Diereoffer (nie voëls nie) waarvan die binnevet, niere en lewerlob op die altaar verbrand is, en die res in 'n pot gaargemaak is; vgl Eks 20:24 •Septuagint; Lev 7:28-36.

¹47:4-25 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 47:4-31.

en die hoogmoed van Goliat
neer te werp nie?

⁵ Want hy het die Here, die Allerhoogste,
aangeroop

en Hy het aan sy regterhand krag gegee
om 'n persoon, bedrewe in oorlogvoering,
te verwyder

ten einde sy volk se horing^m te verhef.

⁶ So, onder die tienduisende,

het hulle hom verheerlik
en het hulle hom met seëninge

van die Here geprys,
deur vir hom 'n diadeemⁿ van glorie te bring.

⁷ Want hy het vyande aan alle kante uitgewis
en die Filistyne, sy teenstanders,

met minagting behandel;
hy het hulle horing gebreek, tot vandag toe.

⁸ In elkeen van sy dade

het hy erkenning gegee
aan die Heilige, die Allerhoogste,
met 'n woord van lof;
met sy hele hart het hy liedere gesing
en hy het Hom, wat hom geskep het, liefgehad.

^m47:5 **horing:** 'n Dier se horings is beskou as 'n simbool van krag; vgl Ps 18:2. 'n Ramshoring is ook gebruik om op te roep tot die stryd en om oorwinning aan te kondig.

ⁿ47:6 **diadeem:** Kosbare versierde voorhoofband as aanduiding van koninklike gesag; vgl 2 Sam 1:10.

⁹ *Dawid^o het psalmsangers
voor die altaar opgestel
om soet melodieë te maak met hulle stemme.

¹⁰ Hy het sodoende luister verleen aan feeste,
en feestye volledig georganiseer,
sodat hulle die Here se^p Heilige Naam
geprys het
en van vroegoggend die heiligdom
laat weergalm het.

¹¹ Die Here het sy sondes weggeneem
en sy horing vir ewig verhef,
en vir hom 'n koningsverbond gegee
en 'n troon van glorie in Israel.

¹² *Ná hom het 'n wyse seun
op die toneel verskyn
en danksy Dawid^q het hy
in 'n groot gebied gewoon.

¹³ *Salomo het in tye van vrede geheers,
en God het hom aan alle kante rus gegee,
sodat hy 'n huis vir sy Naam kon vestig
en 'n heiligdom vir ewig kon voorberei.

¹⁴ Hoe wys was jy nie in jou jeug nie!

* 47:9 1 Kron 15:16-17; 16:4-6; 25:1

^o47:9 Dawid: Letterlik 'Hy'.

^p47:10 die Here se: Letterlik 'sy'.

* 47:12 1 Kon 2:12

^q47:12 Dawid: Letterlik 'hom'.

* 47:13-17 1 Kon 4:21-32; 5:9-18

Ja, jy was soos 'n rivier gevul met insig.

¹⁵ Jou siel^r het die aarde bedek

en jy het dit gevul met raaiselagtige spreuke.

¹⁶ Jou naam het verafgeleë eilande bereik

en jy was geliefd in jou vredestryd.

¹⁷ Oor odes, spreuke, gelykenisse

en interpretasies het landstreke jou bewonder.

¹⁸ In die Naam van die Here God,

wat bekendstaan as die God van Israel,

het jy goud versamel soos tin,

en silwer vermeerder soos lood.*

¹⁹ * Jy het jou lendene gebuig vir die vroue

en jy is beheer deur jou liggaam.

²⁰ Jy het skande gebring oor jou eer

en jou saad oenteer,

sodat jy gramskap oor jou kinders gebring het

en hulle deur jou dwaasheid bedroef is,

²¹ * sodat 'n tweedelige tirannie ontstaan het

en in Efraim^s 'n opstandige koninkryk

aan bewind gekom het.

²² * Maar die Here hou nooit

sy genade terug nie

^r**47:15 siel:** Die mens se bewuste, innerlike self.

* **47:18 het jy ... lood:** 1 Kon 10:21

* **47:19** 1 Kon 11:1-10

* **47:21** 1 Kon 12:1-25

^s**47:21 Efraim:** Dit verwys na gebied waar sommige van die stamme van die Noordelike Ryk wes van die Jordaan gevestig was.

* **47:22** Ps 89:34-38

en wend Hom nooit van sy beloftes af nie,^t
en sal nooit die nakomelinge
van sy uitverkorene uitwis
en nooit die nageslag van die een
wat hom liefgehad het, wegneem nie.
En Hy het 'n oorblyfsel vir Jakob gegee
en daaruit 'n wortelstok^u vir Dawid.

²³ *En Salomo is by sy vaders te ruste gelê
en het ná hom, uit sy nageslag,
'n man van dwaasheid
onder die volk agtergelaat —
iemand by wie dit aan insig ontbreek het,
naamlik Rehabeam, wat die volk
afvallig gemaak het met sy raad.

²⁴ Jerobeam, seun van Nabat,
het Israel laat sondig
en vir Efraim^v op 'n pad van sonde gelei,
en hulle sondes het uitermate vermeerder,
sodat hulle moes wyk uit hulle grondgebied.

²⁵ En hulle het elke boosheid nagejaag
totdat straf oor hulle gekom het.

^t47:22 wend ... af nie: Dit verwys na die belofte van die Here aan Dawid; 2 Sam 7:15.

^u47:22 wortelstok: Dit verwys na familiestam.

*47:23-25 1 Kon 11:43; 12:13-14,28-30; 13:34

^v47:24 Efraim: Vgl voetnoot in Sir 47:21.

48

¹ *En Elia, 'n profeet soos vuur, het opgestaan
en sy profetiese woord het gebrand
soos 'n lamp.

² Dit is hy wat hongersnood
oor hulle gebring het
en deur sy ywer hulle getalle uitgedun het.

³ Deur 'n woord van die Here
het hy die hemel gesluit
en so het hy ook drie keer vuur afgebring.

⁴ Hoe is jy, Elia, nie verheerlik
deur jou wonderdade nie!

En wie kan roem soos jy?

⁵ Jy is die een wat 'n lyk
uit die dood opgewek het,
ja, uit Hades,^w op bevel van die Allerhoogste.

⁶ Jy is die een wat konings neergewerp het
tot hulle vernietiging
en beroemdes van hulle beddens af* —

⁷ jy wat 'n teregwysing gehoor het by Sinai
en by Horeb oordele van straf;

⁸ jy wat konings gesalf het
met die oog op vergelding
en profete om jou op te volg;

* **48:1-14** 1 Kon 17:1,17-24; 18:2,36-38,40; 19:4-21; 2 Kon 1:10-15; 2:1-12; Jak 5:17

^w **48:5 Hades:** Dit is voorgestel as 'n plek onder die aarde waarheen mense wat sterf, afdaal; •Doderyk.

* **48:6 beroemdes ... af:** 2 Kon 1:16

⁹ jy wat opgeneem is

in 'n stormwind van vuur,
in 'n strydwa met vurige perde.

¹⁰ Daar is van jou geskryf dat jy
van tyd tot tyd dwalinge weerlê het
om toorn te laat bedaar

voor dit uitbreek in woede,
om die hart van 'n vader na sy seun te draai*
en om die stamme van Jakob te herstel.

¹¹ Gelukkig is hulle wat jou gesien het
en hulle wat in liefde vir jou ontslaap^x het,
want ook ons sal sekerlik leef.

¹² *Elia was van 'n stormwind omgewe,
en Elisa is met sy gees gevul;
en in sy tyd is hy nie deur enige heerser
van stryk gebring nie
en niemand kon hom onderdruk nie.

¹³ Geen saak was bo sy vermoë nie
en in sy doodslaap het sy liggaam geprofeteer.

¹⁴ Gedurende sy lewe het hy wonders gedoen
en in sy dood was sy dade wonderbaarlik.

¹⁵ Deur al hierdie gebeure heen
het die volk nie berou getoon nie
en het hulle nie afstand gedoen

* **48:10 om die hart ... draai:** Mal 4:5-6; Matt 17:10; Luk 1:17

^x**48:11 ontslaap:** 'n Versagtende term vir “sterwe”.

* **48:12-16** 2 Kon 2:9-25; 13:20-21; 18:9-12

van hulle sondes nie,
totdat hulle van hulle land
as oorlogsbuit weggevoer
en oor die hele aarde verstrooi is.

¹⁶ En die volk het in klein getalle oorgebly,
met 'n heerser in die huis van Dawid;
en sommige van hulle het gedoen
wat die Here^y behaag het,
maar ander het sondes vermenigvuldig.

¹⁷ *Hiskia het sy stad verskans
en water in die stad gebring;
hy het 'n tunnel met ystergereedskap gegrawe
en opgaarputte^z gebou vir water.

¹⁸ In sy dae het Sanherib opgetrek
en hy het Rabsakês^a gestuur en self vertrek,
sy hand gelig teen Sion
en in hoogmoed gespog.

¹⁹ Toe is hulle harte en hande geskud
en hulle was in barensnood soos vroue
wat geboorte skenk.

²⁰ En hulle het die Here, die barmhartige,
aangeroop,

^y48:16 **Here:** Die Griekse woord hier is *despotes*. Gewoonlik is dit die woord *kurios* wat met “Here” vertaal word.

* 48:17-22 2 Kon 18:3,13,17; 19:35; 20:20

^z48:17 **opgaarputte:** Dit was 'n groot ondergrondse ruimte wat in rots uitgekop is en waarin daar water of graan gestoor is.

^a48:18 **Rabsakês:** Benaming van 'n hoë amptenaar wat regsake vir die koning hanteer het. Hier as 'n eienaam gebruik.

terwyl hulle hulle hande smekend

na Hom uitgestrek het;

en die Heilige het hulle gou

vanuit die hemel aangehoor

en hulle bevry deur die hand van Jesaja.

²¹ Hy het die kamp van die Assiriërs vernietig

en sy engel het hulle uitgewis.

²² Want Hiskia het gedoen

wat die Here behaag het

en hy het volgehou in die weë van Dawid,

sy voorvader,

soos Jesaja beveel het — die profeet

wat groots en betroubaar in sy visioen was.

²³ * In sy tyd het die son teruggegaan

en hy het die lewe van die koning verleng.

²⁴ Deur sy groot gees het hy

die laaste dinge gesien

en hy het dié wat in Sion getreur het, vertroos.

²⁵ Hy het aangetoon wat tot in ewigheid

sal gebeur,

en die verborge dinge, nog voordat

hulle plaasgevind het.

49

¹ ^b* Die herinnering aan Josia

* 48:23-25 2 Kon 20:4-11; Jes 38:4-8

^b49:1-16 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 49:1-19.

* 49:1-3 2 Kon 22:1,11-13; 23:3,25

is 'n wierookmengsel
voorberei met die vaardigheid
van 'n salfmenger;
soos heuning sal dit in elke mond soet wees,
soos musiek by 'n wynbanket.

²Hy het daarin geslaag om die volk
tot inkeer te bring
en het die gruwels
van wetteloosheid verwyder.

³Hy het sy hart op die Here gerig;
in die tyd van wetteloses
het hy godvresendheid versterk.

⁴Afgesien van Dawid, Hiskia en Josia
het almal erg gesondig,
want hulle het die Wet van die Allerhoogste verlaat;
dit was die einde van die konings van Juda,

⁵want hulle het hulle mag^c
aan ander afgestaan
en hulle eer aan 'n vreemde nasie.

⁶*Dié het die uitverkore stad van die
heiligdom aan die brand gesteeke
en haar strate verlate gemaak,

⁷deur die hand van Jeremia.^d
Want hulle het hom mishandel,
en dit terwyl hy in die moederskoot

^c49:5 mag: Letterlik 'horing'. 'n Dier se horings is beskou as 'n simbool van krag.

*49:6-7 Jer 1:4-10; 20:2; 21:10; 39:8

^d49:7 deur ... Jeremia: Dit verwys na die krag van Jeremia se profetiese woord.

as profeet geheilig is —
om te ontwortel, te ruïneer en te verwoes,
maar net so ook om te bou en te plant.

⁸ * Esegïël het 'n visioen van heerlikheid gesien
wat God^e vir hom gewys het
bo 'n strydwa van gerubs.^f

⁹ Want Hy het selfs sy vyande
in 'n donderstorm onthou,
en om goed te doen aan diegene
wat hulle paaie reguit maak.

¹⁰ En mag die beendere van die twaalf profete
herleef uit die plek waar hulle is,
want hulle het Jakob^g vertroos
en bevry in hoopvolle vertrou.

¹¹ *Hoe sal ons vir Serubbabel verhoog?
Ook hy was soos 'n seëlring
aan die regterhand.

¹² So ook Josua, seun van Josadak,^{*}

***49:8-9** Eseg 1:3-15,28; 14:14-20

^e**49:8 God:** Letterlik 'Hy'.

^f**49:8 gerubs:** Hemelse wesens met vlerke. In voorstellings van gerubs wat tydens opgrawings gevind is, word hulle uitgebeeld met die lyf van 'n dier, die gesig van 'n mens en uitgespreide vlerke. Op die •verbondsark was daar twee gerubs wat die basis van God se troon vorm.

^g**49:10 Jakob:** Dit verwys hier na die volk Israel.

***49:11** Esra 3:2; Hag 2:23

***49:12 Josadak:** Hag 1:1

wat in sy tyd 'n tempel^h gebou
en vir die Here 'n heiligdomⁱ opgerig het,
vir ewige heerlikheid bestem.

¹³ *En die herinnering aan Nehemia leef sterk,
aangesien hy vir ons die gevalle mure
weer opgerig het,
en poorthekke, beveilig met grendels,
daargestel en ons geboue herbou het.

¹⁴ *Niemand is op aarde geskape
soos Henog nie,
want ook hy is van die aarde af weggeneem.

¹⁵ *Ook is daar nie nog 'n man
soos Josef gebore nie,
'n leier vir broers en 'n ondersteuner
vir die volk,
en sy beendere is bewaar.

¹⁶ *Sem en Set is vereer onder mense,
maar bo elke lewende wese in die skepping
is Adam.

^h**49:12 tempel:** Letterlik 'huis'.

ⁱ**49:12 heiligdom:** Die agterste vertrek van die •tempel, waar die verbondsark later gestaan het, en wat ook die Allerheiligste genoem word.

* **49:13** Neh 6:15

* **49:14** Gen 5:18-24; Sir 44:16

* **49:15** Gen 37; 39 — 50; Eks 13:19; Jos 24:32

* **49:16** Gen 1:26-30; 2:7; 4:25-26

50

¹ Simon, seun van Onias,^j was die hoëpriester,
hy wat in sy lewe die tempel^k herstel het
en in sy tyd die heiligdom^l versterk het.

² En deur hom is die hoë struktuur
van die tempelringmuur daargestel.

³ In sy tyd is 'n opvangplek vir water
uitgegrawe,

'n opgaarput^m soos die omtrek van die See.ⁿ

⁴ Hy is die een wat gesorg het dat sy volk
nie gestruikel het nie
en die stad versterk het tydens 'n beleg.

⁵ Hoe is hy nie verheerlik
in die midde van sy volk
toe hy agter die Voorhangsel^o van die tempel
uitgekom het nie —

⁶ soos 'n môrester tussen die wolke,
soos 'n volmaan tydens feesdae,

^j**50:1 Simon ... Onias:** Dit verwys na Simon II, seun van Onias III, ongeveer 220-195 vC.

^k**50:1 tempel:** Letterlik 'huis'.

^l**50:1 heiligdom:** Die agterste vertrek van die •tempel, waar die verbondsark later gestaan het, en wat ook die Allerheiligste genoem word.

^m**50:3 opgaarput:** Dit was 'n groot ondergrondse ruimte wat in rots uitgeknap is en waar water of graan gestoor is.

ⁿ**50:3 See:** Die naam van die bronswaskom; vgl Eks 30:17-21.

^o**50:5 Voorhangsel:** Die gordyn wat die heilige voorste deel van die •tempel geskei het van die Allerheiligste.

⁷ psoos die son skyn op die tempel
van die Allerhoogste
en soos 'n reënboog skitter
in glansende wolke,
⁸ soos 'n oleanderblom^q in lentetyd,^r
soos narsings by die uitloop van water,
soos 'n nuwe loot op die Libanon
in die somertyd,
⁹ soos vuur en wierook in 'n vuurpan,
soos 'n houer van geplette goud,
versier met allerlei kosbare edelstene,
¹⁰ soos 'n olyfboom wat vrugte voortbring
en soos 'n sipres wat in die wolke opklim.
¹¹ *Wanneer hy 'n glansryke stola^s aantrek,
wanneer hy homself beklee met prag en praal
en wanneer hy die heilige altaar bestyg,
het hy die binnehof van die heiligdom verheerlik;
¹² terwyl hy porsies uit die hande van
priesters ontvang
waar hy by die vuurherd van die altaar staan,
was daar rondom hom 'n kroon van broers
soos lote van seders in die Libanon,

^p50:7-29 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 50:7-31.

^q50:8 **oleanderblom:** 'n Immergroen sierstruik met wit, pienk of rooi blomme, Selonsroos.

^r50:8 **lentetyd:** Letterlik 'nuwe dinge'.

* 50:11 Eks 28:36-42; Sir 45:8-13

^s50:11 **stola:** 'n Lang gewaad wat byvoorbeeld deur skrifkenners, priesters en geleerdes gedra word tydens besondere geleenthede. Dit strek tot op die voete en is 'n simbool van hoë status en waardigheid; •Kleredrag.

en hulle het hom omring
soos die stamme van dadelpalms.

¹³ En al Aäron se seuns was daar in hulle prag
en die offerande vir die Here
was in hulle hande,
voor die hele volksvergadering van Israel.

¹⁴ En terwyl hy besig was om 'n laaste offer
op die altaar^t te bring
deur 'n offerande vir die Allerhoogste,
die Almagtige, voor te berei,

¹⁵ *¹ het hy sy hand uitgesteek na 'n beker
en 'n drankoffer van druiwebloed gebring,
en dit uitgegiet oor die basis van die altaar —
'n aromatiese geur vir die Allerhoogste,
die Koning van almal.

¹⁶ *² Toe het die seuns van Aäron gejuig;
hulle het geblaas op trompette
van beslane metaal;
hulle het 'n harde geluid laat hoor
as 'n herinnering voor die Allerhoogste.

¹⁷ Toe het die hele volk
hulle soos een man gehaas
en op hulle gesigte op die aarde neergeval
om hulle Here te aanbid,
die Almagtige God, die Allerhoogste.

^t**50:14 altaar:** Die woord word in die Griekse •Pentateug gebruik vir heidense altare.

***50:15** Num 15:5; 28:7

***50:16** Num 10:10

¹⁸ Toe het die psalmsangers hulle stemme
laat opklink met prysliedere,
'n melodie soet gemaak en met 'n ryk toon.

¹⁹ En die volk het gebid tot die Here,
die Allerhoogste,
met 'n gebed aan die Barmhartige Een,
totdat die orde van diens aan die Here
voltooi is
en hulle sy liturgie afgehandel het.

²⁰ Toe, nadat hy afgekom het,
het hy sy hande opgelig
oor die hele byeenkoms van Israeliete,
om die seën van die Here op sy lippe te neem*
en te roem in sy Naam.

²¹ Toe het hulle die aanbidding herhaal
om die seën van die Allerhoogste te ontvang.

²² En nou, loof die God van alles!
Dit is Hy wat oral groot dinge doen,
wat van die moederskoot af
glans verleen aan ons dae
en wat met ons handel
ooreenkomstig sy ontferming.

²³ Mag Hy aan ons vreugdevolle harte gee
en mag daar vrede wees in ons dae,
gedurende die dae van ons lewe, in Israel.

²⁴ Mag Hy sy ontferming aan ons toevertrou
en laat Hy ons in ons tyd bevry.

*50:20 om ... neem: Num 6:23-27

²⁵ My siel^u is deur twee nasies vertoorn

en die derde is nie 'n nasie nie:

²⁶ * hulle wat op die berg van Samaria woon

en die Filistyne,

asook die dwase volk wat in Sigem woon.

Slotwoord

²⁷ Onderrig in insig en kennis

het ek in hierdie boekrol geskryf —

ek, Jesus, seun van Sirag,

seun van Eleasar^v uit Jerusalem,

wat wysheid uit sy hart laat voortvloei het.

²⁸ Gelukkig is hy wat hiervolgens leef,

en as hy dit in sy hart bewaar,

sal hy wys wees.

²⁹ Want as hy hierdie dinge doen,

sal hy tot alles in staat wees,

want die lig van die Here is sy pad.

51

Gebed van Jesus, seun van Sira

¹ w* Ek sal U bely, Here en Koning,

^u50:25 siel: Die mens se gemoed met sy emosies en stemminge.

*50:26 2 Kon 17:24; Joh 4:9

^v50:27 Jesus ... Eleasar: Word ook vertaal “Jesus, die seun van Eleasar, die seun van Sirag”.

^w51:1-30 Die •Vulgaat nommer hierdie verse as Sir 51:1-38.

*51:1 Eks 15:2; Ps 138:1

en ek sal U as my God en Verlosser loof.

Ek bely u Naam,

² *want U was my beskermer en helper,

U het my liggaam van ondergang gered

en uit die valstrik van 'n lasterlike tong,

en van lippe wat leuens voortbring.

En teen my teenstanders

was U 'n hulp en het U my bevry

³ — *ooreenkomstig die oorfloed

van ontferming en u Naam —

van die gekners van tande

gereed om my te verslind,

van die hand van diegene wat my lewe soek,

van baie verdrukkinge wat ek ondervind het,

⁴ *van versmoring deur 'n vuur rondom my

en van binne 'n vuur wat ek nie

aan die brand gesteek het nie,

⁵ *uit die dieptes van die maag van Hades,^x

en van 'n •onrein tong

en 'n leuenagtige woord,

⁶ die lastering van 'n onregverdige tong

teenoor die koning.

*51:2 Ps 91:3; 120:2

*51:3 Ps 35:4; 56:10-12; 124:2-3

*51:4 Job 20:26; Ps 66:12

*51:5-6 Ps 88:4; 94:17

^x51:5 Hades: Dit is voorgestel as 'n plek onder die aarde waarheen mense wat sterf, afdaal; •Doderyk.

My siel^y het na aan die dood gekom
en my lewe was naby aan Hades daar onder.

⁷*Hulle het my van alle kante omsingel
en daar was niemand wat wou help nie;
ek het uitgekyk vir bystand van mense,
maar daar was niemand nie.

⁸*Tog het ek u ontferming onthou, Here,
en wat U van ewig af bewerk,
want U hef diegene op wat op U wag
en U verlos hulle uit die hand van vyande.

⁹Ek het my smeking van die aarde af
opgestuur
en gebid om verlos te word van die dood.

¹⁰*Ek het die Here, Vader van my heer,^z
aangeroop
om my nie te verlaat in dae van benoudheid,
in 'n tyd van hulpeloosheid te midde van
dade van hoogmoed nie:

“Ek sal u Naam voortdurend loof
en ek sal U bely met die sing van liedere.”

¹¹En my gebed is verhoor,
want U het my gered van ondergang

^y**51:6 siel:** Die mens se bewuste, innerlike lewenskern wat voortbestaan na sy dood.

***51:7** Ps 22:12; 118:10-11; 142:5

***51:8** Ps 25:6

***51:10** Ps 89:27; 95:1

^z**51:10 Vader ... heer:** Moontlik 'n Christelike invoeging in die Griekse teks, maar miskien 'n vertaling van 'n moeilik verstaanbare ms. Die Hebreeuse ms lui “Ek het verkondig: Jahwe, U is my Vader, want U is die bewerker van my verlossing”.

en my uit 'n bouse tyd verlos.

¹² *Om hierdie rede sal ek U bely en U prys
en sal ek die Naam van die Here loof.

¹³ *Toe ek nog jonk was, voordat ek gereis het,
het ek openlik Wysheid in my gebed gesoek.

¹⁴ Voor die tempel het ek na haar^a gevra
en tot die laaste tye sal ek haar soek.

¹⁵ Vandat die druiwe bot totdat dit ryp word,
was my hart verheug in haar;
my voete het op die
paaie van geregtigheid* geloop;
van my jeug af was ek op haar spoor.

¹⁶ Ek het skaars my ore gespits
of ek het haar^b ontvang
en baie onderrig gevind.

¹⁷ Ek het vooruitgang deur haar gemaak;
wie aan my wysheid gee, sal ek eer.

¹⁸ Want ek het besluit om haar te beoefen —
ek het die goeie nagestreef
en sal nooit beskaamd staan nie.

* **51:12** Ps 136:1; Rom 15:6

* **51:13-22** Ps 25:2; Spr 4:6; 8:17,34; Jes 50:4; 55:1-3; Wys 8:2; Sir 6:18; 15:1-3

^a**51:14 haar:** Wysheid word as vrou voorgestel.

* **51:15 paaie van geregtigheid:** Ps 23:3; Jes 40:3

^b**51:16 haar:** Hierdie woord kom nie in die •bronteks voor nie, maar word veronderstel.

¹⁹ My siel^c het met haar geworstel
en in die uitvoering van die wet
was ek nougeset.

Ek het my hande boontoe uitgesprei
en die onkunde oor haar betreur.

²⁰ Ek het my siel op haar gerig
en in reinheid het ek haar gevind.

Met haar het ek van die begin af
'n hart^d verkry;
om hierdie rede sal ek nooit verlaat word nie.

²¹ My binneste was vol onrus,
sodat ek haar opgesoek het;
daarom het ek 'n kosbare besitting verwerf.

²² Die Here het aan my 'n tong gegee
as my loon
en daarmee sal ek Hom prys.

²³ *Nader my, oningeligtes,
en kom woon in 'n huis van onderrig.

²⁴ Hoekom sê julle dat julle tekortskiet
in hierdie dinge,
en verduur julle siele groot dors?

²⁵ Ek het my mond oopgemaak en gesê:
“Verwerf wysheid^e vir julleself,

^c51:19 siel: Vgl voetnoot in Sir 51:6.

^d51:20 hart: Die hart is beskou as die setel van die denke.

*51:23-30 Spr 4:7; 16:16

^e51:25 wysheid: Hierdie woord kom nie in die •bronteks voor nie, maar word veronderstel.

sonder geld.

²⁶ *Plaas julle nek onder haar juk
en laat julle siel onderrig ontvang;
dit is naby om te vind.”

²⁷ Sien met julle eie oë

dat ek min moeite gehad het,
maar dat ek vir myself baie rus gevind het.

²⁸ Neem deel aan onderrig wat baie silwer kos
en julle sal baie goud daardeur verwerf.

²⁹ Mag julle siel vreugde vind
in sy ontferming
en mag julle nooit skaam wees
om Hom te prys nie.

³⁰ *Doen julle werk vroegtydig
en Hy sal julle beloon op sy tyd.

*51:26 Sir 6:26-28; Matt 11:29

*51:30 Sir 2:8; Luk 10:7; Joh 4:36; 9:4; 1 Kor 3:8,14